

Treball de recerca

Un altre món és necessari
La no-violència com a eina de lluita social

2n de Batxillerat B
Institut La Vall del Tenes

Santa Eulàlia de Ronçana, 16 de setembre de 2011

A la Clara,
Perquè la seva llum,
la seva alegria i el seu amor
no ens deixin mai.
De tot cor: Gràcies, Clara!

Agraïments

En primer lloc agraïxo a la meua família
perquè sense ells no hagués pogut pas fer aquest treball.

A l'Arcadi Oliveres, el Pepe Beunza, l'Ermitana del Mas Blanc i a Josep Mayoral,
per la seva atenció i les seves ganes de compartir la seva experiència.

A tots els enquestats per la seva col·laboració en el meu treball.

Al Xavi Giner pel seguiment que ha fet durant tots aquests mesos.

I finalment a tots els meus amics,
perquè el suport que he rebut de tots ells ha estat fonamental per poder tirar endavant.

ÍNDIX

0. INTRODUCCIÓ	5
1. LA NO-VIOLÈNCIA	9
1.1. Decàleg de la no-violència.....	10
1.2. Tipus de violència	12
2. REFERENTS HISTÒRICS	14
2.1. Gandhi	14
2.1.1. Biografia.....	14
2.1.2. Pensament de Gandhi.....	15
2.1.3. Acció	16
2.1.4. Gandhi vist per altres pensadors	20
2.1.4.1. H.H. El Dalai Lama	20
2.1.4.2. Martin Luther King, Jr: premi Nobel de la Pau, pastor protestant i lluitador pels drets humans.....	21
2.1.4.3. Federico Mayor Zaragoza, director general de la UNESCO	22
2.1.3.4. Rabindranath Tagore, poeta i Premi Nobel.....	22
2.2. Martin Luther King	23
2.2.1. Biografia.....	23
2.2.2. Pensament.....	24
2.2.3. Acció	25
2.3. Nelson Mandela.....	27
2.3.1. Biografia.....	27
2.3.2. Pensament.....	29
2.3.3. Acció	30
2.4. Fr. Roger de Taizé	33
2.4.1. Biografia i acció.....	33
2.4.2. Pensament.....	37
3. MOVIMENTS SOCIALS PACÍFICS DES DELS ANYS 50	42
3.1. La insubmissió per abolir el servei militar obligatori.....	42
3.2. L'acció de "no- violència activa" de la torre 38 de la MAT.....	46
3.3. El moviment dels treballadors rurals sense terra del Brasil	55
3.3.1. El món rural al Brasil	56
3.3.2. Orígens del MST	58
3.3.3. Formes de lluita.....	59

3.3.4. Les “banderes” del MST	60
4. UNA LLUITA CONCRETA: EL MOVIMENT DEL 15M	63
4.1. Què és el 15M?	63
4.2. Declaració.....	68
4.3. Què demana el moviment?.....	69
4.4. Cronologia dels fets del 15M al 19J.....	73
4.5. Bibliografia de la revolta, referents del moviment actual.....	75
4.5.1. Indigneu-vos! De Stéphane Hessel, editat el març del 2011.....	75
4.5.2. Delito de Silencio. De Federico Mayor Zaragoza, editat el març de 2011 ..	77
4.5.3. Aturem la crisi. D’Arcadi Oliveres, editat el març de 2010	82
4.6. Recull de premsa.....	86
4.7. Enquestes.....	93
4.8. Entrevistes	107
4.8.1. Josep Mayoral i Antigas, alcalde de Granollers	108
4.8.2. Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau.....	112
4.8.3. Pepe Beunza.....	126
4.8.4. Teresa, ermitana del Mas Blanc	128
4.9. Buidatge del contingut de les enquestes	129
4.10. Resum del contingut de les entrevistes	133
4.10.1. Buidatge del contingut relatiu al moviment del 15M.....	133
4.10.2. Resum del contingut relatiu a la participació en accions o moviments per la pau.....	136
5. CONCLUSIONS	139
6. BIBLIOGRAFIA	143
7. ANNEX.....	147
7.1 I Have a Dream Speech	147
7.2 Documents sobre la MAT	151
7.2.1 Guia de la “contemplació” no violenta del Mas Blanc.....	151
7.2.2. El conte de l’AMIC I la MAT.....	153

0. INTRODUCCIÓ

<<La no-violència és l'expressió suprema del coratge>>

Gandhi

Vivim en un món on sembla que els diners i les guerres són les úniques eines que poden fer canviar les coses. Sovint vivim ofuscats, veient que el món en què vivim no és just.

Deixar-nos endur pel pessimisme és una solució fàcil, però que difícilment ens farà feliços. Segurament per a molta gent és difícil d'entendre però per part meva estic totalment convençuda que a tot arreu i en tot moment podem fer néixer espurnes d'esperança i de llum. Es tracta de tenir molt clar que no vivim per nosaltres mateixos sinó que vivim pels altres, desitjant el millor per a tothom.

Jo tenia molt clar que el meu treball de recerca havia de ser de caràcter social, però també tenia molt clar que havia de ser un treball esperançador. Sovint els temes socials són tractats des del pessimisme, des de la desgràcia. Jo volia fer un treball on es veiés que res s'aconsegueix sense esforç però que tot és possible si les eines són un cor net i una voluntat de millorar.

Per tant, en lloc d'analitzar un conflicte bèl·lic o la fam al món, que són temes que em preocupen profundament, vaig decidir centrar-me en la no-violència, que és l'eina que ens pot ajudar a fer un món nou.

Estic molt contenta ja que gràcies a aquest treball he vist que molta gent creu en això que he intentat explicar anteriorment. He vist que la força de l'amor mou muntanyes i que no estic sola en aquest camí tant preciós.

Per tant els objectius del meu treball són:

1. Saber quins elements caracteritzen una acció no violenta.
2. Com es pot dur a la pràctica una acció no violenta per aconseguir uns objectius determinats.
3. Veure si la no-violència és una eina de lluita social, per a la resolució de conflictes, capaç de canviar moltes coses que dificulten la vida de les persones i que són injustes en el món que vivim.

Aquest treball consta d'una primera part teòrica on resumeixo la biografia, l'acció i el pensament de quatre autors considerats rellevants en la proposta de la no-violència i que jo admiro com a persones. Aquests quatre autors són: Gandhi, Martin Luther King, Nelson Mandela i Fr. Roger de Taizé. He volgut estudiar Gandhi més a fons perquè és el primer que introdueix el concepte de la no-violència i el que dóna les bases per aquesta nova manera d'entendre la relació dels uns amb els altres. Gandhi que lluita per aconseguir la independència del seu país de la força colonitzadora acaba morint assassinat per la causa per la qual va lluitar al llarg de la seva vida. He trobat interessant estudiar Martin Luther King per la seva lluita per la igualtat entre blancs i negres als Estats Units Americans. Com Gandhi mor assassinat violentament després de defensar aferrissadament la no-violència. Pel que fa a Nelson Mandela l'he trobat de gran rellevància ja que, com Luther King, lluita per la igualtat a Sud Àfrica. Nelson Mandela és l'únic dels quatre grans referents que encara és viu després d'haver passat vint-i-set anys a la presó i arribar a ser president del seu país. En un primer moment, només comptava estudiar aquests tres personatges ja que eren els que relacionava més directament amb la no-violència. Però quan vaig anar realitzant el treball em vaig adonar que no només hi havia lluites per causes polítiques, que n'hi ha per moltes altres motius. És per això, que vaig decidir centrar-me en una lluita de caràcter religiós. Vaig triar Fr. Roger de Taizé per la seva lluita a favor de la reconciliació entre tots els cristians i també per l'acollida de refugiats de guerra dels dos bàndols durant la Segona Guerra Mundial. El fet d'haver-lo conegut en persona va fer que em motivés especialment estudiar un home com ell, ja que la llum, la pau i la senzillesa que inundaven el seu rostre eren impressionants.

La metodologia amb la qual ha estat elaborada aquesta part ha estat una extensa bibliografia.

La segona part d'aquest treball es basa en l'estudi de tres exemples concrets de lluites no violentes que hi ha hagut a partir de la segona meitat del segle XX. Aquestes tres lluites són:

- La insubmissió per abolir el servei militar obligatori, aquesta lluita té un impacte nacional important i en destaquen el fet antimilitar i pacifista.
- La lluita contra la MAT a la comarca d'Osona que persegueix uns objectius mediambientals molt importants.
- El moviment dels treballadors sense terra del Brasil. Aquest moviment que sorgeix a un país llatinoamericà destaca pel seu pes de lluita social per aconseguir la dignitat de les persones relacionada amb la seva feina.

En aquesta segona part la metodologia que he utilitzat ha estat: per un costat el recull bibliogràfic i per l'altre entrevistes a gent vinculada íntimament amb alguna de les lluites.

La tercera part és l'estudi d'un moviment concret actual que és el moviment del 15M. He estudiat: els objectius del moviment, la seva forma de lluita, la gent que ha estat vinculada a aquest moviment i els esdeveniments més importants que hi ha hagut des del naixement del moviment fins a dia d'avui per tal de poder-lo analitzar i arribar a la conclusió de si realment es pot considerar un moviment social de caràcter no violent.

Per explicar aquest moviment m'he basat en una part bibliogràfica, on he utilitzat els manifestos i declaracions del propi moviment i he resumit tres llibres que expliquen molt bé diferents aspectes relacionats amb el moviment. També m'he basat en enquestes a gent que ha estat a les places i entrevistes a gent que he considerat rellevant. Per tal d'aconseguir informació objectiva he fet un recull de premsa el qual m'ha ajudat a fer la cronologia d'aquest moviment fins al dia d'avui.

Per tant, no podem entendre la no-violència només com una eina de lluita social, la no-violència és una manera de fer i d'entendre el món pensant sempre en el bé comú i la possibilitat d'un món millor.

Crec que aquesta cançó de Bob Dylan transmet perfectament el que el meu treball intenta comunicar:

Escolta-ho en el vent

Per quants carrers l'home haurà de passar
abans que se'l vulgui escoltar?
Digue'm quants mars li caldrà travessar
abans de poder descansar?
Fins quan les bombes hauran d'esclatar
abans que no en quedi cap?

Això, amic meu,
tan sols ho sap el vent.
Escolta la resposta
dins del vent.

Quants cops haurà l'home de mirar amunt,
per tal de poder veure el cel?
Quantes orelles haurà de tenir
abans de sentir plorar al món?
Quantes morts veurà al seu costat
per saber que ha mort massa gent?

Això, amic meu,
tan sols ho sap el vent.
Escolta la resposta
dins del vent.

Fins quan una roca podrà resistir
abans que se l'endugui el mar?
Quan temps un poble haurà de patir
per manca de llibertat?
Fins quan seguirà l'home girant el cap
per tal de no veure-hi clar?

Això, amic meu,
tan sols ho sap el vent.
Escolta la resposta
dins del vent.

1. LA NO-VIOLÈNCIA

La gent té la idea que la no-violència és més aviat una mena de pacifisme passiu: no fer, deixar-se arrossegar, tenir una actitud de negar-se a fer alguna cosa, etc.

S'acostuma associar pau amb un valor sempre positiu i això no és així: aquests darrers anys amb el conflicte de l' ETA basca, es diu: "La pau per damunt de tot". En temps d'en Franco hi havia gent, com el cantautor Raimon que cantava: " De vegades la pau no és més que por". No totes les paus són bones i Jesús a l'Evangelí diu: "No he vingut a portar la pau sinó la guerra".

Molts cops la dignitat és més important que la pau. La pau en si mateixa no és un valor; en realitat és una conseqüència del veritable valor, però cal distingir entre una pau falsa i una pau veritable.

El sintagma "no-violència" ha vingut importat de l'Índia, de Gandhi. És una traducció del mot sànscrit *ahisma*. A- en indoeuropeu vol dir "no" (és negació) i *hisma* vol dir "violència". Aquesta paraula a l'Índia és sagrada.

Gandhi va anomenar *ahisma* la no-violència, però a ell mai li va acabar d'agradar ja que deia que la trobava molt negativa, el que va fer va ser convertir el negatiu en positiu, és a dir, va fer servir el mot *satyagraha*. *Satya*, en sànscrit, vol dir "veritat", i *graha*, "força"; *satyagraha* és la força de la veritat en positiu.

Gandhi va aprendre també la "no-violència" al *Sermó de la Muntanya* de l'Evangelí de Sant Mateu. Es va sentir inspirat i cridat per aquest fragment de l'Evangelí que diu: "Benaurets els pobres perquè d'ells serà el Regne del cel; benaurets els ...", etc. Gandhi es refereix aquests llibres i explica que els cristians tenim uns llibres preciosos els quals no posem en pràctica i ell es va limitar a posar-los en pràctica al peu de la lletra.

La veritat té significats diferents a Orient que a Occident, aquí la vivim com una mena de teorema o de llei. Gandhi deia: "La veritat és una cosa que neix dins el cor, en cada moment, segons les circumstàncies i pot canviar a cada nova circumstància. S'ha de buscar a cada instant amb els ulls ben oberts i l'esperit atent".

És l'obediència a una voluntat, a un consell que et surt de dins del cor però que s'ha format no sols amb contemplació, sinó també amb el coneixement de la realitat exterior, amb estudi i devoció. Segons Gandhi: "Quan tu has contemplat i estudiat llavors et surt una síntesi interior que et diu <<això és la veritat>>, i aquesta veritat ve amb un paquet de llum, de força i de felicitat de torna". I si tu la segueixes, tens la llum necessària per defensar-la, la força per realitzar-la i dur-la a la pràctica, i la felicitat per fruir-la.

En tot aquest món apareix Martin Luter King que popularitza la frase "la força d'estimar". Ell, en comptes de la veritat posa l'amor, conceptes quasi bé sinònims.¹

1.1. Decàleg de la no-violència

Definir i descriure que és la no-violència no és fàcil perquè no és una qüestió de "formes" sinó de "fons". Per això recullo aquí en forma de decàleg les actituds que defineixen i han de donar forma a les accions no violentes. Resumir-ho en deu actituds és forçosament una simplificació però ens ajuda a aclarir el concepte de NO-VIOLÈNCIA i de fet recull l'ideari de la Cultura de La Pau.

Aquestes actituds que s'esmenten a continuació són tan aplicables a les relacions o conflictes personals, als socials o als internacionals.

1. No passivitat. La prevenció és molt més eficaç que la intervenció quan el conflicte ja està encès. Anar dissimulant el conflicte amb la mentalitat de «qui dia passa any empeny» és la pitjor de les possibilitats. A vegades cal provocar el conflicte abans que sigui evident. Si el deixem podrir, les solucions seran molt més difícils.

2. Objectivitat. Recerca de la VERITAT, no de la «meva veritat». És el contrari de l'apassionament. I és tan fàcil apassionar-se en el conflicte! Especialment si en som part implicada! Si examinem el nostre procés interior en un conflicte, veurem que primer «volem» i després «justifiquem» amb raons allò que volem. Magnifiquem la nostra part de veritat i de raó i la part de no raó de l'adversari. Si ens mantenim cegats per l'interès, si només veiem o pensem allò que volem, qualsevol possibilitat raonable de solució quedarà bloquejada. Cal exercitar-se a fer exactament el contrari, a ser molt crítics amb els nostres arguments i molt oberts als arguments dels altres.

---

¹ Font: XIRINACS, L M. *La noviolència*. 1a edició. Maçaners: Abadia editors, 2009.

3. Universalitat. Recerca de la JUSTÍCIA, no del meu privilegi. Hem de cercar amb sinceritat la justícia per a tothom, inclòs l'adversari. Hem de pensar en els drets dels altres i no només en els propis. El propi bé, si és autèntic, mai pot estar en contra del bé d'altres persones. La justícia és la situació millor per a tothom.

4. Obertura mental i afectiva. És el contrari de l'actitud poruga i defensiva que sovint tenim respecte els altres. Hem d'entrenar-nos a veure en l'altre un company o un col·laborador potencial que em pot enriquir, en lloc de veure-hi un rival, un competidor o un perill. L'obsessió per la seguretat i la defensa genera conductes neuròtiques que augmenten la inseguretat.

5. Transigència. Gandhi deia: «El meu amor per la Veritat absoluta ha acabat per fer-me comprendre la bellesa del compromís». Cal estar sempre oberts a la possibilitat d'arribar a acords. Tancar-se en les pròpies posicions sense voler negociar res, impossibilita qualsevol sortida. S'ha de valorar que la raó mai la té només una part.

6. Respecte. El preàmbul de la Declaració Universal dels Drets Humans diu que la dignitat i els drets de tota persona no es guanyen ni es perden mai. El respecte per la persona és el centre de la no-violència. L'adversari té la mateixa dignitat i els mateixos drets que jo, encara que el seu comportament i les seves accions siguin indignes. La distinció entre la persona i les seves accions és essencial. Respectar l'adversari no vol dir deixar-lo fer el mal, sinó combatre el mal que fa i oposar-s'hi amb totes les forces, per rescatar-lo també a ell d'aquest mal.

7. No-violència = no-odi. La no-violència, com la violència, és sobretot interior. La violència es caracteritza especialment pel desig de destrucció, de fer mal. No es pot respectar aquell que volem destruir. El no-violent haurà d'esforçar-se en eliminar aquest desig del seu interior. En conseqüència buscarà les formes que li permetin combatre el mal que fa l'adversari sense agredir-lo, sense embrutir-lo, sense degradar-lo i sense destruir-lo.

8. Força interior. La força del no-violent no és la força física, sinó la força interior. És la força que diferents autors han anomenat la força de la Veritat, la força de la Justícia o la força d'estimar. Aquesta força és la que, davant del conflicte, ens permetrà no inhibir-nos, no fugir, no claudicar, però tampoc colpejar; ens servirà per resistir sense perdre la serenitat, insistir en les raons justes malgrat les amenaces i les agressions,

obrar d'acord amb la justícia i la veritat sense defallir i sense por, a cara descoberta sempre, sense intencions ocultes i sense odi. Està clar que un capteniment com aquest no s'improvisa. És indispensable un gruix humà, una profunditat, que només s'obtenen a través d'un continuat treball espiritual i conreu interior. Cal preparar-se, però, és que potser no s'ha de preparar la violència?, no és veritat que a preparar-la s'hi dediquen enormes esforços i ingents quantitats de diners?

9. Coherència mitjans-finalitats. Gandhi establia comparació de finalitats i mitjans amb l'arbre i la llavor. Els mitjans ja porten inclòs el germen, allò que en podem obtenir. No és possible obtenir el bé practicant el mal, ni trobar la veritat a partir d'enganys, ni arribar a la justícia a còpia de favoritismes i privilegis. Un bon fi no justifica els mitjans, sinó que un mal mitjà pot espatllar els objectius més nobles. La violència, que tantes vegades se'ns vol justificar per la seva eficàcia, només és eficaç per obtenir més violència. Allò que s'obté per la violència només es pot mantenir amb la violència i per tant no en resultarà cap situació agradable, pacífica ni estable.

10. Reconciliació. La cultura de la violència promou la recerca de la victòria, la cultura de pau ha de promoure la recerca de la solució i només la reconciliació és el final del conflicte i, per tant, l'única solució real i definitiva. No hem de perdre mai de vista aquesta realitat i això ha d'il·luminar tot el nostre procedir. Sempre hem de deixar aquesta porta oberta.²

1.2. Tipus de violència

Sempre que pensem en la violència ho relacionem ràpidament a força física, violència física, el cop de puny o a la "militarada". Entre les formes de violència hi ha :

- **Violència física** (inclou la militar): entenem per violència física tota aquella que provoca un dany físic sobre el nostre cos.
- **Violència política i jurídica:** aquestes dues violències van molt lligades, perquè el cos de lleis del sistema jurídic es gesta als Parlaments, i els Parlaments són les refineries de la política. És la política la que vigila a la

---

²Font: SOLER, A. *Ghandi i la No-violència* [en línia] Barcelona: Justícia i Pau, Juny del 2000. Col·lecció: Quaderns per a la solidaritat [Data de consulta: 14.6.2011] Disponible a: http://pangea.org/aa_upload/7dc10f2cdabf56575884fff9bafc49b5/Q8.pdf

pràctica el seu acompliment. És obligació seva imposar-lo coercitivament. Cal fer complir la llei no pel gust que s'hi tingui sinó perquè és vinculant. Podríem dir, doncs, que tot allò que ve de l'àmbit oficial és coacció.

- **Violència cultural i religiosa:** la cultura és bona i la religió, en el sentit profund de la paraula, també és bona. Ara bé tant l'una com l'altra s'han fet servir per dominar. Per tant, una cultura o una religió imposades són violència.
- **Violència generacional:** els adults, massa sovint, tracten els nens de forma ridícula. L'infant mai no ha estat adult, però els adults sí que han estat infants. Per tant, són els adults que han de parlar amb els infants segons la categoria indubtable que tenen ells, no com si patissin una *minusvàlua*, pel simple fet de no ser encara adults.
- **Violència de gènere:** aquesta és una violència, que com moltes de les altres, existeixen des de fa milers d'anys contra les dones.
- **Violència en la salut, violència amb els malalts:** se sap que es fan bestieses en tractaments terapèutics, imaginem llavors d'altres tractaments de caire psíquic o mental.
- **Violència econòmica:** quan no hi ha una mínima autonomia econòmica és com quan no hi ha salut al cos: costa molt d'aguantar tota la resta. L'economia és molt important i, normalment, les injustícies econòmiques generen tota classe de violències, de guerres, etc.

Cal considerar que totes aquestes violències i moltes altres són maneres diferents d'exercir la violència d'una forma més o menys emmascarada, però violència al cap i a la fi. I no és fàcil saber adonar-se'n en cada circumstància.³

---

³ Font: XIRINACS, L. M. *La noviolència*. 1a edició. Maçaners: Abadia editors, 2009.

2. REFERENTS HISTÒRICS

2.1. Gandhi

2.1.1. Biografia

Mohandas Karamchand Gandhi, conegut com *El Mahatma* (la gran ànima), va néixer el 1869 a Porbandar, a l'Índia. Els 13 anys es va casar amb Kasturba amb qui tingué quatre fills: Harilal (1888), Manilal (1892), Ramdas (1897) i Devadas (1900). Va estudiar dret a l'Índia i després a Londres (1888-91), on esdevingué advocat. Durant llargues estades a l'Àfrica del Sud, entre 1893 i 1914, va conèixer el racisme de l'apartheid i aleshores va elaborar la seva doctrina de l'acció no violenta, inspirada per l'hinduisme, pel cristianisme, per pensadors com Tolstoi i per principis d'altres de les grans religions cosa que feia que no fos ben vist pels hindús ortodoxos.

Fa fundar dos *ashrams*, un a Sud-àfrica i un altre a la Índia. Les seves creences espirituals i religioses van condicionar fortament la seva política ja que cada decisió que va prendre en el camp polític, així com a nivell de la seva forma de vestir, menjar i viure en general va estar condicionada i influïda per aquestes creences i principis espirituals. Arrel dels seus *ashrams* i de les seves accions va tenir molts seguidors.

En tornar a l'Índia va participar en la lluita contra els britànics i pels drets dels més desafavorits i el 1920 va convertir-se en el líder indiscutible de la lluita nacional. A partir del 1922 va consagrar-se a l'educació del poble i als problemes dels intocables. Atès que el liderat nacional estava assegurat per J. Nehru, Gandhi va intervenir com a garantia moral en els moviments de masses (desobediència civil de 1930, votació de la moció Quit India el 1942) o per calmar les violències entre hindús i musulmans (1946-1947).

El 1948, després d'un dejuni per apaivagar els conflictes entre les diverses comunitats (hindús i musulmans) de la regió de Delhi, estava molt debilitat. Va anar a rebre la multitud que l'esperava per les oracions i allà fou assassinat per Nathuram Vinayak Godse, un extremista hindú.⁴

---

⁴ Font: SOLER, A. *Ghandi i la No-violència* [en línia] Barcelona: Justícia i Pau, Juny del 2000. Col·lecció: Quaderns per a la solidaritat [Data de consulta: 14.6.2011] Disponible a: http://pangea.org/aa_upload/7dc10f2cdabf56575884fff9bafc49b5/Q8.pdf

2.1.2. Pensament de Gandhi

De Gandhi s'ha dit que és un místic i un revolucionari i de fet la persona de Gandhi no es pot entendre sense la insolubilitat de les dues coses. No pot ser l'una sense l'altra.

A la història hi trobem molts místics i molts revolucionaris, moltes persones que han refusat la violència, i moltes que han defensat la justícia, molts líders polítics i alguns mestres espirituals, ... Però és difícil trobar algú que sigui totes aquestes coses a la vegada.

Per a Gandhi, interior i exterior, actituds i accions, estil de vida i mètode són inseparables.

Aquesta coherència profunda és una característica fonamental de Gandhi. Ho mostra, per exemple, el fet que titulés la seva autobiografia "Els meus experiments amb la veritat" i no quelcom semblant a "La revolta no violenta", o "la meua lluita"... Deia: "jo seria capaç de sacrificar la no-violència a les exigències de la veritat. De fet ha estat en el decurs de la veritat que he descobert la no-violència". Identificava els seu pensament, el seu moviment, els seus seguidors amb la paraula "*satyagraha*" (=força de la veritat) que era preferida a la paraula "*Ahimsa*" (=no-violència) d'un significat més específic i concret.

Tots els aspectes de la seva personalitat, fins i tot els que ens poden semblar més "estrambòtics" (alimentació, vot d'abstinència sexual, ...) tenen el seu sentit i no les podem negligir amb aires de superioritat. Totes tenen un lloc en el conjunt de la seva vida i la seva recerca de la veritat, de la perfecció, de la justícia, ...

En paraules de Jean Goss i d'Hildegard Mayr, "els mètodes no violents no s'empren per raons pragmàtiques i tècniques, sinó com a conseqüència d'una actitud ètica fonamental, basada en el respecte absolut a la persona humana...". La força de la no-violència prové d'aquesta coherència, de l'exigència ètica, de l'estil de vida, de les actituds interiors més que de les accions. Les formes sense el fons estan desproveïdes d'ànima i perden el seu poder transformador.

Aquesta coherència estreta entre l'interior i l'exterior, entre actituds i accions, entre vida i lluita, entre mitjans i objectius, és la que fa possible allò que tant agrada repetir com a característic de Gandhi i de la no-violència: revolta i respecte són compatibles.

La revolta és l'acció, el respecte és l'actitud. La revolta contra el mal, la injustícia, la opressió, el sofriment, el dolor. El respecte absolut per a tota persona, inclosa l'adversari. La revolta sense respecte esdevé crueltat, tirania, ... El respecte sense revolta esdevé permissivitat, passivitat, ...

Quan se'ns vol fer creure que davant d'una injustícia flagrant o d'una violació dels drets humans només hi ha dues opcions, passivitat o violència, se'ns enganya. Ho hem de repetir sense cansar-nos. És una alternativa falsa. Hi ha altres camins. La no-violència n'és un, però no és el camí del mig, ni és una postura contemporitzadora. La no-violència va molt més enllà de la violència, és un enfrontament molt més radical. El mateix Gandhi diu preferir la violència a la passivitat, cosa que, en boca de qui mai la va emprar, més que una justificació de la violència constitueix una absoluta desqualificació de la passivitat.⁵

2.1.3. Acció

Dates importants:

- 2.10.1869: Naixement de Gandhi
- 1899-1901: Guerra dels Bòers a Sud-àfrica. Gandhi recolzà els anglesos i organitzà un cos d'ambulàncies.
- 1902: Gandhi exposà les queixes de la comunitat índia de Sud-àfrica al secretari d'estat encarregat de les colònies ja que s'estava fent el possible per expulsar la comunitat índia de les províncies de Natal i Transvaal per part de la comunitat blanca.
- 1902-1906: La tensió entre indis i blancs a Sud-àfrica augmentà.
- 1904: Gandhi comprà una granja on va establir el seu primer *ashram* (comunitat autosuficient, generalment religiosa).
- 1906: Guerra dels Zulus a Sud-àfrica. Gandhi organitzà un altre cos d'ambulàncies indi, on atenien zulus ferits que els metges i infermeres blancs es negaven a tocar.
- 1907: Es promulga la "*Black Act*", llei sud-africana que obligava a tots els indis i gent de color a presentar-se a les dependències policials per a obtenir una targeta identificativa amb la seva empremta dactilar. Començà la campanya

---

⁵ Font: SOLER, A. *Ghandi i la No-violència* [en línia] Barcelona: Justícia i Pau, Juny del 2000. Col·lecció: Quaderns per a la solidaritat [Data de consulta: 14.6.2011] Disponible a: http://pangea.org/aa_upload/7dc10f2cdabf56575884fff9bafc49b5/Q8.pdf

Satyagraha (“la força de la veritat o de l’amor) que anava més enllà de la idea de resistència passiva ja que, tal com ho definia ell mateix, “cal aconseguir que l’oponent abandoni el seu error mitjançant paciència i compassió”.

- 1908: Primer empresonament de Gandhi. En cinc anys seria empresonat 4 vegades.
- 1913: Sud-àfrica no va complir la promesa de revocar els impostos opressius i aixecar la prohibició d’immigrar als indis. A més a més, un jutge de la Colònia del Cap va decidir que els únics matrimonis legals eren els cristians cosa que convertia totes les mullers índies en amants sense cap dret davant la llei. Això va provocar la implicació per primera vegada de les dones en la campanya de desobediència civil.
- 1914: Després d’uns mesos a la presó, Gandhi es reuní amb el General Smuts, el gran home d’estat i líder blanc de Sud-àfrica. Tots dos cediren en determinats punts i aconseguiren arribar a un acord en el qual la comunitat índia va aconseguir major dignitat i respecte (*Indian Relief Act*). La primera campanya de desobediència civil havia triomfat i en el moment que va desconvocar la campanya *Satyagraha* ja era conegut i respectat a tota Sud-àfrica i a l’Índia. Després d’això, Gandhi va decidir tornar a l’Índia després de 20 anys fora del seu país.
- 1915: Arriba a l’Índia al gener i va rebre una calorosa benvinguda per part d’una multitud al port. Fundà un altre *ashram* a Sabarmati, prop d’Ahmadabad.
- 1917: Gandhi portà a terme diverses campanyes en defensa dels intocables, els pagesos i els treballadors pobres de la indústria (per exemple, recolzà els parcers de l’*índigo* davant de la explotació a la que eren sotmesos pels seus terratinents britànics).
- 1919: Després de veure que l’actitud britànica no canviava després de la 1a Guerra Mundial, Gandhi va convocar el primer *hartal*. Un *hartal* és un tipus de vaga general en la qual ningú treballa i les botigues romanen tancades com a protesta política però a més a més, es fa dejuni i altres pràctiques religioses. Aquestes protestes van tenir un gran recolzament popular però van agafar un caire violent en alguns punts del país.
- 13.4.1919: Massacre d’Amritsar. Durant la celebració d’una concentració prohibida en un gran espai obert envoltat d’alts murs anomenat *Jallianwalla Bagh*, a la ciutat sagrada dels *sikhs*, Amritsar, l’oficial que estava al front de l’exèrcit britànic va decidir dissoldre l’assemblea obrint foc sense previ avís contra la multitud desarmada. L’acció del general Dyer deixà un saldo de 379 persones mortes i més de 1200 ferits. Gandhi afirmà posteriorment: “Tenia fe

en ells (en el govern britànic) fins al 1919, però la massacre d'Amritsar i altres atrocitats comeses en el Punjab van canviar el meu cor". Per primer cop s'adonà que el que calia no era aconseguir l'autogovern sinó que el que era necessari era que els britànics marxessin de l'Índia.

- 1921: Gandhi viatjà per l'Índia difonent el missatge de la no cooperació com a mitjà per conduir el país a la independència. Altres missatges eren deixar de vestir roba importada per boicotejar la indústria tèxtil britànica; demanaven als soldats i funcionaris que deixessin els seus llocs oficials; escoles i facultats van tancar, etc.
- 1922: Gandhi va ser acusat de rebel·lió contra el govern i fou condemnat a 6 anys de presó però va ser alliberat el 1924 després d'una operació.
- 1929: Gandhi exigí la independència índia i començà una nova campanya amb una revolta pacífica contra els impostos que acabaria amb una victòria total per part dels camperols, un dels sectors més desfavorits de la societat índia.

6

- 1930: Marxa de la Sal. Va ser una Marxa de 24 dies i més de 300Km que anava encapçalada per Gandhi i seguida pels seus seguidors i milers de persones que s'hi van afegir durant el camí. La idea de fons de la marxa era

---

⁶ Foto: Marxa de la Sal amb Gandhi al centre de la imatge. Font: PAOLA, A.F. *Descolonizando Asia* [en línia] Editat: 14.10.10 [Consulta: 17.10.2011] Disponible a: http://asia-sxx.blogspot.com/2010_10_01_archive.html

promoure la desobediència civil per tot el territori per desconcertar el Govern. Gandhi escollí l'impost de la sal ja que era un impost que tenia un doble sentit simbòlic: en primer lloc, era un símbol del dret del Govern a gravar impostos i per tant, a governar el país i en segon lloc, l'impost sobre la sal no permetia que els indis extraguessin ells mateixos la sal i oprimia als pobres ja que en un país tan càlid tothom necessitava la sal. Al arribar al mar, Gandhi entrà a l'aigua i recollí un bol amb aigua salada per fer-la evaporar i aconseguir sal. Desenes de milers de seguidors van fer el mateix cosa que va comportar la detenció de 60.000 persones, inclosos Gandhi i la majoria de líders del Congrés. Mentre Gandhi era a la presó, les protestes pacífiques a les salines van continuar i van tenir ressò internacional. La *Satyagraha* continuava funcionant i gràcies al pacte Irwin-Gandhi es va obtenir, entre altres coses, la lliure obtenció de la sal.

- 1931: Gandhi va sortir de la presó al gener i a l'agost va anar a Anglaterra per assistir a la conferència de la Taula Rodona com a únic representant del Congrés Nacional Indi. La Conferència va ser un fracàs segons Gandhi perquè va dividir encara més els propis indis (musulmans, *sijis* i intocables) sense representar mai una sola nació india. Tanmateix el viatge el va considerar com un triomf personal ja que va ser aclamat pels treballadors anglesos, i escoltat per molta gent.
- 1932: Al tornar d'Anglaterra fou arrestat i empresonat. El setembre d'aquell any començà un dejuni indefinit a favor dels intocables. Gràcies a això la situació dels intocables va millorar una mica. Tot i ser profundament creient i creure que qui portés una vida depravada s'encarnaria en una casta inferior, creia que l'existència dels intocables era injustificada.
- 1933: Gandhi va sortir de la presó i va recórrer més de 20.000 Km en una campanya per recaptar diners pels *harijans* o intocables.
- 1942: El Congrés Indi va aprovar una resolució sol·licitant que els anglesos marxessin de l'Índia. Gandhi i altres membres del Consell van ser empresonats i la violència als carrers començà quan la gent s'assabentà de la notícia. La Lliga Musulmana, liderada per Jinnah, va anar guanyant pes durant aquest període d'empresonament, cosa que no agradava gens a Gandhi i els membres del Congrés que volien evitar la divisió de l'Índia.
- 1944: La dona de Gandhi mor amb ell a la presó a causa d'una malaltia deixant un buit molt important en ell.
- 1945: Final de la segona Guerra Mundial. El govern laborista anglès es comprometé a concedir la independència a l'Índia. Els líders del Congrés foren alliberats.

- 1946: Negociacions infructuoses entre el Congrés i la Lliga Musulmana. L'abril d'aquell mateix any, Jinnah va fer una crida a favor d'un Pakistan independent i a l'agost la Lliga Musulmana va realitzar un "Dia d'Acció directa" com a protesta contra el "Govern del Congrés". Esclatà la violència a la regió de Calcuta on els musulmans massacraren els hindús. El balanç fou de 4.000 persones assassinades i 15.000 ferides i l'onada de sang s'estengué a la regió de Bengala Oriental. Gandhi es dedicà a visitar totes les regions conflictives on va fer diferents actes per aconseguir que s'acabés la violència.
- 1947: El primer ministre britànic havia decidit que abans del juny de 1948 deixarien de governar l'Índia (per evitar també haver d'afrontar una guerra civil imminent) així que envià a Lord Louis Mountbatten que va ser declarat l'últim virrei de l'Índia.
- 15.8.1947: Independència de l'Índia i creació del Pakistan (Format per dos estats separats per més de 1.000 Km. L'anomenat Pakistan Oriental acabaria aconseguint la independència de Pakistan l'any 1971 convertint-se en l'actual Bangladesh).
- 9.1947: Gandhi començà un dejuni per aturar la violència entre musulmans i hindús de Calcuta. Tanmateix la violència va continuar i milers de persones van fugir de l'Índia cap al Pakistan i del Pakistan cap a l'Índia
- 1.1948: Gandhi començà un nou dejuni ja que volia que les comunitats deixessin d'enfrontar-se. Demanà al Govern indi que es pagués el diner que es devia a Pakistan. Molts es van sentir ultratjats i consideraven que Gandhi dejunava per ajudar els musulmans de Caixmir que estaven en guerra amb l'Índia. Aturà el seu dejuni 6 dies després de l'inici quan els líders de les comunitats van prometre-li la restauració de la pau comú i l'amistat per tots els mitjans possibles.
- 30.1.1948: Mahatma Gandhi mor assassinat per un extremista hindú.

2.1.4. Gandhi vist per altres pensadors

2.1.4.1. H.H. El Dalai Lama

"Tinc la més gran admiració i respecte per Mahatma Gandhi. Fou un gran ésser humà amb una profunda comprensió de la natura humana. Cada esforç seu encoratjava el ple desenvolupament dels aspectes positius del potencial humà i la reducció dels negatius. La seva vida em va inspirar des de que jo era ben petit. *Ahimsa* o no-violència és la idea poderosa que Mahatma Gandhi féu familiar a tot el món. Però, la

no-violència no és només abstinència de violència. És quelcom més positiu, amb més sentit i que reposa sobre el poder de la veritat. La vera expressió de la no-violència és la compassió. Algunes persones pensen que la compassió només és una resposta emocional passiva enlloc d'un estímul racional a l'acció. Experimentar la compassió genuïna implica desenvolupar un sentit de proximitat vers els altres combinat amb un sentit de responsabilitat pel seu benestar.

“Quan vaig estar davant d'on resten les cendres del Mahatma, em vaig meravellar del savi consell que el Mahatma m'hauria donat si encara fos viu. Vaig tenir el convenciment que hauria lliurat tota la seva força de voluntat i de caràcter en una campanya pacífica per a l'alliberament de tota la gent del Tibet. Jo desitjava, amb fervor, haver tingut el privilegi de trobar-lo en aquest món. Però, estant dret allí, vaig sentir que m'havia apropiat molt a ell, i vaig sentir que el seu consell sempre hauria estat que seguís el camí de la pau. Vaig tenir i encara tinc aquesta ferma convicció en la doctrina de la no-violència, que ell havia predicat i practicat. Ara, he modelat la meva ment amb més fermesa per seguir el seu lideratge en qualsevol dificultat que se m'oposi. He determinat amb més força que abans que mai m'associaré amb actes de violència.

2.1.4.2. Martin Luther King, Jr: premi Nobel de la Pau, pastor protestant i lluitador pels drets humans

“Gandhi fou la primera persona en la història que elevà l'ètica de l'amor de Jesucrist per damunt d'una simple relació entre persones i l'exaltà fins a un poder social ferm i efectiu de grans dimensions. Per Ell, l'amor era un mitjà poderós per a la transformació social i política.

“Quan vaig aprofundir en la filosofia de Gandhi...vaig veure... que la doctrina cristiana de l'amor, quan actuava d'acord amb el mètode gandhià de la no-violència, era una de les armes més poderoses de què disposa el poble oprimat en la seva lluita per la llibertat. En la manera com posava l'accent en l'amor i en l'aplicació de la no-violència vaig descobrir el mètode per a una reforma social que havia cercat durant mesos. En la filosofia de la resistència no violenta de Gandhi vaig trobar la satisfacció intel·lectual i moral. Vaig arribar al convenciment que és l'únic mètode moral i pràctic: estar obert a les persones oprimides en la seva lluita per la llibertat. L'home ha pensat dues vegades en aquest segle, una amb Einstein, l'altre amb Gandhi. El pensament

d'Einstein transformà la comprensió del món físic, el pensament de Gandhi transformà la comprensió del món polític.”

2.1.4.3. Federico Mayor Zaragoza, director general de la UNESCO

“Mahatma Gandhi ens donà l'exemple que durant tota la nostra vida podem ésser dissidents, fins i tot rebels, però mai mitjançant la violència, i això és el que hem de tractar d'ensenyar als nostres fills, que... ‘Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets’”

2.1.3.4. Rabindranath Tagore, poeta i Premi Nobel

“De tant en tant, apareixen en el camp de la política forjadors de la història la grandesa dels quals és per damunt del nivell comú de la humanitat. Exerceixen un instrument de poder que gairebé és físic en la seva força compulsiva, sovint implacable, i exploten les debilitats de la naturalesa humana – la cobdícia, la por o la vanitat. Quan va aparèixer Mahatma Gandhi i obrí camí vers la independència de l'Índia, no posseïa cap mitjà evident de poder a la seva mà, ni cap mena d'autoritat de coerció contundent. La influència que emanava de la seva personalitat era inefable, com ho és la música i la bellesa. Les reivindicacions que feia als altres eren grans perquè expressava amb un autolliuament espontani. Aquesta és la raó per la qual el nostre poble mai no va subratllar la seva capacitat natural en la manipulació de fets recalitrants, sinó que més aviat feia cas de la veritat que lluïa, en una lúcida simplicitat, a través del seu caràcter.

Això és perquè, encara que la seva activitat se circumscriuïa en el camp de la política pràctica, la ment de la gent va veure que el seu caràcter tenia una analogia amb el dels grans Mestres, que llur inspiració espiritual comprèn i tanmateix transcendeix totes les manifestacions diverses de la humanitat, i això provoca que la faç de la mundanitat es giri cap a la llum que emana de l'eterna font de la saviesa.”⁷

---

⁷ Font: DUCH I PLANA, J M. *L'altre Gandhi, l'espiritualitat d'un mite*. 1a edició. Lleida: Pagès editors, 2006.

2.2. Martin Luther King

2.2.1. Biografia

Martin Luther King va néixer a el 1929 a Atlanta, Georgia (USA). Besnét d'un esclau, la família de King eren dels pocs sectors de la població negra que, malgrat esta subjectats a la discriminació general, havien aconseguit amb molt d'esforç gaudir de nivells mitjans de recursos econòmics, capacitació professional i nivells culturals. El seu pare era pastor de l'església baptista, tal i com ho havien estat el seu avi i el seu besavi.

King va estudiar sempre en escoles públiques i va cursar el batxillerat. Va decidir seguir la tradició familiar i preparar-se per ser pastor i així, el 1948 és ordenat ministre de l'Església baptista. Va estudiar al seminari teològic de Crozer, a Pennsylvania, i a la universitat de Boston. Va ser llicenciat i doctorat. Durant aquests anys va ser quan va començar a llegir aquell que després esdevindria el seu gran mestre, Gandhi. El 1953 King es casà amb Coretta Scott a Marion, Alabama, amb qui més tard va tenir quatre fills.

Al cap d'un any, el 1954, va acceptar la invitació per ser pastor de l'església baptista de l'avinguda Dexter, a Montgomery, Alabama. Va ser a Montgomery on va passar l'esdeveniment que marcaria la seva vida.

El 1955 King va obtenir el doctorat en Teologia per la universitat de Boston. Va ser aquest mateix any quan va començar el llarg any de boicot als autobusos per tal d'acabar amb la segregació de la gent de color.

L'any 1959 va visitar la Índia per familiaritzar-se amb la filosofia de Gandhi de la no-violència. Aquell mateix any renuncià al seu càrrec de pastor a Montgomery i es traslladà a Atlanta per dedicar-se a la lluita pels drets civils.

Finalment, l'any 1968 va morir assassinat l'endemà de la pronunciació del seu discurs en el balcó de l'hotel on s'estava.

2.2.2. Pensament

“Tinc el somni que un dia aquesta nació es llevarà i farà reviure el veritable significat del seu credo: Considerem que aquestes veritats són evidents: que tots els homes van ser creats iguals.”⁸

Aquesta era la base del pensament de King, la igualtat de tots els homes fos quin fos el color de la seva pell. Per entendre el seu pensament cal que ens situem en el context històric del moment. L'esclavitud era una de les pitjors realitats de la història i el nucli de major esclavitud en els temps moderns havia estat a les colònies angleses d'Amèrica del Nord. El 1865, al final de la Guerra de Secessió, Lincoln va decretar l'abolició de l'esclavitud però tot i així, la discriminació real va continuar vigent, especialment als estats del Sud dels EUA. La gran majoria de la població negra va restar en els estrats més pobres de la societat cosa que va comportat que aquesta població tingués un escàs accés a la instrucció i dificultats per exercir amb normalitat els seus drets més elementals.

Martin Luther King conegué des de sempre la discriminació que patia la població i, tot i que en comparació amb molts altres nens negres es trobava en una situació relativament bona per la situació de la seva família, la va patir personalment. Per altra banda, la principal influència intel·lectual i sentimental de la seva vida afavoria la seva entrega a la causa de la defensa dels drets civils dels negres: el cristianisme, que tot i que per molts ha estat utilitzat com a resignació i conformitat, per altres com Luther King va ser emprat com a instrument per a transformar la societat. El cristianisme de King l'impulsa i l'enforteix en la lluita per una efectiva igualtat entre tots els éssers humans, sigui quin sigui el color de la seva pell.

El segon motor del seu pensament i la seva acció és l'anomenat “somni americà”. Sovint, King es referia amb admiració a la Constitució i la Declaració d'Independència. Les arrels del “somni americà” es troben a la Il·lustració del segle XIX que va comportar les Revolucions francesa i americana i que aspiraven, al cap i a la fi, a la democràcia política. King va ser un creient apassionat d'aquest somni i de la possibilitat que aquest acabés sent una realitat. Tot i així, no ignorà mai que aquest

---

⁸ Fragment del discurs de M.L. King “*I have a dream*”, del 28.8.1963. Consultar l'annex o veure a: MLK ONLINE. *I have a dream speech* [en línia] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/dream.html>

somni havia quedat en una il·lusió, tenint com a exemple més proper a ell la discriminació de la població negra.

Finalment hi ha un tercer gran element influent en el pensament de King: la no-violència. Luther King era un estudiant curiós i obert i això el va portar a llegir sobre Gandhi en un temps en què aquest últim només era llegit per una minoria de població inquieta i sensibilitzada. King va treballar en l'estudi i comprensió de la no-violència de Gandhi per aplicar-la correctament i adequar-la amb imaginació a les circumstàncies del seu país, cosa que va demostrar també que el pensament i l'acció gandhianes no eren extravagàncies d'un hindú que no podien tenir aplicacions en altres llocs ni en altres temps. Si Gandhi va ser el creador i primer protagonista de la no-violència, Martin Luther King va ser-ne el primer seguidor que va desenvolupar la teoria i la pràctica de mode sistemàtic, decidit, intel·ligent i creatiu.⁹

2.2.3. Acció

Dates importants:

- 15.1.1929: Naixement de Martin Luther King.
- 1954: El Tribunal Suprem dels EUA decidí acabar amb la segregació entre blancs i negres. La llei deia que tots els americans havien de tenir les mateixes oportunitats.
- 1.12.1955: Incident de Rosa Parks. La segregació en els autobusos era estricta: els negres havien de seure a la part de darrere de l'autobús i podien seure als de la part central sempre i quan cap blanc els anés a utilitzar. Rosa Parks era una dona negra que després de la seva jornada laboral va agafar el bus per tornar a casa i va seure a la part central ja que la part de darrere estava plena. A la parada següent van pujar un grup de blancs i van ocupar tots els seients lliures i un home blanc quedava dempeus. El conductor quan ho va veure va anar a fer aixecar la senyora Parks i 3 negres més. Ella s'hi va negar perquè considerava que l'home en tenia prou amb un seient i van avisar la policia que la va arrestar. Arrel d'aquest incident, començà el pla de boicot: els líders negres i els pastors es van reunir després de l'incident i van comunicar la notícia a les congregacions i van fer pamflets per la zona negra

---

⁹ PRAT, E. (ed). *Pensamiento pacifista. Henry D. Thoreau, Leon Tolstói, Ghandi, Albert Einstein, Virgínia Woolf, Hannah Arendt, Martin Luther King, E.P. Thompson*. 1a edició. Barcelona: Icaria editorial, 2004. Col·lecció: Antrazyt, 205

on es demanava que no s'agafessin els autobusos i s'utilitzessin taxis (es va parlar amb les companyies de taxis que van ajudar-los agafant passatgers pel mateix preu que un bitllet d'autobús). King va ser escollit president i portaveu oficial de l'Associació de Montgomery per la Millora.

- 21.2.1956: King fou empresonat juntament amb altres participants en el boicot.
- 4.6.1956: El tribunal del districte declarà inconstitucional la segregació racial en els autobusos. El 13 de novembre, el Tribunal Suprem confirmà la decisió del tribunal del districte.
- 21.12.1956: Acabà la discriminació racial als autobusos de Montgomery.
- 1957: King va formar la Conferència Cimera dels Cristians del Sud per a lluitar contra la segregació racial i aconseguir els drets civils per a la població negra. El mateix any s'aprovà la primera llei sobre drets civils després de la guerra civil.
- 1958: Luther King es reuní amb el president Dwight D. Eisenhower per tractar assumptes relacionats amb els problemes de la població negra.
- 1960: Primera asseguda de protesta a les cafeteries duta a terme per estudiants negres. Es fundà el Comitè de Coordinació Estudiantil No Violent. El mateix any, King va ser arrestat en una cafeteria durant una d'aquestes protestes ja que el fet de ser de color no li permetia ser atès en el restaurant on estava. Posteriorment va ser alliberat gràcies a la intervenció de John i Robert Kennedy.
- 1961: El primer grup de Genets de la Llibertat va intentar introduir la integració racial. Els Genets de la Llibertat eren un grup d'americans blancs i negres que van realitzar una protesta conduint els autobusos de les ciutats dels estats del Sud contra el racisme i les lleis segregacionistes. Al arribar a Alabama, molts van ser colpejats i empresonats i l'autobús va ser cremat.
- 1963: A Birmingham, Alabama, Bull Connor (va ser el Comissionat de Seguretat Pública de la ciutat de Birmingham durant el moviment dels drets civils) ordenà a la policia la utilització de gossos i mànegues contra els manifestants. King fou arrestat i donà a conèixer el seu text "Carta des d'una presó de Birmingham"¹⁰ on va justificar la seva responsabilitat moral per desobeir les lleis injustes.

---

¹⁰ Consultar: MLK ONLINE. *Letter From Birmingham Jail* [en línia] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/jail.html>

- 28.8.1963: Començà la gran marxa sobre Washington DC. El doctor King pronuncià el seu discurs "*I have a dream*"¹¹ ("Tinc un somni").

12

- 1964: Li atorgaren el Premi Nobel de la Pau.
- 7.3.1965: Un grup de manifestants que participaven a la marxa massiva de Selma a Montgomery (Alabama) per aconseguir el suport nacional per a la votació federal en la legislació sobre drets fou colpejat per les tropes de l'estat.
- 21.3.1965: Els manifestants van marxar en per Montgomery protegits per les tropes federals.
- 1966: Foren assassinades 23 persones i 725 van resultar ferides durant els disturbis de Newark, New Jersey.
- 3.4.1968: El doctor King pronuncià el seu discurs "*I've been to the mountain top*"¹³ ("He pujat a la muntanya").
- 4.4.1968: Martin Luther King fou assassinat en el balcó del seu hotel a Memphis, Tennessee.

2.3. Nelson Mandela

2.3.1. Biografia

Nelson Rolihlahla Mandela va néixer a *Mvezo* a la regió de *Transkei*, a Sud-àfrica, el 18 de juliol de 1918. El seu nom, *Rolihlahla*, significa estirar les branques dels arbres o

¹¹ Consultar l'annex o veure a: MLK ONLINE. *I have a dream speech* [en línia] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/dream.html>

¹² Foto: M.L. King durant el discurs "I have a dream", a Washington. Font: Next Kid Thing. *Celebrating and giving thanks to Dr. Martin Luther King* [en línia] [Consulta: 17.10.11] Disponible a: <http://nextkidthing.com/?p=4692>

¹³ Consultar: MLK ONLINE. *I See the Promised Land / I've Been to the Mountaintop* [en línia] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/promised.html>

esvalotador. És el fill menor de Hendry Mphahanyiswa de la tribu dels *thembu* i de la tercera de les seves quatre esposes, Nosekeni Nkedema.

Va ser el primer de la seva família a anar a l'escola, que va iniciar quan tenia 7 anys. Allà va ser on el van anomenar Nelson ja que els blancs no podien o volien utilitzar els noms africans i posaven noms europeus als nens. Al morir el seu pare quan ell tenia 9 anys, Mandela i la seva família van anar a viure amb un parent que era molt ric i poderós: el cap Jongitaba, rei del poble *thembu*. Aquest va convertir-se en el tutor de Mandela i el va tractar igual que al seu fill Justice. Mandela va procedir amb els seus estudis i va arribar a la Universitat de Fort Hare però no va acabar-hi els estudis per diverses raons i perquè va escapar per evitar el casament de conveniència que havia arreglat el seu tutor. Així, l'any 1940 ell i Justice van fugir a Johannesburg on van buscar feina a les mines però posteriorment, l'any 1942, va acabar els seus estudis per correspondència i va treballar com a advocat aprenent en un despatx d'advocats blancs. Aquell mateix any es va inscriure a la Universitat de Witwatersrand, una de les 4 universitats on admetien estudiants negres, on va estudiar dret i va introduir-se en política ja que es va unir al Congrés Nacional Africà l'any 1944 cosa que va fer que fos una persona compromesa contra les polítiques de l'*apartheid* del Partit Nacional blanc a partir de 1948.

L'any 1944 es va casar amb Evelyn Mase amb qui va tenir 4 fills, Thembi (1945), una filla que va morir poc després de néixer l'any 1947, Makgatho (1950) i la seva filla Makaziwe (1954). El 1952, Mandela i Tambo van crear el seu propi bufet d'advocats, el primer únicament de negres en tot l'estat i van tenir molts clients. L'any 1957 es divorcià de la seva dona Evelyn i un any després conegué a Nomzamo Winifred (Winnie), treballadora social, i s'hi va casar. Amb ella va tenir dues filles, Zenani (1959) i Zindzi (1960).

L'any 1962, després de diversos problemes que s'explicaran a l'apartat següent, Mandela es veié obligat a fugir de Sud-Àfrica i al viatjar per Europa i Àfrica s'adonà que en els altres països els africans gaudien d'una llibertat que no tenien al seu país. Al tornar fou arrestat i entre 1963 i 1964 va ser jutjat i condemnat a cadena perpètua cosa que va fer que passés 27 anys a la presó.

A partir de mitjans dels anys 70, els moviments de alliberació d'altres països inspiraren els activistes sud-africans i des de llavors fins a 1990 hi hagué diverses protestes així com actes de recolzament al moviment des de diversos llocs del món. També cal

destacar que l'any 1984 donaren el premi Nobel de la Pau al bisbe sud-africà Desmond Tutu per la seva feina contra *l'apartheid*. L'any 1990 Mandela fou alliberat i el 1993 rebé el Nobel de la Pau juntament amb De Klerk, president sud-africà. El 1994 hi hagué les primeres eleccions democràtiques i Mandela esdevingué el primer president sud-africà elegit democràticament.

El 1996 es divorcià de la seva segona esposa. El 1998 es casà amb Graca Machel el dia abans del seu vuitantè aniversari. Finalment, l'any 1999 es retirà de la presidència i se'n va anar a viure a una casa que havia construït a Qunu, el poble de la seva infantesa.

Tot i estar retirat, Mandela ha continuat essent el més gran representant de la Sud-Àfrica democràtica però poques setmanes abans del seu 86è aniversari, el juny de 2004, en una conferència de premsa va anunciar la seva retirada i va declarar: "Moltes gràcies per la seva atenció i gràcies per ser tan amables amb un home vell – i deixar-lo descansar, tot i que molts de vostès puguin pensar que després de mandrejar en una illa i altres indrets durant 27 anys no mereixi realment el descans". Des d'aleshores s'ha dedicat als seus tres projectes de caritat personals: la *Mandela Rhodes Foundation* (dedicada a la promoció de l'educació), la *Nelson Mandela Foundation* (dedicada a la lluita contra la pobresa) i el *Nelson Mandela Children's Fund* (dedicat al combat contra el VIH/SIDA)¹⁴

2.3.2. Pensament

"La meua fam de llibertat pel meu propi poble es va convertir en fam de llibertat per tothom, negres i blancs"¹⁵. Aquestes paraules de Mandela mostren les bases, les claus del seu pensament. Ell volia la llibertat, la igualtat per tots els habitants del seu país. En un moment en què l'esclavitud ja havia estat abolida, semblava no tenir sentit el fet que les poblacions negra i blanca de Sud-àfrica haguessin de viure totalment segregades i considerant-se els blancs superiors com a raça i, per tant, amb poder per fer el que volguessin sobre la població negra. I tot això ho van voler aconseguir per una via pacífica, sense emprar la violència com a mitjà per aconseguir solucionar els problemes en què es trobava immersa la seva societat. Les seves últimes paraules al judici de Rivonia, el 12 de juny de 1964, on podia ser condemnat a pena de mort van

---

¹⁴ Font: CARLIN, John. *El factor humà*. 6a edició. Barcelona: edicions la Campana, 2010.

¹⁵ Font: KRAMER, A. *Mandela. El rebelde que dirigió su nación a la libertad*. 1a edició. Madrid: Altea, 2006.

ser les següents: “M’he dedicat a lluitar pel poble africà... he alimentat l’ideal d’una societat lliure i democràtica... és un ideal pel qual estic disposat a morir”¹⁶.

2.3.3. Acció

Dates importants:

- 18.7.1918: Naixement de Nelson Mandela
- 1923: Formació del Congrés Nacional Africà
- 1925: L’idioma de la minoria blanca *afrikaner* (descendents dels colons holandesos de Sud-Àfrica), *l’afrikaans* fou reconegut com a idioma oficial.
- 29.6.1925: El parlament aprovà una llei que prohibia als negres treballar en indústries on es requerien habilitats.
- 1926: Reconeixement oficial de l’autonomia de Sud-Àfrica per part del govern britànic tot i que continuà essent part de l’Imperi.
- 1927: S’ordenà la segregació de blancs i negres en 26 àrees urbanes del país.
- 1929: Formació de la Lliga dels Drets Africans al mateix temps que el Partit Nacional blanc guanyava les eleccions del país.
- 1930: Les dones blanques obtingueren el dret a vot.
- 12.1931: Els sud-africans negres cremaren les seves targetes d’identificació a Durban. Posteriorment hi arribà l’exèrcit i brotà la violència.
- 1934: El Partit Sud-africà i el Partit Nacionalista s’uniren per formar el “Govern de fusió”
- 1936: Els negres van perdre el dret a vot a la Colònia del Cap.
- 1944: Unió de Mandela al Congrés Nacional Africà (ANC), on es feia campanya contra la discriminació i es lluitava pels drets dels africans des d’una cooperació pacífica. També el mateix any, ell i altres com Tambo i Sisulu, fundaren la Lliga Juvenil del CNA (ANCYL).
- 1948: El Partit Nacional blanc guanyà les eleccions, formà un govern i introduí *l’apartheid*. L’*apartheid* (que en *afrikaans* vol dir “separació”) és el nom que van rebre les lleis que hi va haver a Sud-Àfrica des de l’any 1948 fins al 1990. Eren lleis que formalitzaven la separació de blancs i negres com per exemple la prohibició dels africans negres d’entrar a àrees reservades per a blancs, de casar-se amb gent blanca o anar a les mateixes escoles. El mateix any Mandela havia estat elegit secretari Nacional de l’ANCYL.

---

¹⁶ Font: KRAMER, A. *Mandela. El rebelde que dirigió su nación a la libertad*. 1a edició. Madrid: Altea, 2006.

- 1949 i següents: Van augmentant les lleis de l'*apartheid*. Aparegueren la llei de prohibició de matrimonis mixtes que no permetia els casaments entre diferents grups racials, la llei de immoralitat que designava com a il·legals les relacions sexuals entre persones de diferent grup racial, la llei de registre de la població (1950) que classificava els sud-africans en quatre grups racials ("*coloureds*" o persones de raça mixta, "bantus", "asiàtics" i "blancs"), la llei d'àrees de grup que establia les diferents àrees de les ciutats que eren per cada grup racial i la llei de serveis públics segregats.
- 1952: Llançament per part de l'ANC i altres organitzacions de la campanya "*Defiance*" (Desafiament o rebel·lia) que era una campanya massiva de desobediència civil contra les lleis injustes on Mandela va ser escollit voluntari nacional en cap de la campanya.
- 1956-1961: Mandela fou un dels 156 acusats en el judici per traïció.
- 21.3.1960: Matança de Sharpeville. Durant una manifestació pacífica contra el "*pass*" (passaport interior, documentació que havien de portar tots els habitants) en una àrea reservada per africans, la policia va disparar als manifestants desarmats provocant la mort de 69 persones i deixant-ne ferides a 200 més. El govern declarà l'estat d'emergència i es detingueren uns 18.000 manifestants. L'ANC va ser proscrit i Mandela passà a la clandestinitat.
- 1961: Formació del moviment armat de l'ANC, *Umkhonto we Sizwe* ("Punta de llança de la Nació"), amb Mandela com a comandant en cap. Aquest moviment es formà perquè en aquest moment de la lluita contra l'*apartheid* van sentir que la violència era l'únic camí per a vèncer el govern però ho farien realitzant actes de sabotatge contra estacions elèctriques i de comunicacions cosa que faria que la propietat i no les persones, serien el blanc dels seus atacs (tot i que posteriorment les coses van canviar i es van produir morts). Aquell mateix any van començar els atacs.
- 1962: Mandela va viatjar per altres parts d'Àfrica i per Europa, buscant recolzaments pel ANC.
- 5.8.1962: Mandela fou arrestat per sortida il·legal del país i incitació a la vaga. Va ser jutjat i condemnat a 5 anys de presó.
- 7.1963: Detenció de destacats dirigents de l'ANC a Rivonia. Mandela va ser acusat juntament amb ells.
- 1963-1964: Judici de Rivonia
- 12.6.1964: Mandela i set dels altres detinguts són condemnats a cadena perpètua. Ell va ser enviat juntament amb els 6 companys negres a la presó de *Robben Island* mentre que el seu company blanc va ser enviat a una altra presó.

Posteriorment seria traslladat a la presó de Pollsmoor i després a la presó Victor Verster. Durant els seus anys d'empresonament la seva reputació va anar creixent exponencialment i va ser àmpliament acceptat com el líder negre més important de Sud-Àfrica i com a símbol de la resistència *anti-apartheid*.

- 1976: La policia matà a més de 100 nens a Soweto durant una protesta contra l'ús de l'*afrikaans* a l'escola.
- 1977: Steve Biko, activista de la Consciència negra, mor en mans de la policia.
- 1985: Inici de les negociacions amb el govern per part de l'ANC.
- 11.2.1990: El president De Klerk aixecà la prohibició al ANC i Mandela sortí de la presó després de 27 anys.

17

- 1993: Recepció del Premi Nobel de la Pau juntament amb De Klerk
- 27.4.1994: Primeres eleccions multirracials celebrades a Sud-àfrica amb reconeixement ple del dret a vot. L'ANC va guanyar per gran majoria.
- 10.5.1994: Presa de possessió de Mandela com a primer president negre de Sud-Àfrica.
- 1995: Formació de la Comissió de la Veritat i la Reconciliació, encapçalada per l'arquebisbe Desmond Tutu. La Comissió es dedicava a investigar les violacions dels drets humans durant l'*apartheid* i la gent podia presentar-hi evidències sense ser processada. Més de 20.000 persones hi van explicar la seva història.
- 1999: Mandela es retirà de la presidència després d'un únic mandat.
- 2004: Mandela es retirà de la vida pública mantenint l'esperit d'una societat millor i lliure a través de les seves fundacions.

Ⓜ 17 Foto: Mandela s'adreça a la multitud aplegada a la plaça Parade de Ciutat del Cap, el dia de la seva excarceració l'11 de febrer de 1990. Font: CARLIN, J. *El factor humà*. 6a edició. Barcelona: edicions la Campana, 2010.

2.4. Fr. Roger de Taizé

2.4.1. Biografia i acció

Roger Schutz-Marsauche va néixer el 12 de maig de 1915 a Provence, un poblet situat a la zona francòfona de Suïssa. Era el novè i últim fill de Charles Schutz i Amélie Marsauche.

El germà Roger va viure una infantesa plena d'alegria i de música: “La meva mare segueix sent per mi un testimoni d'alegria i bondat del cor”. A casa dels Schutz hi regnava la confiança i la senzillesa. La música tenia un paper molt important en l'educació dels nens a casa seva; la seva mare havia estudiat lírica i varen instal·lar tres pianos a la casa perquè les set germanes poguessin practicar. Allí, Roger va adquirir una gran sensibilitat cap a la música i el cant. Amb el temps, afirmaria sovint: “el cant és un recolzament incomparable per l'oració comú”.

Després d'una infantesa feliç, Roger viuria una adolescència complicada. L'any 1931, quan tenia setze anys, se li va diagnosticar una tuberculosi pulmonar. La malaltia durà forces anys i això l'obligà a descansar durant llargs períodes, que omplia amb la seva passió per la lectura. No pogué seguir amb normalitat els estudis secundaris i, després d'una recaiguda, passà un llarg període durant el qual la seva vida va córrer perill.

Als vint-i-un anys, contra la seva voluntat, complint els desitjos del seu pares, Roger va començar a estudiar teologia a Lausana i després a Estrasburg. Ell hauria preferit estudiar literatura i ser escriptor. Durant l'estiu de 1937, la seva germana Lily caigué greument malalta. Aleshores recordà les paraules del Salm 27: “Busco el teu rostre, Senyor”. Aquestes paraules ressonaren en ell com la primera oració que havia pogut pronunciar des de feia molt temps.

El 1939 va començar a organitzar trobades amb joves i fundà i presidí l' Associació Cristiana de Estudiants de Lausana.

El 1940, quan tenia vint-i-cinc anys, va decidir abandonar Suïssa, país neutral durant el conflicte armat, i traslladar-se a França, d'on era la seva mare, país dividit en dos. Portava al cor el desig de crear una vida de comunitat, però volia integrar-ho a una situació de grans desgràcies humanes. Sortí de Ginebra a principis d'agost en bicicleta, decidit a buscar una casa.

El 20 d'agost, Roger va descobrir el poble de Taizé, al sud de la Borgonya, a pocs kilòmetres de l'antiga abadia de Cluny, no lluny de la línia de demarcació que separava la zona ocupada per l'exèrcit alemany i la zona lliure sota el govern de Vichy. Gràcies a un mòdic préstec, comprà una vella casa de vinyaters i, amb molta discreció, hi va començar a acollir refugiats que fugien de la zona ocupada; sobretot a jueus. La seva germana petita, Geneiève, el va a ajudar.

El 1942 va ajudar a un dels refugiats a travessar fins a Suïssa, i va ser a Ginebra on se li notificà que havia estat descobert per la policia d'ocupació i li recomanaren que no tornés a Taizé. França en aquell moment estava totalment ocupada i ell es quedà a Suïssa durant dos anys. Durant aquests dos anys conegué els que serien els 3 primers germans de la comunitat. Visqueren junts en un petit apartament prop de la catedral de Ginebra, on resaven cada dia.

El final de la guerra anava arribant i els primers quatre germans van poder tornar a Taizé el 1944. Van acollir a presoners alemanys i s'ocuparen de vint nens que havien perdut les famílies durant la guerra.

El 1949 els set primers germans de la comunitat es comprometeren per tota la vida a una vida en comunitat i amb gran senzillesa. El germà Roger va ser designat prior de la comunitat.

A partir del 1951, quan la comunitat ja tenia 12 germans, uns quants van ser enviats a compartir la vida amb els més desposseïts, primer a una ciutat propera, després a altres continents. Més tard, el mateix germà Roger aniria cada any a passar varies setmanes a llocs de patiment com Calcuta, Xile, Sud-àfrica, el Líban durant els anys que va estar en guerra, ...

A mitjans dels anys 50, els joves van començar anar a Taizé. L'any 1958 es va fer la primera trobada amb el papa Joan XXIII, i aquesta data marcà un abans i un després en l'història de Taizé. Des de llavors, el germà Roger seria rebut cada any pels papes Joan XXIII, Pau VI i Joan Pau II. L'any 1960 bisbes catòlics i pastors protestants van ser convidats a passar tres dies junts a Taizé. Va ser la primera trobada d'aquest tipus (ecumènica) des del segle XVI.

Al cap de dos anys, l'any 1962, el germà Roger va fer la seva primera visita a l'Europa de l'Est (Bulgària i Iugoslàvia). Hi aniria sovint, fins la caiguda del mur de Berlín (Polònia, Alemanya oriental, Hongria, Txecoslovàquia, Rússia, Romania).

A l'agost d'aquell mateix any, s'inauguraria l'església de la Reconciliació.

Sent encara estudiant, el germà Roger ja reunia a joves per fer trobades. Per tant, era evident que, des dels seus inicis, la nova comunitat acollís als joves. Al principi, uns quants joves anaven a Taizé per passar uns dies de silenci i retir. El nombre de joves començà a augmentar als voltants dels anys 1958-1960. El Concili Vaticà II, de 1962 a 1965, va donar nous aires a l'església i va fer que arribessin a Taizé cada vegada més joves.

Al setembre del 1966 hi ha la primera trobada internacional de joves a Taizé.

Per Pasqua, l'any 1970, el germà Roger anuncià un "concili dels joves". Paral·lelament, seguia en augment el nombre de joves que participaven a les trobades setmanals.

L'abril de 1974 rebé, a Londres, el premi *Templeton* al progrés de la religió. A l'agost inaugurà a Taizé el "concili dels joves". Aparegué la primera carta als joves: d'aquest moment en endavant n'escriuria una cada any. A l'octubre, a Frankfurt va rebre el "Premi de la pau" de les llibreries i editorials alemanyes.

L'any següent visità Xile després del cop d'estat; des d'aquell moment, cada any aniria a països de l'hemisferi sud en els quals hi hagués situacions difícils.

L'any 1976 la Mare Teresa visità Taizé després que el germà Roger hagués anat a viure un temps entre els més pobres a Calcuta.

El desembre de 1978 es celebrà a París la primera trobada europea de joves; d'ençà d'aquest moment se'n celebraria un cada any a una gran ciutat europea, primer a Europa occidental i, des de 1989, també a Europa Oriental.

La "peregrinació de confiança a través de la terra" substituï el "concili de joves". Les setmanes de trobades a Taizé s'estengueren a la major part de l'any, des del febrer fins al novembre.

El 1985, acompanyat per nens de diferents continents, el germà Roger presentà al Secretari General de les Nacions Unides, Javier Pérez de Cuéllar, suggeriments dels joves per tal que l'ONU es convertís en una força creadora de confiança entre els pobles.

Al desembre d'aquell mateix any hi hagué la primera trobada intercontinental a l'hemisferi sud a Madràs (Índia).

L'any 1988 va rebre el premi UNESCO d'Educació per la Pau.

Al cap d'un any a Aquisgrà (Alemanya), va rebre el "premi Carlemany". Segons el jurat, <<l'equilibri que es busca a Taizé pot ser un model per acabar amb les tensions a Europa, no només en l'àmbit religiós, sinó també en el polític>>¹⁸. El desembre d'aquell mateix any es celebrà la primera trobada europea de joves a Europa de l'Est, a Wroclaw (Polònia).

Després de la caiguda del mur de Berlín (1990), el nombre de joves que anaven a Taizé es tornà a duplicar i s'amplià l'església de la Reconciliació. Des de llavors, algunes setmanes, les trobades d'estiu arriben a reunir 5.000 o 6.000 joves.

19

Durant l'agost del 1992, l'arquebisbe de Canterbury, George Carey, passà una setmana a Taizé acompanyat per 1.000 joves anglicans. Al setembre, a Estrasburg, el

¹⁸ Font: COMUNIDAD DE TAIZÉ. *Elige amar. Hermano Roger de Taizé (1915-2005)*. 1a edició. Boadilla del Monte (Madrid): PPC Editorial y distribuïdora, 2007.

¹⁹ Foto: El germà Roger acompanyat d'uns nens durant la celebració de la pregària de la llum, un dissabte al vespre a l'església de la Reconciliació a Taizé. Font: Comunidad de Taizé. *Fotos del hermano Roger*. [en línia] [Consulta: 17.10.11]. Disponible a: http://www.taize.fr/es_article10362.html

germà Roger va rebre el “premi Robert Schuman”²⁰ per la contribució de Taizé a la construcció d’Europa.

El 1995 participà a la trobada internacional de joves africans a Johannesburg (Sud-àfrica).

El 1997 va participar i va parlar a l’Assemblea Ecumènica Europea a Graz (Àustria). Al cap de dos anys va ser el “convidat especial” al Sínode sobre Europa a Roma. L’any 2004 va anar per última vegada a una trobada europea de joves, a Lisboa.

El 8 d’abril del 2005 el germà Roger va fer el seu últim viatge a les exèquies del papa Joan Pau II a Roma.

El 16 d’agost va ser assassinat durant la pregària del vespre a l’església de la Reconciliació, a Taizé. Quatre dies més tard s’haguessin celebrat els 65 anys de la seva primera arribada a Taizé. Acabava de fer, el 12 de maig, 90 anys.

2.4.2. Pensament

Aquest text que trobem a continuació és del germà Alois de Taizé, prior actual de la Comunitat de Taizé. El text va ser escrit després de l’assassinat del germà Roger.

“La desaparició del germà Roger deixa un gran buit. La seva tràgica mort ens ha commocionat. Per descomptat, nosaltres, els germans, també hem viscut el període subsegüent dins d’un profund agraïment pel que ens ha deixat.

A tot el món, una innumerable multitud ha compartit amb nosaltres aquest agraïment. Va ser com si Déu mateix ens impulsés. I, en aquesta prova, la nostra petita comunitat ha viscut una experiència similar a la dels primers cristians: ser un sol cor i una sola ànima.

Per el germà Roger, la busca d’una reconciliació entre els cristians no era un tema de reflexió, era una evidència. Per ell, el principal era viure l’Evangeli i transmetre’l als altres. I l’evangeli només es pot viure en comunitat, estar separats no té sentit.

---

²⁰ El Premi Robert Schuman és un premi per la Unitat Europea que dóna anualment la fundació Alfred Toepfer d’Hamburg en memòria de Robert Schuman, que va ser Primer Ministre francès i és considerat com a “Pare d’Europa”.

Des de la seva joventut va intuir que una vida de comunitat podia ser un signe de reconciliació, una vida que es converteix en signe. Per això va pensar en reunir un grup d'homes que desitgessin reconciliar-se, cosa que ha arribat a ser la primera vocació de Taizé, és a dir, constituir el que va anomenar "una paràbola de comunió", un petit signe visible de reconciliació.

No obstant, la vida monàstica havia desaparegut de les Esglésies de la Reforma, i ell procedia d'una família protestant. Aleshores, sense oblidar dels seus orígens, va crear una comunitat les arrels de la qual es remunten a l'Església indivisa, més enllà del protestantisme, i que, per la seva pròpia experiència, s'unia indissolublement a la tradició catòlica i a la ortodoxa. Un cop establerts els fonaments, a principis dels anys setanta, i amb la inclusió de germans catòlics, va seguir creant la nostra comunitat fins al final.

En referència al seu camí personal, deia: <<Marcat pel testimoni de la vida de la meua àvia, i en la meua tendre joventut, en ell vaig trobar la meua pròpia identitat al reconciliar en mi la fe dels meus orígens amb el misteri de la fe catòlica, sense trencar la comunió amb ningú>>²¹.

El seu llegat és enorme i, sobretot, està viu. El germà Roger ens va deixar els seus escrits, encara que, en la seva opinió, s'haurien de modificar constantment per que s'adaptessin a les noves situacions. Fins i tot la regla de la comunitat, text de base de la nostra vida en comú, va ser objecte de les seves revisions en diverses ocasions. Es com si volgués que no ens enganxéssim a les paraules o a les estructures, sinó que sempre ens abandonéssim a l'Esperit Sant.

A través de l'Esperit, Déu està present a tots els sers humans. El germà Roger guardava en el seu cor a tots els éssers humans, de totes les nacions, sobre tot als joves i als nens. Regnava en ell una passió per la comunió. Amb freqüència repetia: "Crist no va venir a la terra per crear una religió nova, sinó per atorgar a tot ésser humà una comunió amb Déu". Tal comunió única, l'Església, existeix per tots sense excepció.

---

²¹ Paraules textuales del Germà Roger de Taizé. Font: COMUNIDAD DE TAIZÉ. *Elige amar. Hermano Roger de Taizé (1915-2005)*. 1a edició. Boadilla del Monte (Madrid): PPC Editorial y distribuidora, 2007.

Una de les seves preocupacions era fer que aquesta comunió fos accessible als joves, eliminant els obstacles que apareixien en les seves vides. Sabia que un dels majors obstacles era la imatge d'un Déu vist com a jutge sever i temut. Es va anar desenvolupant en ell una intuïció clara i va fer tot el possible per transmetre-la amb la seva vida: Déu només pot estimar. El teòleg ortodox Oliver Clément recordava fa poc que aquesta insistència del germà Roger sobre l'amor de Déu va marcar el final d'una època en què, a les diverses confessions cristianes, es temia a un Déu que castigava.

En la seva joventut, el germà Roger havia conegut a cristians que pensaven que l'Evangelí imposava amb severitat càrregues als creients; per això va passar una època en què la fe se li va fer difícil i en qual apareixia el dubte. Durant la seva vida, la confiança amb Déu va seguir sent una autèntica lluita on trobem un dels orígens de la seva obertura als joves i el seu desig d'escoltar-los. Ell mateix deia que volia "intentant entendre totalment a l'altre".

Molts joves el recorden com un home sempre disposat a escoltar-los cada nit durant la pregària, durant hores si era necessari. Quan la fatiga l'envaïa i no podia escoltar-los a tots, es quedava a l'església i els beneïa amb senzillesa, amb la mà sobre el front.

Fins al final, amb un impuls i un valor excepcionals, ens ha ensenyat el camí de l'obertura als altres. Cap desgràcia, física o moral, l'afectava fins al punt de donar-li l'esquena. Anava cap a ella! Més d'una vegada estava tant absorbit per una situació concreta de sofriment que semblava que oblidés altres qüestions importants. Aleshores s'assemblava al pastor de la paràbola de Jesús, que deixa noranta-nou ovelles per ocupar-se d'una sola que està apunt de perdre's.

Al parlar amb Geneviève, la seva germana, sorprèn el molt que s'assembla al seu germà: evitar tota paraula forta, tot judici definitiu. És quelcom que ve de lluny a la seva família, quelcom que procedeix d'una mare excepcional. Està clar que aquest és un tret del seu caràcter. Però, el que compta és que el germà Roger va saber fer servir aquest do com a motor de creació. I nosaltres, els germans, comprovem que és quelcom que, a vegades, el portava als límits del que pot suportar un ésser humà.

S'ha dit d'ell que tenia un cor universal, amb una bondat que encara segueix sorprenent. La bondat del cor no són paraules buides, sinó una força capaç de transformar el món perquè, a través d'ella, treballa Déu. Davant del mal, la bondat del

cor és una realitat vulnerable, però la vida donada del germà Roger és una prova que la pau de Déu tindrà sempre l'última paraula per tots sobre la terra.

Sempre s'esforçava per fer realitat la compassió del cor, sobretot pels pobres. Li agradava citar a Sant Agustí: "Estima i digues-ho amb la teva vida". Això el porta a realitzar gestes a vegades sorprenents. En una ocasió va tornar de Calcuta amb un bebè als braços, una nena que la Mare Teresa li havia confiat, esperant que, a Europa, poguessin salvar-la, cosa que, evidentment, va ser així. En una altra ocasió, va acollir al poble de Taizé a un grup de viudes vietnamites amb molts fills que havia conegut a Tailàndia visitant un camp de refugiats.

Ser auster, quelcom que es manifestava en la seva habilitat per reorganitzar els espais. No li agradava construir edificis. Quan no li quedava més remei, havien de ser edificis senzills, molt baixos, preferiblement construïts amb material reciclat. El que sí que li agradava era transformar els espais i, amb molt pocs recursos, intentava crear quelcom bonic. En un moment determinat, va ser inevitable la construcció d'una església a Taizé, encara que es va resistir al projecte i, després, no va deixar de proposar canvis. Jo mateix vaig ser testimoni de quelcom similar al barri pobre de Mathare Valley, a Kenia, on vam passar varies setmanes abans que s'instal·lessin allí alguns dels nostres germans durant uns anys. En una pobra barraca, en el centre mateix de la misèria, va aconseguir introduir bellesa amb molt poc. Com solia dir, voldríem fer tot el possible per tal que la vida dels que ens envolten fos bonica.

Sovint, el germà Roger es referia a les benaurances i deia, referint-se a si mateix: "Sóc pobre". Ens demanava als germans que no fóssim mestres espirituals, sinó, sobretot, homes que escoltéssim. Es referia a la seva tasca com a prior descrivint-la com la d'un "pobre servidor de comunió dins de la comunitat". No amagava la seva vulnerabilitat.

Ara, la nostra petita comunitat se sent impulsada a seguir el camí que ell va traçar. És un camí de confiança. Inclou una crida: acollir amb gran senzillesa l'amor que Déu ens té, viure aquest amor i acceptar els riscos que això comporta.

Perdre aquesta intuïció portaria a imposar càrregues a aquells que vénen a buscar l'aigua viva. La fe en aquest amor és una realitat molt senzilla, tan que tots podrien

acollir-la. I aquesta fe mou muntanyes. Per això, encara que el món està sovint estripat per la violència i el conflicte, podem portar una mirada d'esperança".²²

---

²² Font: HERMANO ALOIS (Responsable del capítol) "*Homenaje al Hermano Roger*". COMUNIDAD DE TAIZÉ. *Elige amar. Hermano Roger de Taizé (1915-2005)*. 1a edició. Boadilla del Monte (Madrid): PPC Editorial y distribuïdora, 2007.

3. MOVIMENTS SOCIALS PACÍFICS DES DELS ANYS 50

3.1. La insubmissió per abolir el servei militar obligatori

Al llarg de la història sempre hi ha hagut exercits que han defensat els interessos dels que han manat a cada moment. Aquests exèrcits han estat quasi sempre fets per persones a qui s'obligava a defensar el seu amo, el polític del moment, etc. Al segle XX, després de les grans guerres comença a néixer la consciència que no es pot obligar als homes a preparar-se per la guerra i per defensar els interessos de la política. A partir d'aquí neixen diferents moviments de consciència que posen de manifest aquest descord en l'obligatorietat de complir amb el servei militar establert diferentment a cada país.

A l'estat Espanyol va néixer un moviment de consciència que promovia la objecció de consciència i la insubmissió a l'obligatorietat de realitzar el servei militar obligatori.

La insubmissió va ser un moviment pacífic que va lluitar per aconseguir l'abolició del servei militar obligatori a l'Estat espanyol que es va iniciar als anys setanta i aconseguix el seu objectiu l'any 2002 amb l'abolició del servei militar obligatori a Espanya.

Per explicar aquest moviment m'he basat en una entrevista a Pepe Beunza.

Pepe Beunza, primer objector de consciència de l'estat espanyol

Pepe Beunza va néixer a Beas de Segura (Jaén) el 1947. El seu pare era notari i navarrès i la seva mare madrilenya. L'ofici del seu pare el va fer voltar per molts llocs d'Espanya, Tolosa, Reus, València...finalment es van quedar a València.

23

Als 17 anys, quan estudiava l'equivalent al segon de batxillerat, se'n va anar a treballar de voluntari durant tres setmanes en una leproseria de Fontilles (Alacant). Posteriorment va marxar a l'estranger fent autoestop. El contacte amb l'associació de

---

²³ Foto: PEPE BEUNZA. *Biografía de Pepe Beunza*. [en línia] Editat el 7.10.2000 [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://pepebeunza.blogspot.com/2000/10/biografia-de-pepe-beunza.html>

pacifistes i no-violents “El Arca”, fundada per *Lanza del Vasto* el va fer canviar d'actitud davant de la vida i va començar a lluitar pel pacifisme i la no-violència. Va ser el primer espanyol objector de consciència i es va negar a fer “la mili”, cosa que li va suposar anar a la presó diverses vegades. La seva lluita encara continua.²⁴

1. Què és l'objecció de consciència?

L'objecció és el conflicte que té una persona quan l'obliguen a complir una llei que va en contra del que ell pensa. Aleshores decideix seguir el seu criteri, la seva consciència abans que la llei i desobeeix la llei. És afirmar que la consciència és més important que la llei i que un home, una persona, té la seva dignitat basada en la seva consciència.

2. Quins objectius teníeu?

Nosaltres vàrem aplicar, el cas més conegut d'objecció de consciència que és l'abolició del servei militar obligatori. Aleshores a l'època de la qual et parlo, l'any 1977 / 1978, tots els joves tenim l'obligació d'anar a fer el servei militar. Va ser llavors quan vaig pensar que el servei militar era una llei negativa, injusta, el servei militar era una escola de violència, ... I jo com a no violent i pacifista em vaig negar a fer el servei militar. En aquella època era un tema casi desconegut i vàrem donar a conèixer una opció de vida que era dura, perquè implicava que et portaven a la presó però que al mateix temps tenia una gran força.

3. Creus que va ser un moviment pacífic? Per què?

Va ser pacífic perquè nosaltres ens basàvem en la no-violència per dues raons: perquè desobeïem la llei de manera pacífica, perquè ens enfrontàvem a l'autoritat i al càstig. I perquè en totes les campanyes que fèiem sempre fèiem accions no violentes.

4. Què es va aconseguir? Es pot dir en un moment determinat que s'acaba el moviment o encara continua?

Vàrem aconseguir que d'un tema que era absolutament desconegut i era una obligació que 100 i pico mil joves que havien d'anar al servei militar cada any, i havien de dedicar 15 mesos a passar la vida a la caserna, que amb una mica més de 30 anys s'eliminés una llei que era injusta i dura i vàrem aconseguir que “la mili” deixés de ser obligatòria.

---

²⁴ Font: XTEC. *Pepe Beunza, el primer objector de consciència de l'Estat espanyol*. [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://www.xtec.net/centres/a8043486/revistes/rampa/pepebeunza.htm>

En aquesta primera fase, nosaltres que lluitem pel desarmament, i volem un món sense exèrcits, sense guerres, aconseguir l'abolició del servei militar obligatori, va ser el primer pas.

Acabar amb el servei militar obligatori, que era com una condemna que tenien tots els joves i era com un impost de sang, va ser un gran pas endavant. Però encara tenim un món militaritzat, un món amb guerres, ... i aquí encara ens mou l'objectiu d'aconseguir un món pacífic. Tenim tot el tema de la venda d'armes, tot el tema de passar el mite de la violència, etc. I tot això ho hem de canviar!

5. Quants anys va durar la lluita?

30 i pico anys. Vàrem tenir més d'un milió d'objectors, varem complir uns 1.000 anys de presó entre tots i jo penso que va ser un moviment d'un balanç espectacular. Va ser un triomf molt gran, tot i que encara ens queda molta feina. Imagina't el que significava amb vint anys rebre una carta i haver de marxar, anar a la caserna i allà aprendre a matar, seguir ordres, ... Per als joves va ser una alliberació molt gran.

6. Aquest moviment ha mogut a molta gent al llarg del temps?

Que es declaraessin objectors va haver-hi prop d'un milió de persones, però això implicava els amics, les famílies, companys, ... va ser un moviment que va tenir molta influència. Va ser una lluita molt llarga però va sortir bé.

L'any 1992 hi havia 306 insubmisos a la presó, això tenia un ressó impressionant de molta gent. Per tan va obligar a plantejar alguna resposta, alguna solució s'havia d'aplicar.

7. Què va ser el més difícil? Quins moments recordes com més complicats?

A nivell personal tota l'època que vaig estar a la presó. Vaig estar dos anys a la presó i 15 mesos en un batalló disciplinari al Sàhara, va ser una època molt dura perquè em trobava molt sol.

A nivell del conjunt de la lluita la separació d'objecció i insubmissió que va ser una mica difícil i el que va ser molt dur va ser tota la gent que va passar per la presó. Jo vaig estar 30 anys acompanyant amics a la presó i era molt dur.

8. Quina és la valoració que en fas?

Jo en faig una valoració molt positiva perquè va ser una escola de no-violència importantíssima, perquè va ser una lluita que va sortir bé, perquè la gent va prendre el potencial revolucionari de la no-violència i perquè si volem sobreviure com espècie humana hem de lluitar pel desarmament. És una lluita en el fons per la supervivència. Perquè en aquest moment tenim armes atòmiques acumulades per destruir 14 vegades la vida de la terra, això és de bojós. Si volem sobreviure com a espècie humana hem d'eliminar l'armament atòmic i hem de treballar pel desarmament. En aquest sentit va ser una lluita molt important perquè va obrir camins pel desarmament.

9. Quina és la teva experiència personal sobre tot el moviment?

L'any 1967 vaig anar a una comunitat de França, que es deia "El Arca". Aquesta comunitat l'havia fundat un home que es deia Lanza del Vasto, que havia estat deixeble del Gandhi. En aquella època tot això de la no-violència, l'objecció, era pràcticament desconegut a Espanya, era el franquisme i no hi havia llibertat d'expressió i allí jo vaig aprendre moltes coses: l'objecció, la no-violència, vaig aprendre l'agricultura biològica, entre moltes altres coses. Era una comunitat no violenta molt potent. Aleshores quan vaig tornar vàrem començar aquí a fer la campanya. Aquí era un tema totalment desconegut i aleshores jo em vaig preparar per anar a la presó i quan jo vaig considerar que estava preparat vaig negar-me a fer "la mili" i quan jo entrava a la presó hi havia un grup que donava suport aquesta acció.

L'acció més important que vàrem fer va ser una marxa a peu des de Ginebra fins a València, que era on jo estava a la presó. La marxa es va fer el 1971 que era l'any que jo havia entrat a la presó però quan van arribar a la frontera francesa, eren unes 800 persones i la policia va donar cops i els espanyols els varen portar a la presó.

Es van fer moltes accions i al cap de 4 anys, jo vaig sortir del Sàhara i em vaig dedicar a convèncer la gent que no anés a "la mili". Tot això fins al punt que el nombre de gent que no anava a "la mili" era tan gran que els militars es varen acollonir pensant que potser arribava el dia que no aniria ningú a fer "la mili". Això va ser el que els va fer canviar i posar el servei militar no obligatori.

Els plans que tenia el govern socialista eren que "la mili" acabaria al 2012 però el moviment d'objecció i d'insubmissió, sobretot d'insubmissió, era tan potent que varen

obligar a avançar el fi del servei obligatori al 2002. I durant tot aquest temps vaig està donant xerrades i animant a la gent a no anar a “la mili”.²⁵

3.2. L'acció de “no- violència activa” de la torre 38 de la MAT

La construcció de la MAT (línia de molt alta tensió) ha portat alguns conflictes al llarg d'aquests últims anys. La construcció d'aquesta línia passa prop de moltes zones habitades i també per zones amb un gran interès natural i paisatgístic, per això i per moltes altres coses que esmentaré en l'explicació detallada de la lluita, hi ha hagut molta gent que s'ha oposat a la construcció de la MAT a Catalunya, en concret jo em centraré amb la lluita que es va fer a la comarca d'Osona, però també a altres regions per on passa el recorregut de la MAT.

Per explicar aquesta lluita m'he basat en material elaborat pel grup que va dur a terme aquesta acció i en una entrevista realitzada a l'ermitana del Mas Blanc el dia 25 de juliol de 2011.

Què és la MAT?

La MAT és la línia de molt alta tensió (400.000 volts de doble circuit) que l'empresa privada *Red Eléctrica Española* està volent construir entre Sentmenat, Bescanó, Santa Llogaia i Baixàs (França) amb els suports dels governs català i francès.

Quins motius la fan necessària? Quines veritats no s'han explicat? Quins són els veritables interessos?

- Segons *REE* i els governs, la MAT travessarà les comarques gironines per millorar el seu abastiment elèctric així com també permetrà la circulació del Tren d'Alta Velocitat (AVE). Però ni *REE*, ni els governs han aportat dades fefaents que aquesta sigui la única i millor solució.

- Els veritables interessos d'aquesta línia semblen ser la interconnexió de l'anella euro-mediterrània que permetrà produir energia nuclear al nord d'Àfrica i transportar l'energia cap a Europa. Així doncs, d'aquí deu anys, un cop les centrals nuclears europees (majoritàriament situades a França) acabin la seva vida útil, es passarà a produir energia nuclear a Àfrica. L'energia nuclear és altament contaminant (deixa residus radioactius per milers d'anys), i tant sols un 30% de l'energia produïda s'utilitza

---

²⁵ Font: entrevista a Pepe Beunza. Realitzada a Caldes de Montbui el dia 22 de juliol del 2011.

realment, la resta es per degut a la pròpia producció i a les grans distàncies que ha de recórrer per ser transportada.

Per què ens oposem a la MAT?

A nivell personal:

- Perquè divideix la finca del Mas Blanc pel mig.
- No volem que hi hagi una tala d'arbres i una destrossa del medi

A un nivell més ampli:

- Perquè volem avançar en la construcció d'una nova cultura de l'energia, més sostenible, estalviadora, eficient, i amb xarxes distribuïdes per tot el territori de petites centrals renovables que no necessitin grans línies de transport.

26

- Perquè no s'han donat raons convinents de la necessitat de la línia.
- No hi ha hagut cap procés participatiu ni cap debat públic. S'ha fet tot a través d'una política de fets consumats (sense consulta) que és una pràctica contrària a l'estat de dret i a la democràcia avançada en la que en un principi vivim. Actualment encara hi ha algunes sentències i judicis pendents per realitzar sobre la MAT, però *REE* continua construint. I si mai les sentències arriben a bon port, el mal ja estarà fet, perquè les torres ja estaran construïdes i ningú les traurà (com ja ha passat a Aragó).
- Perquè té perills per la salut. Tots els estudis aconsellen que aquestes línies estiguin a més de 400 metres de zones habitades, però en el cas de cases aïllades, s'està construint la línia a menys de 100 metres!
- Perquè no està clara la declaració d'utilitat pública de la MAT, ja que beneficiarà les grans empreses multinacionals que augmentaran el seu control centralitzant l'energia.
- No volem fer aquesta destrossa del medi ambient, la quantitat d'arbres talats i la destrossa de llocs de vida d'animals i plantes és molt elevada.

---

²⁶ Foto: Talada d'arbres a la base de la torre 39, el dia 1 de juny de 2009. Font: NOVA ENERGIA [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://novaculturaenergia.blogspot.com/>

- No volem perjudicar a Àfrica
- Només es podrà utilitzar un 30% de l'energia que es produeixi, l'altre 70% es perdrà pel camí per culpa de les grans distàncies, etc.

Un cop sabíem què era i contra que lluitàvem varem veure que podíem fer:

Perquè volem aturar la MAT d'una forma no violenta?

- Perquè la no-violència, arrelada en vàries tradicions, entre elles la cristiana, ha anat convertint-se, des de fa 100 anys amb els experiments de Gandhi, en un savi camí de transformació personal i social que davant de qualsevol agressió a la vida ens convida a anar més enllà de la passivitat resignada (que és el que fa la majoria de la població) o de les accions de sensibilització i jurídiques...sense haver de recórrer a la violència.
- Perquè la violència no fa altra cosa que incrementar l'espiral d'agressions a la vida, minva la força de la lluita i desacredita les raons (siguin encertades o no) de l'acció.
- Perquè la *contemplaació* (explicat posteriorment) no violenta és una acció sorgida de la contemplació de la unitat de la vida per protegir-la i estimar-la, i per tant, per protegir i estimar totes les persones, les considerem amigues o enemigues.

Com varem començar?

Vàrem començar fent mitja hora de silenci al matí i mitja hora de silenci a la tarda, la qual varem anomenar: "LA CONTEMPLACIÓ", que vol dir contemplar i actuar! Aquestes mitges hores de silenci les fèiem sota la torre 38 de la MAT.

Al final del silenci es preguntava:

- Com s'havia viscut l'estona de silenci, ...
- Què se sabia en aquell moment de la lluita, es donaven informacions, etc.

Vàrem començar molt poquets i s'hi va anar afegint gent.

Amb tot això varen començar a sorgir preguntes:

- Si vénen els mossos a treure'ns què farem?
- Què ens pot passar si romanem en aquesta lluita?
- Si no és la MAT quines altres energies volem?
- Com ha de ser una lluita no violenta?

- Tenim algú que ens defensi?
- Que hem d'explicar per anar tots a una?

Com en tota assemblea a mesura que s'anaven dient coses varen sortir punts on les opinions eren diverses:

- Si vénen els mossos hem d'obeir i marxar.
- Si vénen els mossos ens hem de quedar.

Com ho vàrem resoldre?

Ningú no ha d'imposar res a ningú. Cadascú ha d'obeir la seva consciència tenint amb compte que:

1. Hem de tenir clar perquè diem NO!
2. S'ha de dialogar amb els mossos.
3. Se'ls ha de donar l'escrit amb tota l'explicació del que fem i perquè ho fem.²⁷
4. Quan els mossos ens vinguin a treure, hem de deixar el cos mort per tal que hi hagi dificultat en el trasllat. Però mai tenint una actitud agressiva.
5. Si ens treuen tornar-nos a posar al mateix lloc, asseguts de nou. Si algú enlloc d'asseure's vol marxar o quedar-se dret a darrera té tot el dret, ningú ha de fer res a contracor.
6. Si ens colpegen, els qui vulguin poden mantenir-se en la mateixa actitud de deixar-se fer, sense córrer. El que no es pot tolerar es tornar-s'hi.
7. Si hi ha indicis de que vénen a desallotjar-nos, cal fer córrer la veu a totes aquelles que s'han ofert a venir en cas d'emergència (tenim una llista amb noms, mòbils, e-mails,...totes aquestes persones de la llista són de diversos ambients: social, cultural, religiós, polític, periodistes,...).
8. Si alguna persona s'acosta: acollir-la, convidar-la a participar, explicar-li la nostra posició, donar-li els textos i les informacions pertinents.
9. Si ens diuen que traquem tot el material que hi ha a la torre, no fer-ho. Deixar que ells facin la seva feina com a mossos i nosaltres la nostra. No impedir que ho treguin, sinó, més aviat tornar-ho a posar després.

El criteri sempre és la pau i la serenitat que brollen de dins. El silenci ens ajuda a connectar amb el nostre interior i a connectar-nos mútuament.

---

²⁷ Consultar l'annex.

A vegades algú pot sentir ràbia, impotència i altres sentiments que s'han de aprendre a gestionar. Moltes vegades es dóna: l'acció → reacció. Hem d'intentar observar, contemplar i reflexionar i aleshores veure com s'ha d'actuar.

Molts cops ens hem de preguntar: són ells els responsables? Ells estan complint la seva feina, els mossos, guardes de seguretat, treballadors, etc. Els toca fer aquest paper però potser pensen igual que nosaltres (molts ens ho varen anar expressant al llarg dels dies i mesos). S'ha de tenir amb compte que tota aquesta gent també forma part de la VIDA i que encara que tinguin un altre nivell de consciència, una altra cultura,... formen part d'aquesta mateixa VIDA de la qual tots en formem part.

Per tant, *Què els puc oferir? Unes actituds:*

- De serenor, pau, estimació i bondat.
- Un silenci que brolli de dins, acollidor.
- Un diàleg explicat pacíficament, explica perquè ho fem, ... Mirar als ulls des de dins.
- Una creativitat de formes.
- Vigilar en la comunicació no verbal (gestos, ...) i la verbal (fer servir les paraules adequades, cap insult per descomptat).
- Vèncer la por, acceptant el risc. Estant informats del que ens pot passar, de les conseqüències que pot tenir i acceptar-les abans que succeeixi, connectant amb el propi fons de pau i confiança.

28

---

²⁸ Foto: aturada de la torre 38 de la MAT a St. Martí de Centelles, gener del 2009. Font: NOVA ENERGIA [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://novaculturaenergia.blogspot.com/>

Què ens podia passar si desobeïem a l'autoritat o si fèiem resistència a l'autoritat?

1. Estem ocupant una propietat privada –expropiada- i podem estar impeding la realització d'unes obres. Aquest delictes són molt polítics i depèn només de *REE* tirar endavant un procés judicial.
2. Els delictes amb la policia són els de “desobediència” i “resistència”. Els permet endur-se qualsevol detingut, a comissaria i, per tant, lluny del lloc de l'acció. El delicte de “desobediència” ve pel fet que quan un Mosso et diu: aixeca't, i tu no li fas cas, desobeeixes. El delicte de “resistència” és quan intenten aixecar-te a pes i tu no hi col·labores, aleshores ells entenen que et resisteixes.

Aquests dos delictes poden costar penes lleus de sanció econòmica (90 euros), tasques en benefici a la comunitat (màxim 10 dies, normalment en són 5) o localització permanent, que és el que en deien arrest domiciliari (10 dies màxim, normalment en són 5).

Per tant tot això va suposar:

- Informar-nos de tot això.
- Cercar un advocat que ens defensés i que ens posés al dia de totes les lleis, ...
- Organitzar-nos.
- Aprofundir en què és i què no és no-violència activa.
- Cercar gent entesa en camps especialitzats, un d'ells el de les energies renovables, ...
- Compartir què s'havia fet en altres lluites, en altres llocs concrets i també a nivell internacional.
- Diàlegs amb: mossos, guardes de seguretat, treballadors, capatassos, ...
Diàlegs també amb comandaments entremitjos: tècnics, bisbat, entre nosaltres, veïns, ajuntaments dels pobles de prop, amb la premsa, mitjans de comunicació, etc.

29

²⁹ Foto: Llegida del conte La comunitat de les torres (o el : “conte de l'AMIC i la MAT). Gener 2008 (veure el conte a l'annex). Font: NOVA ENERGIA [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://novaculturaenergia.blogspot.com/>

Gestos concrets creatius, activitats que varen anar sorgint sota la torre 38:

- Amb els arbres tallats se'n varen fer seients per tal de poder seure en cercle durant les estones de silenci, les estones d'assemblea, etc.
- Es va dur una moqueta per seure a terra quan el nombre de gent era elevat.
- Es varen dur espelmes, llums, testos amb flors, ...
- Es va fer un gran *mandala* al mig del cercle.
- Es varen fer danses contemplatives.
- Es va fer un dinar per compartir amb gent de diferents ambients, edats i procedències.
- Es van escriure contes, oracles, poesies, ...
- Es va construir un cobert per tal de no mullar-se els dies de pluja..
- Hi va haver gent que va portar la tenda i varen dormir al peu de la torre en senyal de protesta.

30

- Es va fer un dossier amb totes les informacions, així tothom que passava o que arribava podia consultar-ho, informar-se, etc.
- Varen venir a gravar tots els veïns que quedàvem afectats per la línia.
- Va venir gent dels mitjans de comunicació a informar-se i es van comprometre a fer difusió de la informació a la televisió, la radio, la premsa i Internet.
- Hi havia gent que ofería cada matí cafè, llet i galetes
- Es varen celebrar eucaristies sota la torre 38.

Un grup de joves volien organitzar una festa sota la torre 38 però se'ls va dir que no ja que la torre 38 era la dedicada a la "*contemplació*" i al silenci. I es va agafar la torre 39 de la MAT, que és una de les 3 torres que queda dins de la finca del Mas Blanc, i se li va dir la torre de la "*FESTA- ACCIÓ*".

Es va penjar una pancarta a la torre 39 que posava el nom de la torre (*FESTA - ACCIÓ*). Sota de la torre 39 es varen fer jocs, danses, cançó de protesta, cinema, recital de poesia amb musica, etc.

---

³⁰ Foto: Tot el grup que varen dinar plegats el dissabte 17 de gener del 2009. Font: NOVA ENERGIA [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://novaculturaenergia.blogspot.com/>

Les REACCIONS que hi van haver a totes aquestes activitats varen ser varies:

- Una nit es va despenjar la pancarta de la torre 39. A la mateixa torre va desaparèixer el generador que feia que la torre 39 pogués està il·luminada a les activitats de la nit.
- De la torre 38 varen desaparèixer varies vegades: els dossiers, els contes i els poemes però es tornaven a posar cada cop que algú els treia.
- Un dia els mossos varen treure tot el que hi havia a la torre 38: el *mandala* gegant, la moqueta, els testos, els seients,...TOT!
- Gràcies a totes aquestes accions la construcció de la torre 38 es va parar 3 cops.
- La nostra lluita a la torre 38 va inspirar algun altre poble afectat per la MAT a fer alguna acció similar.
- Gràcies a les accions a les torres 38 i 39 a la torre 37 (aquestes són les 3 que estan dins la finca del Mas Blanc) s'hi varen fer assegudes, dinars, ...
- Quan les 3 torres ja estaven construïdes un grup de joves de Centelles varen fer una escenificació de tot el procés de lluita contra la MAT per tal d'explicar-ho a altres joves de la JOC (Joventut Obrera Cristiana) de diversos barris de Barcelona, que varen venir a una trobada al Mas Blanc.

31

Durant tota la lluita varen haver-hi varis moments forts:

- Els 3 cops que es va parar la construcció de la torre 38.
- El dia que els mossos es varen endur tot el que hi havia a la torre 38.

Varem viure tots aquests moments amb les actituds que hem anat dient que sempre hem intentat tenir i amb els diàlegs corresponents. Alguns dels mossos ens varen dir: “estem d'acord amb tot el que feu vosaltres, teniu raó.”

---

³¹ Foto: Aturada de la MAT el dia 5 de gener de 2008. Un grup feien la contemplació i els Mossos s'ho miraven. Font: NOVA ENERGIA [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://novaculturaenergia.blogspot.com/>

Actualment com està?

Pendent de judici, l'últim cop que es va intentar parar la MAT els mossos varen agafar els carnets d'identitat a força gent, els van agafar just abans de posar la cúpula a la torre 38. Per tant, suposem que hi haurà una multa que espero que puguem pagar entre tots i no només les persones a les quals se'ls va agafar el DNI.

I la MAT?

Ha estat portada al Tribunal suprem i té un munt d'impugnacions. Però tot el legal va molt lent, però les irregularitats i les il·legalitats denunciades es veuen clarament.

Ara el que ens podem preguntar és:

De que ha servit tot això, si s'han construït les torres?

Normalment quan una acció no aconsegueix la finalitat que es proposava tendim a pensar que no ha servit per res. Però a base de moltes accions petites, un dia, sense saber com, es dóna un salt qualitatiu i allò avança, o s'aconsegueix. O bé passa el contrari i es redueix o desapareix. Però tot això pot arribar a partir de totes les petites accions que l'han precedit.

Durant la Setmana Santa del 2009, el Divendres Sant vàrem fer un taller parlant del fracàs, el de les torres, el personal, el col·lectiu,.. i vàrem veure que sota l'aparent fracàs s'ha donat molta vida, s'ha donat una resurrecció!

Vàrem veure que:

- Gràcies a les torres havíem après tan a nivell personal com a nivell col·lectiu.
- Havíem fet un camí preciós gent molt diversa.
- Tot el que havíem realitzat ens havia fet prendre consciència de moltes coses.
- Ens havíem conegut molt personalment: sentiments, emocions, capacitats, límits,... que tots tenim. I havíem conegut molt a la gent del nostre voltant, va néixer una amistat i una complicitat molt especial.
- Havíem gaudit molt en cada activitat i en cada pas que havia fet la nostra acció.
- S'havia creat una xarxa humana que ara estava oberta per realitzar altres coses.
- Se'ns havien obert nous coneixements i nous horitzons.
- Varem descobrir signes de VIDA en el petit i quotidià de cada dia.
- Havíem après a pregar, a fer silenci, a connectar amb el nostre interior,...

- Varem fer unes experiències espirituals molt profundes, on havíem descobert una ENERGIA molt més potent que la MAT! (Ens deia un home amb els ulls negats de llàgrimes: encara que es construeixin les torres, això que estem vivint és més potent i més fort que la MAT! És l'energia que ens uneix a tots i l'energia de la vida que ens fa ser ú.)
- Solem pensar que una acció transforma el de fora i en canvi cada acció el que transforma realment és el nostre ésser, i això és el més important.
- Cada acció comporta un gest de denúncia però sobretot d'anunci de quelcom nou! I això és el que han fet els profetes de tots els temps. Són aquestes petites accions el que dóna esperança a la gent i fa avançar la història, s'han d'anar aportant els valors que realment es necessiten per fer que un altre tipus de societat sigui possible.

32

3.3. El moviment dels treballadors rurals sense terra del Brasil

La lluita per la tinença de la terra ha dominat la història de Brasil. El moviment de resistència dels *canudos* i la guerra de *Contestado* de finals del segle XIX, i també les lligues Camperoles i el moviment MASTER d'agricultors sense terra dels anys 50 i 60, són exemples típics d'accions preses pels treballadors rurals per accedir i millorar les seves condicions de treball i de vida.³³

El Moviment dels Treballadors Rurals sense Terra (MST, en portuguès *Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra*) és part d'aquesta tradició i es defineix com a una articulació de camperols que lluiten per la terra i per la reforma agrària a Brasil. És un moviment de masses autònom, a l'interior del moviment sindical, sense vinculacions político-partidàries o religioses.³⁴

³² Foto: Ermita on viu l'ermitana del Mas Blanc. Aquesta petita i senzilla ermita i vivenda té la torre 38 de la MAT a uns 100 metres. Font: Pròpia.

³³ CORRÊA, C.E. "MST en Brasil: Más que acceso a la tierra" *LEISA, Revista de Agroecología*. (2003) [en línia] [Consulta: 19.5.2011] Disponible a: <http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/latin-america/3-acceso-y-control-sobre-los-recursos/mst-en-brasil-mas-que-acceso-a-la-tierra>

³⁴ Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra [en línia] [Consulta: 9.4.2011] Disponible a: <http://www.movimientos.org/cloc/mst-br/>

35

El MST és una de les 35 organitzacions comunals que lluiten per aconseguir que es consideri la reforma agrària a l'agenda política. Des del seu establiment el 1984, està actiu en 23 dels 27 estats de Brasil i més d'1,5 milions de persones hi estan involucrades.

Gràcies al MST, més de 300.000 famílies poden cultivar la terra i viure amb dignitat en els assentaments (1.600) que aconseguiren a partir de l'ocupació de terres ocioses que els grans terratinents conservaven només per especular, mentre milions de camperols sense terra passaven fam.³⁶ 80.000 demandants més viuen encara en campament mentre es negocia la legalitat de les demandes.

3.3.1. El món rural al Brasil

Brasil és el cinquè país més gran del món amb una superfície de 8.514.877 m² ⁽³⁷⁾ i també és el cinquè país més poblat del món amb una població de 193,3 milions de persones (any 2010³⁸). És un país amb una gran abundància de recursos naturals i una gran riquesa potencial que es troba en la seva aigua, la terra, la biodiversitat, el litoral, la diversitat climàtica, els recursos minerals i també, per altra banda, presenta una gran varietat ètnica i cultural cosa que ens porta a concloure que es tracta d'un país ric i fèrtil.

---

³⁵ Logo del MST. Font: Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra [en línia] [Consulta: 9.4.2011] Disponible a: <http://www.movimientos.org/cloc/mst-br/>

³⁶ CASASÚS, J.M. "Nunca es tarde para aclarar" *La Vanguardia* [en línia] 4 de juliol de 2004 [Consulta: 27.4.2011] Disponible a: <http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/1962/06/16/pagina-11/33673845/pdf.html?search=mst>

³⁷ CIA *The World Factbook* [en línia] [Consulta: 19.5.2011] Disponible a: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html>

³⁸ POPULATION REFERENCE BUREAU. *2010 World Population Datasheet*. [en línia] [Consulta: 19.5.2011] Disponible a: http://www.prb.org/pdf10/10wpds_eng.pdf

Tanmateix, la majoria dels brasilers viuen en condicions comparables als més necessitats del món i els ingressos es troben altament concentrats (un 48% dels ingressos anuals) en un estrat de població molt ric que representa tan sols el 10% de la població. El 20% de la població més pobre representa un 2% dels ingressos i avui en dia 23 milions de brasilers viuen sota la línia de la pobresa i 52 milions no tenen l'alimentació bàsica.

La degradació social i ambiental generalitzada a tot el Brasil s'origina en la forma com s'ha desenvolupat l'agricultura en el país. L'agricultura brasilera ha estat sempre subordinada a la lògica del comerç exterior, generant els seus beneficis a partir de l'explotació natural dels recursos i de la mà d'obra pobre. Des de l'època de la colonització europea, la principal prioritat ha estat l'extracció de recursos, que posteriorment s'ha traduït en una gran producció agrícola destinada a l'exportació al mercat europeu.

Els últims anys aquest patró s'ha sostingut per la incorporació de les innovacions tecnològiques. La "modernització de l'agricultura" ha permès a Brasil mantenir la seva actual estratègia d'exportació, basada en patrons extensius de tinença de la terra o latifundis, la producció de mercaderies orientades a l'exportació i relacions laborals infrahumanes. Un 1% de les famílies rurals és propietària del 47% de les terres, mentre que 12 milions de persones viuen sense terra. A més a més, en els grans estats del país hi ha 166 milions d'hectàrees cultivables estan en desús. Els petits agricultors conformen el 80% de la població rural, però són propietaris de menys del 18% de les terres cultivables disponibles.

La modernització de l'agricultura ha provocat una dràstica reducció de la demanda de mà d'obra camperola cosa que ha intensificat la pobresa. En els últims 15 anys s'han eliminat més de 5 milions de llocs de treball degut a la mecanització de les plantacions de canya de sucre. La creació de la presa de Itaipú (la més gran del món) va comportar la pèrdua de milers d'hectàrees de terres agrícoles. A les plantacions de cafè i de cotó, un 65% dels treballadors no tenen documents legals de feina i treballen de 14 a 16 hores diàries per 2 US\$. Aquests són alguns dels motius que fan que hi hagi un èxode constant del camp cap a unes ciutats que ja es troben en estat de superpoblació.

Ens els últims 30 anys, 20 milions de persones han deixat les àrees rurals brasileres per anar cap a les ciutats. El 1903, la població brasilera era de 17,4 milions i el 80%

d'aquests vivia en àrees rurals. Cent anys més tard ens trobem que la població d'aquest país ha passat ha ser de 175 milions (2003) i el 80% d'aquesta viu en àrees urbanes superpoblades. Tot i que en el món agrícola del Brasil ens trobem amb un clar excedent d'exportacions, en aquest país escassegen els aliments de primera necessitat com l'arròs, el blat i els fesols, que s'han d'importar. Aquestes importacions d'aliments bàsics tenien un valor d'un bilió de dòlars l'any 1990 i un valor de 10 bilions de dòlars el 2003.

Una reforma agrària resulta fonamental per a la transformació social, econòmica i política de Brasil, i també per a complir amb la urgent necessitat d'una redistribució extensiva i a gran escala de les terres. Calen canvis en la vessant política i econòmica del país que atorguin a la terra una verdadera funció social.

3.3.2. Orígens del MST

El MST neix com a producte de la conjunció de diversos factors socioeconòmics conseqüents del període 1975-85: el procés de desenvolupament capitalista en l'agricultura va fomentar la concentració de terres i el conseqüent augment de camperols sense terra; el procés de transició conservadora que va aïllar la dictadura militar i va animar els camperols a organitzar-se; el treball pastoral de l'església, en particular, el de la Comissió Pastoral de la Terra, que ha animat als camperols a organitzar-se; i les lluites aïllades per la terra que van començar a donar-se a diversos estats.

En el procés d'articulació d'aquestes lluites massives i per l'obstinació mateixa que tenien per conquerir la terra, es va fundar el moviment nacional en un congrés històric celebrat el gener de 1985 a la ciutat de Curitiba, a l'estat de Paranà, amb la participació de 1.500 delegats de tot el país. Actualment està organitzat a 23 dels 27 estats del país.

L'any 1988, el Congrés Nacional va aprovar la Constitució de Brasil, on es planteja una reforma agrària en la qual les propietats que fossin productives no serien afectades (faltarien lleis complementàries per definir què és una propietat productiva). El MST i altres entitats sindicals (CONTAG, CUT) van presentar el 1987 un projecte de reforma agrària firmat per 1,2 milions d'electors però que va ser rebutjat pel Congrés Nacional. Per aquestes raons i per entendre la reforma agrària com una necessitat social a

Brasil, es desencadenà la lluita del MST no només com una lluita legal sinó també com a legítima dels treballadors.

3.3.3. Formes de lluita

El procés d'ocupació de terres i la lluita per assegurar la tinença dels propis camperols és un procés complex i perillós. El MST recolza a grups en l'ocupació de terres i en els seus esforços de negociar i formalitzar la seva propietat legal. Després del reconeixement de les demandes, el MST treballa amb els nous pobladors per establir comunitats on s'intenta millorar el nivell de vida dels camperols a través d'una reforma agroecològica i social.³⁹

S'utilitzen, bàsicament, formes de lluita massiva. Els medis més utilitzats són les manifestacions al carrer, les concentracions regionals, l'audiència amb governadors i ministres, vagues de fam, campaments provisionals en ciutats i a la vora d'hisendes desapropiades, ocupacions d'òrgans públics com l'INCRA (Institut Nacional de Colonització i Reforma Agrària) i ocupació de les terres al ser desapropiades.⁴⁰

Trobem varies notícies als mitjans de comunicació sobre diverses d'aquestes accions dels sense terra que van arribar a tenir un ressò internacional com per exemple ocupacions d'hisendes el dia abans del Dia per la Lluita per la Reforma agrària (que commemora una massacre de camperols l'any 1996)⁴¹, la invasió de 20 propietats a 15 ciutats diferents durant el Carnaval Roig, etc.

Tot i que molts mitjans de comunicació i el propi Govern de Brasil han titllat a vegades el Moviment com a violent i han intentat inculpar-lo d'actes que van acabar amb morts o ferits, des del moviment s'assegura que la seva lluita és no violenta i que aquests actes no van ser realitzats per ells tal com ens constatà Maria Àngels Salomó, que ha cooperat diverses vegades amb el MST i hi manté contacte.

---

³⁹ CORRÊA, C.E. "MST en Brasil: Más que acceso a la tierra" *LEISA, Revista de Agroecología*. (2003) [en línia] [Consulta: 19.5.2011] Disponible a: <http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/latin-america/3-acceso-y-control-sobre-los-recursos/mst-en-brasil-mas-que-acceso-a-la-tierra>

⁴⁰ Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra [en línia] [Consulta: 9.4.2011] Disponible a: <http://www.movimientos.org/cloc/mst-br/>

⁴¹ "Los Sin Tierra multiplican las ocupaciones en vísperas de su jornada de lucha" *La Vanguardia* [en línia] 17 d'abril de 2007 [Consulta: 27.4.2011] Disponible a: <http://www.lavanguardia.es/internacional/20070417/51329993676/los-sin-tierra-multiplican-las-ocupaciones-en-visperas-de-su-jornada-de-lucha.html>

3.3.4. Les “banderes” del MST

El MST es marca unes “banderes”, és a dir, reptes per tal d’assolir una societat més justa. Les banderes són les següents⁴²:

- Cultura: L’accés a l’educació, la cultura i el coneixement, juntament amb una valorització del saber popular és una condició fonamental per tal que els brasilers puguin realitzar-se com a persones plenes i amb dignitat. Des del MST es demana una democratització i popularització de la cultura al país tot reforçant els espais d’intercanvi cultural i promovent l’accés popular a teatres, cinemes, etc.
- Reforma agrària: Des del MST es considera necessària la realització d’una àmplia Reforma Agrària de caràcter popular que garanteixi l’accés a la terra a tots aquells que la treballen i garantint també la possessió i l’ús a les comunitats originàries. També volen que s’estableixi un límit màxim a la mida de la propietat de la terra com a forma de garantir-ne la seva utilització social i racional. Es considera necessari que l’agricultura tingui com a objectiu principal la producció d’aliments per garantir la sobirania alimentària deixant així l’exportació de productes agrícoles com un complement amb alt valor afegit. També es vol evitar l’exportació de matèries primeres i optar per una producció d’aliments ecològica.
- Combat contra la violència de gènere: La societat brasilera té un model clarament patriarcal on són usuals les formes d’opressió sobre les dones, que continuen sent més mal pagades en el mercat de treball, continuen tenint una jornada laboral doble o triple i continuen patint assetjament sexual i violència física per part dels homes. Segons dades de l’UNIFEM, al Brasil cada 15 segons una dona és agredida físicament per un home i en el 70% dels casos es tracta de la pròpia parella. Des del MST es lluita per una transformació de la societat on la organització de les dones és fonamental per la superació d’aquest model i per posar final a l’arrelament d’aquesta violència.
- Democratització de la comunicació: El poble té el dret d’organitzar els seus propis mitjans de comunicació social de forma associativa i l’Estat ha de garantir els recursos per tal que s’exerceixi aquest dret. El MST considera que cal democratitzar els mitjans de comunicació i acabar amb el monopoli privat dels mitjans (menys de 10 grups controlen les principals xarxes de comunicació al Brasil) ja que, tal com determina la Constitució Brasileira, la comunicació és un servei públic en benefici del poble i no pot estar subordinada a la lògica financera.

---

⁴² Extret de: Movimento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra [en línia] [Consulta: 9.4.2011] Disponible a: <http://www.movimientos.org/cloc/mst-br/>

- Salut pública: L'Estat ha de garantir i defensar la salut de tota la població, implementant polítiques públiques de sobirania, seguretat alimentària i condicions de vida dignes com a mesures preventives de les malalties. S'ha d'ampliar i millorar el sistema de salut pública (SUS) i també s'ha de combinar amb el Programa de Salut de la Família (PSF) que és preventiu. Cal que l'Estat garanteixi l'accés a l'atenció mèdica i odontològica i als medicaments de forma gratuïta i racional a tota la població necessitada. Cal doncs un procés de formació massiva de professionals de l'àrea de salut.
- Desenvolupament: Les polítiques de desenvolupament de l'agricultura s'han de basar en els interessos que millorin les condicions de vida de tota la població, especialment dels més pobres. La seva missió és produir béns que condueixin a la supressió de la pobresa i la desigualtat existents a Brasil. L'organització de la producció ha de buscar en primer lloc atendre les necessitats bàsiques de tota la població brasilera.
- Diversitat ètnica: El MST declara que vol que la societat brasilera sigui una societat que visqui harmònicament amb la seva diversitat ètnica i cultural, amb oportunitats iguals per a tots els brasilers, amb democràcia econòmica, social, política i cultural, tal i com ja determina la Constitució del Brasil que molt sovint és ignorada en la realitat de l'economia i en la pràctica dels 3 poders constituïts. Per a ells és fonamental l'existència de polítiques que garanteixin la inclusió dels grups històricament exclosos de la societat com els pobles indígenes i el poble negre.
- Sistema polític: Des del MST volen un país que creï i utilitzi permanentment els mecanismes de participació i decisió directa de la població, a les diferents instàncies de decisió del poder polític i social, construint així una verdadera democràcia popular participativa. Creuen necessari regular els referèndums i les consultes populars per a la presa de decisions importants pel poble. Defensen una reforma política ampla que garanteixi la llibertat d'organització política i de partits, el finançament públic exclusiu de les campanyes electorals a tots els nivells, el control de la propaganda falsa, la fidelitat partidària, la derogació dels mandats mitjançant el vot popular, la fi dels secrets bancaris, patrimonials i fiscals de tots els candidats i ocupants de càrrecs públics a tots els nivells. També es reclama un ajust dels salaris de tots els elegits que sigui equivalent a la mitjana dels guanys dels servidors públics.
- Sobirania nacional i popular: Es necessiten polítiques i pràctiques dels governants que garanteixin la plena sobirania del poble sobre el territori, les riqueses naturals, minerals, sobre la biodiversitat, l'aigua i les llavors. L'Estat ha de tenir el control amb la participació de la societat i els treballadors, i de les empreses estratègiques

pel desenvolupament nacional que ja existeixen i crear les necessàries per gestionar les riqueses. Instal·lar també una auditoria del deute extern i per controlar tota la transferència de riqueses a l'exterior i garantir-ne la transparència.

4. UNA LLUITA CONCRETA: EL MOVIMENT DEL 15M

Hipòtesi:

Amb aquest treball pretenem plantejar i analitzar dues qüestions:

- a) El moviment del 15M és un moviment que té com a forma de lluita la no-violència?

- b) El moviment del 15M, sortit com a expressió d'un gran malestar de la societat respecte a la situació econòmica, financera, política i social que s'està vivint, podrà ser un moviment de consciència que porti a la llarga, veritables canvis econòmics, polítics i socials que posin per davant els interessos de totes les persones enfront dels interessos d'uns quants?

4.1. Què és el 15M?

El moviment 15M és una manifestació del malestar social respecte a la situació econòmica, política, laboral i financera que viu el nostre país.

Per explicar una mica més que és el moviment del 15M agafem el que en diuen alguns dels membres que han format part d'aquesta mobilització i que a títol personal ens expliquen el que és per a ells. Tot això ho trobem recollit en el llibre "*Les raons dels Indignats*" de Raimundo Viejo.

Diu Raimundo Viejo:

"El 15M, Democràcia Real Ja! (DRJ), en el deixant d'anteriors mobilitzacions com les convocades per *Anonymous* o *Juventud sin Futuro*, aconsegueix treure al carrer milers de persones per protestar contra a gestió de la crisi i la precarietat generalitzada de les condicions de vida. Les manifestacions, pacífiques i multitudinàries arreu de l'Estat, són un èxit innegable.

En acabar la jornada, però, un grup d'activistes fa un petit canvi en el repertori previst de la manifestació. Decideixen no deixar la protesta i continuar la lluita més enllà. Organitzen acampades a les principals places per expressar la seva indignació.

L'objectiu: no tornar a la vida de sempre com si res, canviar el curs dels esdeveniments. Ha començat el moviment del 15M.

Des del 15M fins avui les mobilitzacions s'han desenvolupat en el marc d'una doble dinàmica. Per una banda, en un exercici obert de desobediència civil no violenta (desallotjament de les places, prohibició de la concentració a Sol per la Junta Electoral, operació fallida dels mossos d'esquadra a la plaça de Catalunya, ...). Per l'altra, en un inesgotable activisme a les places. Aquest desobeir i el construir una alternativa a la democràcia liberal és la doble dinàmica que mou el procés.

A més a més, el moviment resulta d'una altra innovació tàctica: l'ús de les xarxes socials. Un ús que, com s'ha dit, genera una nova forma de comunicació horitzontal, reticular, recombinant. Però també un ús que és en si mateix un suport organitzatiu. Sovint aquesta dimensió organitzativa de les xarxes s'amaga, i s'incideix en la necessitat que hi hagi organitzacions formals o lideratges visibles, com si fossin imprescindibles. Res més lluny de la realitat: si algun punt d'inflexió marca el 15M, precisament és aquest.

I és que l'autonomia és el fet distintiu d'aquest cicle de mobilitzacions. A diferència d'altres que hem conegut, el 15M no es caracteritza només per voler promoure un canvi d'orientació política (com fa, per exemple, l'ecologisme quan s'oposa a una infraestructura qualsevol d'efectes perjudicials per al medi ambient). A més de voler operar un canvi <<en>> el sistema, a les places s'aspira a canviar <<de>> sistema. Fins on arribarà aquesta ruptura constituent? El final roman encara obert.

Sigui com sigui, el 15M és tot un esdeveniment. Com a tal, ha marcat un punt i a part en el que han estat les mobilitzacions dels últims anys. Forma, continguts, eines, simbologies, repertoris, perfils sociològics, subjectivitats, discursos, ... La mutació política que s'està produint des del 15M és equivalent a la que hi va haver als anys seixanta. [...]

És un moviment que es caracteritza, precisament, per rebutjar d'entrada qualsevol forma de representació. Ni som ni volem ser <<representatius>>.

Però això no vol dir que no formem part del moviment; i una part significativa, a la nostra manera: per la nostra implicació des del primer moment, per la nostra experiència com a activistes, pels coneixements que hem acumulat en la memòria del

moviment. Això no ens fa ser cap avantguarda, ni fa que ens sentim amb més raó que ningú. Ens fa ser diferents i potser amb algunes coses interessants a dir sobre el que passa ara.”

Gala Pin en el mateix llibre i amb un títol prou suggerent: “*L’assemblea és Twitter*” ens explica la importància de la xarxa en la configuració d’aquest moviment.

“Amb les xarxes socials, el moviment del 15M ha posat en relleu la importància de la transmissió d’allò que s’ha viscut. A *Twitter* no ha estat tan important qui donava la notícia, sinó el fet de formar part de la conversa global, d’alimentar-la.[...]

En aquest cas, la multiplicitat d’emissors no és soroll, sinó la manera en què es trenca l’hegemonia del paisatge, ostentada fins ara pels mitjans de comunicació. La xarxa és una eina que podem fer servir tots nosaltres, en la qual hi cabem tots. No és un fi en ella mateixa, sinó un mitjà. La comunicació té lloc de manera horitzontal i la multiplicitat de veus trenca l’esquema clàssic d’emissor-receptor. <<Compartir>> o <<retuitejar>>, citant la via per la qual ens arriba la informació, personalitzant-la, seguint la lògica 2.0: aportant continguts nous.

Així doncs, ara la novetat segurament no és tant considerar l’esfera comunicativa com una part destacada del moviment, sinó que aquest és en si mateix un moviment en xarxa, interconnectat, en què la xarxa i l’organització analògica no es poden separar. Els intents dels poders públics de controlar Internet denoten la por que infon la potència transformadora de la xarxa. [...]

A (la) xarxa resulta evident que es tracta d’un moviment sense cap i, per tant, impossible de decapitar. A la xarxa som incomptables. La xarxa s’autoregula com un cos multiforme; la intel·ligència col·lectiva que s’ha demostrat a les places és un reflex de la xarxa. En ella la forma imperant de fer és la cooperació, no pas la competitivitat.[...]

En *blogs, Facebook, Twitter, N-1, YouTube, Picasa...* no s’han limitat a explicar què passava, sinó que han esdevingut el motor de la mobilització i el lloc en què ens podem reconèixer com a part d’alguna cosa. La comunitat. han estat l’espai en què hem passat de l’enuig individual a la indignació col·lectiva i organitzada, per tal de prendre les places, els carrers. Per a molts de nosaltres, això és el primer espai on podem conspirar, que vol dir respirar plegats. Ens sentim part del moviment perquè

contribuïm a crear-lo, a difondre'l, a fer-lo créixer (i nosaltres amb ell). L'usuari d'Internet i l'indignat som la mateixa persona. [...]

L'esperit del 15M és col·laboratiu. Hi cap tot, amb matisos. [...] Les places funcionen amb àgores públiques, la xarxa és un espai públic. Alhora, l'acció en l'espai públic es concreta a la xarxa. És una simbiosi que reproduïx la comunitat veïnal en una esfera pública metropolitana i global. La xarxa no té fronteres, en els nostres barris no en volem. [...]

Les assemblees presencials són fonamentals, tracen línies de treball i suposen un exercici quotidià de democràcia directa, massiva, transparent. Però el sentit es crea majoritàriament a *Twitter*. [...]

Però n'estem aprenent. Inventem maneres noves de fer, moviments nous que no descobreixen res de nou, sinó que reinventen. La continuïtat del moviment dependrà en bona part de la seva capacitat de crear eines noves, d'innovar i créixer a la xarxa. I *we like* aquest repte que se'ns presenta. Junts, podrem.”

Ibai S. Urbieto ens explica, a la mateixa publicació, quines són bàsicament les idees que el moviment del 15M defensa:

“ El 15M és i serà recordat per l'aparició de la indignació ciutadana de manera extensa i multitudinària a l'escena política. [...]

De la indignació, passant per la reivindicació política de la vida, a poc a poc, es va construir la dignitat. De la inicial indignació que ha estat la crida i el <<motiu>> de la mobilització s'ha passat a la construcció de la dignitat, en la presa de la política a les places com àgores gegants de la multitud. [...]

El moviment del 15M defensa principalment els conceptes de dignitat, de justícia i d'igualtat d'oportunitats i de condicions. En el terreny de les propostes concretes identifiquem els eixos que, d'una manera o altra, influeixen (influiran) en la vida dels ciutadans i ciutadanes en algun moment, entre els quals destacaríem els següents: La necessitat de prendre consciència de les limitacions d'un sistema de desenvolupament territorial, urbanístic, enfocat als beneficis econòmics d'uns quants, que ha esdevingut insostenible per a les poblacions que en són els principals afectats. Per tant, un

sistema conscient de les limitacions de creixement <<sense límits>> i més respectuós amb el medi ambient, amb el desenvolupament de les persones en el seu territori.

En el terreny econòmic es demana justícia pel que fa a l'enorme distància que hi ha entre els privilegis polítics, els banquers i els grans empresaris pel que fa als sous, al pagament d'impostos i a la immunitat jurídica davant la corrupció, i les retallades que han patit i pateixen tots els ciutadans i ciutadanes, privats dels serveis públics de qualitat: parlem de recursos bàsics com la sanitat, l'educació, les infraestructures i tot allò que permet que una persona visqui amb dignitat a les ciutats, pobles i viles, sense exclusió per edat, gènere, classe social, ètnia o procedència. Cal destacar el dret a l'habitatge, element a partir del qual comença la condició de les persones per desenvolupar una vida digna, sense ser ofegades per hipoteques que, tot i haver perdut el pis, han de continuar pagant. L'especulació immobiliària n'és la gran culpable, i per això es determinen una sèrie de punts com la donació en pagament i l'expropiació dels habitatges en desús.

El dret a tenir garantida la llibertat d'informació és una demanda simptomàtica d'una època en la qual el control de les noves tecnologies no pot estar en mans de la Llei Sínde. Es demana més informació, més qualitat, més transparència i sobretot més capacitat real d'incidir en les decisions que ara mateix es troben en mans d'uns quants que decideixen per tothom. Per això és necessari, tal com s'apunta en les principals reivindicacions dels moviments, més llibertat democràtica, entesa, en primer lloc, com al dret a una llei electoral que permeti un sistema més proporcional i la participació ciutadana en la presa de decisions entre les eleccions.

Aquests són només alguns dels eixos temàtics que a la vegada que denuncien amb la seva pràctica el caràcter retrògrad de l'antic sistema construeixen la bastida d'una continuació nova, amb dignitat.”

Diego Díaz remarca la dimensió del moviment i expressa com caldria mantenir la coordinació:

“Una fortalesa del moviment que tenim entre les mans és la seva dimensió estatal i la seva voluntat de coordinar-se. Si d'alguna cosa han pecat les frustrades iniciatives de l'esquerra alternativa és d'una increïble fragmentació. El cas del sindicalisme crític paradigmàtic, tothom odia CCOO i UGT, però no hi ha manera que es posin d'acord i

consensuïn uns mínims que permetin una unitat d'acció en l'àmbit estatal contra agressions que es decideixen des de l'Estat i per a tot l'Estat.

El moviment del 15M hauria ara de trobar un equilibri entre coordinació i descentralització. Una proposta que fos bandera comuna de tot el moviment i reivindicacions específiques dirigides a les administracions municipals i autonòmiques. Urgeix que el moviment es doti en cada lloc d'un discurs crític i concret sobre el seu territori. Hem d'acabar amb aquest vici tan estès en l'activisme de saber més de Bolívia que del nostre barri.

Vivim un moment molt esperançador. Encara és aviat per saber exactament què passa, però, per fi, des de fa molts temps, passa alguna cosa".⁴³

4.2. Declaració

Seguidament, trobareu el manifest realitzat pels membres de l'organització de l'Acampada de Plaça Catalunya (Barcelona):

"Qui som a l'Acampada de Barcelona?"

Som gent que hem vingut lliurement i de forma voluntària, que després de la manifestació del 15 de Maig hem decidit seguir estant juntes i ser cada vegada més en la lluita per la dignitat. No representem a cap partit ni associació. Tampoc ningú ens representa.

Ens uneix el malestar per unes vides precàries per les desigualtats, però sobretot ens uneix una vocació de canvi. Estem aquí perquè volem una nova societat que doni prioritat a la vida per sobre dels interessos econòmics i polítics. Ens sentim trepitjats per l'economia capitalista, i ens sentim exclosos del sistema polític actual, que no ens representa. Apostem per una transformació profunda de la societat. I sobretot apostem perquè sigui la pròpia societat la protagonista d'aquest canvi.

Creien que estàvem adormits. Que ens podien seguir retallant els drets sense que oposéssim resistència. S'equivocaven: estem lluitant – pacíficament però amb determinació- per la vida que tots mereixem.

---

⁴³ Font: VIEJO, R. (ed.) *Les raons dels indignats*. 1a edició. Barcelona: Pòrtic, juliol de 2011

Hem après del Caire, d'Islàndia, de Madrid. Ara toca estendre la lluita i prendre la paraula.”⁴⁴

4.3. Què demana el moviment?

Adjuntem aquí el document de “demandes mínimes” que proposa l'acampada de Barcelona, al qual s'adhereixen la resta d'acampades escapades per tot el nostre territori:

“ Demandes de mínims:

A Barcelona, recopilant la saviesa i les aportacions de centenars de persones, s'estan escrivint col·lectivament diversos documents de treball que parlen dels diferents nivells en què operarem per aconseguir el canvi.

Estem canviant el món. Completament.

Mentrestant els polítics que no ens representen segueixen allí, donant bandades i legislant sobre les nostres vides.

Per això els escrivim aquí algunes mesures que puguin entendre fàcilment i que volem que s'apliquin ja. Alerta! És un document de mínims. En realitat el que volem és molt més gran, quelcom que possiblement no entenguin mai.

Així que ho farem saber als alcaldes i als plens que s'elegeixin el proper dia 22. Els demanarem punt per punt el que segueix, començant pel punt 1.

1 – NO MÉS PRIVILEGIS PER A POLÍTICS, COMENÇANT PER BARCELONA

- Retallada dràstica del sou de les i els polítics equiparant-lo al sou de la mitjana de la població.
- Supressió dels privilegis en el pagament d'impostos, dietes, anys de cotització i pensions (només a Barcelona l'estalvi seria de mig milió d'euros al mes com a mínim).
- Prohibició de pensió superior a la pensió màxima establerta per a la resta dels ciutadans i ciutadanes.

---

⁴⁴ Font: ACAMPADABCN. *Declaració*. [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://acampadabcn.wordpress.com/documents/declaracion-de-principios/>

- Supressió de la seva immunitat jurídica i de prescripció per als casos de corrupció. Cessament de les i els polítics corruptes.

2 – NO MÉS PRIVILEGIS PER A BANQUERS I BANQUERES

- Prohibició de qualsevol tipus de rescat o injecció de capital a entitats bancàries i caixes: aquelles entitats en dificultats han de fer fallida o ser nacionalitzades per a constituir una banca pública sota control social.
- Devolució transparent i immediata a les arques públiques per part dels bancs de tot el capital públic aportat.
- Regulació dels moviments especulatius i sancions a la mala praxis bancària. Prohibició d'inversió en paradisos fiscals.
- Tots els habitatges adquirits per execucions hipotecàries allotjaran, en règim de lloguer social, a les famílies desnonades.

3. NO MÉS PRIVILEGIS PER A LES GRANS FORTUNES

[N'hi hauria prou amb aplicar el 5% de la retallades que van ser aplicades als funcionaris a les 50 més grans fortunes i se solucionaria el problema del dèficit de l'Estat Espanyol]

- Augment del tipus impositiu a les grans fortunes i entitats bancàries, eliminació de les SICAV.
- No a l'eliminació de l'impost de successions. Recuperació de l'impost de patrimoni.
- Control real i efectiu del frau fiscal i de la fuga de capitals a paradisos fiscals.
- Promoció a nivell internacional de l'adopció d'una taxa a les transaccions financeres (taxa Tobin).

Amb l'aplicació d'aquests 3 punts s'obté el pressupost per solucionar els quatre següents. Perquè no falten diners, és evident que existeix la disponibilitat econòmica.

4. SOUS DIGNES I DE QUALITAT PER A TOTHOM

- L'economia al servei de les persones i no al revés.
- Establiment d'un màxim salarial així com d'un mínim.
- Reducció de la jornada de manera que tothom pugui gaudir, pensar i conciliar la seva vida personal amb la vida laboral, sense reducció de sou. Aquesta reducció de personal permetrà un repartiment de tasques que acabarà amb l'atur estructural.
- Retirada de la reforma de les pensions.
- Seguretat en el treball: impossibilitat d'acomiadaments col·lectius o per causes objectives a les grans empreses mentre hi hagi beneficis, fiscalització a les grans

empreses per assegurar que no cobreixen amb treballadors temporals llocs de treball que podrien ser fixes.

- Reconeixement del treball domèstic, reproductiu i de cura.

5. DRET A L'HABITATGE

- Expropiació dels habitatges en desús que no s'han venut per augmentar en parc públic d'habitatge en règim de lloguer social.
- Declaració de les ciutats com a lliures de desnonaments i desallotjaments.
- Penalització de les pràctiques de mòbbing (assetjament immobiliari).
- Donació en pagament dels habitatges per cancel·lar les hipoteques, de forma retroactiva des de l'inici de la crisi.
- Prohibició de l'especulació immobiliària.

6. SERVEIS PÚBLICS DE QUALITAT:

- Retirada de les retallades plantejades pel govern de la Generalitat. Retirada dels plans d'austeritat i de retallades que afectin els serveis públics a nivell estatal, europeu i global.
- Reestabliment dels serveis que ja han estat retallats en sanitat i educació.
- Increment del personal sanitari i d'infraestructures per acabar amb les llistes d'espera.
- Increment del professorat i d'infraestructures per a garantir la ràtio d'alumnes per aula, els grups de desdoblament i els grups de suport.
- Garantir realment la igualtat d'oportunitats per a l'accés a tots els nivells d'educació, independentment de la procedència socioeconòmica. Destinar els recursos públics únicament a l'educació pública. Escola laica i de qualitat.
- Finançament públic de l'investigació per garantir la seva independència.
- Transport públic assequible econòmicament a totes les persones, de qualitat i ecològicament sostenible. (AQUEST PUNT NO S'HA ACABAT DE CONSENSUAR. FALTA DISCUSSIÓ/DEBAT)
- Serveis públics i gratuïts d'atenció a la infància i a les persones amb necessitats especials de cura.
- Prohibició de la privatització dels serveis públics.
- Sotmetre la nostra pertinença a l'OTAN a referèndum.

7. LLIBERTATS I DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA:

- No al control d'internet. Abolició de la Llei Sinde.
- Protecció de la llibertat d'informació i del periodisme d'investigació i de la seva

independència. Eliminació de les traves legals que impedeixen exercir el dret d'emissió dels mitjans comunitaris lliures i sense ànim de lucre. Eliminació dels monopolis de facto dels espais radioelèctrics.

- Ús de software lliure en les institucions públiques per adequar-les a l'era digital amb costos sostenibles.
- Retirada de l'ordenança del civisme: retirada de tota ordenança que limiti les llibertats de moviment i expressió.
- Referèndums obligatoris i vinculants per a les qüestions de gran envergadura (incloses les directives europees).
- Eliminació de les redades a migrants no regulars i retirada de la Llei d'Estrangeria actual i tancament dels CIEs. Dret de vot per a migrants.
- Modificació de la Llei Electoral
- Establiment de mecanismes efectius que garanteixin la democràcia interna als partits polítics: llistes obertes, elecció directa dels regidors
- Pressupostos participatius aprovats per la ciutadania.

A continuació es farà al·lusió al tancament d'algunes indústries i cossos professionals. Demanem la conseqüent recol·locació d'aquests professionals o la reconversió de l'activitat industrial dels sectors anomenats.

8. MEDI AMBIENT

- El sistema econòmic no pot estar basat en el creixement indefinit. Això no és sostenible.
- Sobirania alimentària, foment de l'agricultura dels camperols, no de les multinacionals.
- Foment de l'agricultura agroecològica. Suspensió dels transgènics en base al principi de precaució, fins a resoldre les incerteses sobre els impactes en el medi ambient i la salut. Per una reforma agrària.
- Consum responsable i comerç just. Evitar els monopolis en la distribució garantint l'accés de tots els productors.
- Amb totes aquestes mesures i d'altres, complir uns objectius de reducció d'emissions de CO2 que vagin més enllà dels del protocol de Kyoto. Per una veritable justícia climàtica.”⁴⁵

---

⁴⁵ Font: ACAMPADABCN. *Demandes de mínims*. [en línia] [Consulta:1.7.2011] Disponible a: <http://www.acampadadebarcelona.org/index.php/ca/acampada-bcn/documents/demandes-de-minims/item/123-demandes-de-minims>

4.4. Cronologia dels fets del 15M al 19J

- **15Maig:** Les manifestacions convocades per “Democràcia Real Ja!” Omplen els carrers de pràcticament totes les ciutats espanyoles. A la fi de les manifestacions es produiran acampades que seran desallotjades per les forces de l’ordre. La resposta, però, serà tornar a ocupar les places massivament l’endemà.
- **18Maig:** La Junta Electoral de Madrid prohibeix l’acampada a la Plaça del Sol, però una multitud encara més gran ocupa la plaça. Això planteja a la policia el dilema d’obeir les ordres i provocar un desastre o deixar que es desenvolupi la desobediència civil pacífica.
- **19M-20Maig:** Les acampades s’expandeixen per tot l’Estat. El moviment assoleix unes dimensions inusuals.
- **21Maig, 00 hores:** Una vegada més, tensió màxima entre l’Estat i el moviment. La jornada de reflexió se celebrarà pacíficament però il·legalment, contra la decisió de la Junta Electoral Central i el Tribunal Suprem.
- **22Maig:** Se celebren les eleccions sense incidents. L’impacte sobre el resultat del moviment és mínim. A la seu del PP es crida <<*Esto es democracia y no lo de Sol*>> o <<*Sol, disolución*>>.
- **23M-26Maig:** Els mitjans de comunicació practiquen l’apagada mediàtica, però en tot l’Estat continuen les assemblees. A les ciutats més grans comencen a operar assemblees de barris que reclamen el protagonisme de la convergència amb altres lluites socials en curs.
- **27Maig:** Els Mossos d’Esquadra intenten desallotjar la Plaça de Catalunya. Argumenten que es tracta només d’una qüestió d’higiene pública davant l’eventual victòria del Barça a la *Champions*. La brutalitat policial (cent vint-i-un ferits dels quals trenta-set mossos) no impedeix que un eixam d’activistes es faci de nou amb el control de la plaça. A les set del vespre té lloc una concentració massiva en què es demana la dimissió del conseller d’Interior i màxim responsable, Felip Puig.
- **28Maig:** La victòria del Barça a la *Champions* és aprofitada pel moviment per demostrar la seva capacitat de gestió de les situacions de tensió mitjançant tàctiques no violentes.
- **29Maig:** L’activitat a les places es veu reforçada: l’elaboració programàtica progressa concretant un enorme conjunt de demandes. Mediàticament la presència del moviment perd impacte, però es manté viva. Alhora es planteja el problema de la pervivència de les acampades (es decideix votar regularment la seva continuïtat).

– **5Juny:** L'assemblea de l'acampada decideix abandonar les activitats nocturnes a plaça Catalunya, però un petit grup resisteix.

– **15Juny:** Una multitud bloqueja el Parlament de Catalunya el dia que es debatia el ple de pressupostos. Des de la tarda del 14 de juny els mossos blinden la Ciutadella i els indignats passen la nit davant del Parc de la Ciutadella. Al matí del dia 15 de juny es produeix un incident amb violència on es pretén privar l'entrada dels diputats a la cambra. Encara avui (27 d'octubre de 2011) aquest incident està pendent de judici, els indignats han defensat sempre que l'acte violent va ser provocat per persones alienes al moviment.

– **19Juny:** Gran manifestació arreu de l'Estat Espanyol. El moviment treu manifestacions a 50 ciutats espanyoles. A Catalunya, Barcelona concentra més de 100.000 persones, Girona concentra 3.000 manifestants, Tarragona 6.000 i Lleida 2.000. I a l'Estat Espanyol reuneix: a Madrid 50.000 persones, a Sevilla 7.000, a Granada 18.000, a Bilbao 8.000, i a Valladolid 8.000 més entre d'altres. Es comencen a donar les primeres manifestacions també a algunes ciutats europees:

46

Brussel·les, París, Lisboa, ...

– **1Juliol:** Desallotjament sense incidents de les 150 persones que quedaven a la plaça de Catalunya, tot i que la majoria dels indignats ja havien decidit el dia 5 deixar l'activitat nocturna a la plaça. El moviment es trasllada a les places dels barris i ciutats de Catalunya.

– **24Juliol:** Manifestació a Madrid d' indignats que procedeixen de tot l'Estat.

– **15Octubre:** Protestes massives a 951 ciutats de tot el món. El moviment del 15M fa el salt a escala mundial –Indignació planetària–. Barcelona i Madrid lideren les protestes amb manifestacions massives, protestes i manifestacions que es donen a 82 països alhora. A Catalunya segons la policia a Barcelona es concentren 60.000 manifestants i segons els indignats 350.000, a Tarragona 12.000, a Girona 4.000 i a Lleida 1.000. A Madrid es reuneixen, segons els indignats, 500.000 persones. I es donen manifestacions a: Dublín, Liubljana, Buenos Aires, Jerusalem, Hong Kong, Sidney, Taipei, Berlín, Brussel·les, Londres, París, Nova York, Atenes, Roma i Tòquio, entre molts altres llocs.

---

⁴⁶ Foto: Manifestació del 19 de juliol de 2011 a Barcelona. Font: Pròpia.

4.5. Bibliografia de la revolta, referents del moviment actual

El moviment del 15M expressa el malestar social que viu la societat catalana i l'espanyola però és evident que la magnitud de la crisi és global i afecta Europa i el món sencer.

Pensadors, economistes, i persones d'arreu han parlat i escrit aquesta crisi econòmica, social, laboral i financera però també la crisi de valors i de societat que ens ha portat fins aquí.

Hi ha molts llibres escrits però n'he escollit 3 que em semblen especialment referents i que es vinculen amb el moviment del 15M. Tots ells varen ser escrits abans de les manifestacions al carrer de Madrid i Barcelona.

4.5.1. Indigneu-vos! De Stéphane Hessel, editat el març del 2011

Indigneu-vos no és ben bé un llibre, és com ja diu a la coberta, un al·legat contra la indiferència i a favor de la insurrecció pacífica adreçat molt especialment als joves.

Aquest manifest pren una especial rellevància pel seu autor: Stéphane Hessel un home de 93 anys, francès, gran lluitador contra el nazisme, que es va declarar a favor de la independència algeriana, defensor de la causa palestina i l'únic redactor encara viu de la Declaració dels Drets Humans del 1948.

Hessel fa una reflexió sobre com s'han anat perdent els drets aconseguits en al llarg del S. XX, i de com s'ha anat endarrere en un model social més igualitari i fa un crit contra la indiferència i expressa la necessitat d'indignar-se per arribar després al compromís i en destaca la no-violència com el camí que hem d'aprendre a seguir.

Destaco tot seguit diferents paràgrafs que recullen el sentit de la crida⁴⁷.

Hessel diu als joves:

- "Gosen dir-nos que l'Estat ja no pot garantir els drets socials aconseguits després de la segona Guerra Mundial, un període en que tot Europa estava arruïnada. Com pot

---

⁴⁷ Els fragments que trobareu entre cometes a les pàgines següents pertanyen a la font: HESSEL, S. *Indigneu-vos!* 1a edició. Barcelona: edicions Destino, 2011

ser? Només pot ser perquè el poder dels diners mai no ha estat tan gran, tan insolent i tan egoista amb tots. Els bancs ara ja privatitzats només estan preocupats pels seus guanys i els salaris dels seus directius, i no pas per l'interès general.

La distància entre els més rics i els més pobres no havia estat mai tan importat i mai s'havia fomentat tan la cursa pels diners, la competició.”

- “És cert, les raons per indignar-se avui poden semblar menys evidents, o bé és que el món és massa complex. Qui mana? Qui decideix? [...] Es tracta d'un món vast i notem que és interdependent. Vivim en una interconnectivitat que no havia existit mai fins ara. Però, en aquest món, hi ha coses insuportables [...]. La pitjor de les actituds és la indiferència, dir <<Passo de tot, ja m'espavilo tot sol>>. Si us comporteu així, perdreu un dels elements essencials que forma l'ésser humà. Un dels components indispensables: la facultat d'indignació i el compromís que en deriva.

Ja podem identificar dos grans nous reptes:

1. La immensa separació que hi ha entre els molt pobres i els molt rics, que no para de créixer. [...]
2. Els drets humans i l'estat del planeta. [...]

- “Estic convençut que el futur pertany a la no-violència, a la conciliació de les cultures diferents. És per aquesta via que la humanitat haurà d'accedir a la seva pròxima etapa. [...]. Sartre escriu el 1947: <<Reconec que la violència, en qualsevol de les formes en què es manifesti, és un fracàs. Però és un fracàs inevitable perquè estem en un univers de violència. I si és cert que recórrer a la violència contra la violència pot fer que es perpetuï, també és cert que és l'única manera que s'aturi>>. Jo hi afegiria que la no-violència és un mitjà més segur per fer que s'aturi. [...] Cal entendre que la violència gira l'esquena a l'esperança. Cal que preferim l'esperança, l'esperança de la no-violència. És el camí que hem d'aprendre a seguir. [...].

El missatge de Mandela o de Martin Luther King troba tota la seva pertinència en un món que ha superat la confrontació de les ideologies i el totalitarisme conqueridor. És un missatge d'esperança en la capacitat de les societats modernes per superar els conflictes a través d'una comprensió mútua i una paciència vigilant.”

Hessel fa amb el llibre una veritable crida; resumidament diu:

- “Nosaltres els veterans dels moviments de resistència i de les forces combatents de la França lliure demanem a les joves generacions [...] Els diem: AGAFEU EL RELLEU, INDIGNEU-VOS! Els responsables polítics, econòmics, intel·lectuals i el conjunt de la societat no han de claudicar ni deixar-se impressionar per l'actual dictadura internacional dels mercats financers, que AMENAÇA LA PAU I LA DEMOCRÀCIA”

- “JA HA ARRIBAT el moment que prevalguin les preocupacions entorn de l'ètica, la justícia i l'equilibri sostenible, perquè ens amenacen els riscos més greus. Poden posar fi a l'aventura humana sobre un planeta que es pot fer inhabitable per a l'home.”

- “De la mateixa manera, continuem apel·lant a <<una veritable insurrecció pacífica contra els mitjans de comunicació de masses que només proposen com a horitzó per a la nostra joventut el consum de masses, el menyspreu pels més febles i per la cultura, l'amnèsia generalitzada i la competició a ultrança de tots contra tots.>>

A aquells i aquelles que faran el segle XXI els diem amb tot el nostre afecte: <<CREAR ÉS RESISTIR. RESISTIR ÉS CREAR>>.”

4.5.2. Delito de Silencio. De Federico Mayor Zaragoza, editat el març de 2011

Delito de Silencio és una petita publicació on el seu autor manifesta amb molta contundència les seves reflexions sobre la situació d'injustícia i crisi del món i fa una CRIDA a implicar-nos a una revolta pacífica per reconstruir una nova democràcia aprofitant sobretot la força i la capacitat per a la comunicació que ens donen les noves tecnologies i postula que les noves formes possibles de relació via el ciberespai poden canviar en poc temps la capacitat democràtica de la ciutadania.

Federico Mayor Zaragoza nat a Barcelona el 1934 i amb un llarg currículum, és president de la “*Fundación Cultura de Paz*” des de l'any 2000 i fou director general de la UNESCO del 1987-1999.

En aquesta publicació Mayor Zaragoza planteja en la introducció la necessitat de “no callar”.

Diu literalment ⁴⁸:

“Actuar sempre de manera que configurem un nou futur, que inventem un demà d’igual dignitat per a tots els éssers humans.”[...]

“Ha arribat, per fi, el moment dels pobles, de les dones i homes del món sencer que entomen el seu destí. Ha arribat el moment de no admetre l’inadmissible. D’aixecar-se, de fer sentir la veu i donar la mà.

La moderna tecnologia de la informació permet avui la participació no presencial. I, per tant, facilita la transició d’una economia d’especulació i guerra a una economia de desenvolupament global sostenible. De súbdits a ciutadans. De la força a la paraula.

Ha arribat el moment. El temps d’acció. De no ser espectador impassible. El temps de silenci s’ha acabat. D’ara en endavant, DELICTE DE SILENCI.”

Al llarg de la publicació continua amb la mateixa contundència amb un títol que diu PROU!

Reflexiona sobre la gravíssima i múltiple crisi actual (social, financera, alimentària, mediambiental, política, democràtica, ètica, ...) i planteja la necessitat de la mobilització ciutadana castigant “els mercats” i les “agències de qualificació” que mantenen atrapats als polítics.

Proposa l’organització d’unes Nacions Unides fortes i dotades de veritables recursos que permetin garantir veritablement els principis democràtics.

Fa una crida a la participació a través del ciberespai, i fa una crida especial a la comunitat acadèmica, científica, artística i intel·lectual a liderar aquest procés que permetrà en menys de deu anys portar a terme “el nou començament”.

Després el llibre fa un repàs a la Declaració Universal dels Drets Humans rellegint-ne els grans valors ètics que haurien d’inspirar el nostre comportament quotidià i plantejar la necessitat de prendre consciència de la força que pot tenir el poder de la ciutadania,

---

⁴⁸ Els fragments que trobareu entre cometes a les pàgines següents pertanyen a la font: MAYOR ZARAGOZA, F. *Delito de silencio. Ha llegado el momento. Es tiempo de acción*. 1a edició. Barcelona: Editorial Comanegra, març de 2011.

la necessitat de fugir de la por i l'apatia, de fer i de pensar, la necessitat "de portar a terme una revolta pacífica però amb fermesa". I finalment ens parla de la llibertat.

Mayor Zaragoza creu fermament que les noves tecnologies donen un espai únic de comunicació amb moltes possibilitats.

Diu aquí:

"Fins que arriba un dia, després d'anys i anys de democràcia fràgils i maniobreres, arriben les possibilitats, amb la moderna tecnologia de la comunicació de construir en el ciberespai el que fins ara s'ha pogut editar a la "vida real".

Avui és possible modificar amb la telefonia mòbil, Internet, etc. la realitat tossuda, sempre impertorbable; mobilitzar a milions de éssers humans que poden a la fi unir les seves veus i els seus anhels. [...]

D'aquesta manera en menys temps del que molts calculen el s. XXI –ja era hora!- el segle de la gent, el segle de la força de la raó i mai més el de la raó de la força, el segle dels principis de la cultura de pau en lloc de la cultura de guerra, de la història a l'alçada de les facultats que distingeixen a tot ésser humà únic."

El llibre parla també de la necessitat de rellegir les catàstrofes naturals, o provocades, dins d'un nou concepte de seguretat més ampli i universal: conceptes com seguretat alimentària, economia global sostenible, canvi climàtic, de la cultura d'imposició i guerra a una cultura de diàleg, conciliació i pau.

"Després de les grans guerres, sempre hi ha hagut ideals, sempre hi ha hagut utopies i esperances d'il·luminar els camins del demà amb pau, amb la mateixa dignitat humana, amb la convivència harmoniosa. Perquè uns valors indiscutibles –justícia, llibertat, fraternitat- mobilitzaven i donaven sentit a la vida de molts ciutadans.

La gran diferència amb la situació actual és el buit espiritual, intel·lectual, anímic, que rendeix i paralitza a molta gent, doncs s'ha pretès – i en bona mesura s'ha aconseguit- que tot l'espai s'ompli d'entreteniment, de béns materials, de passatemps, ... de persones dòcils i resignades que permeten que la seva vida passi a força de cops i situacions supranacionals que es presenten com inexorables. [...]

Les catàstrofes naturals estant creant la consciència global que pot accelerar i impulsar un concepte més ampli de seguretat”

El llibre continua insistint molt en la necessitat de reaccionar davant del immens poder mediàtic que ens fa creure i viure el que vol. Posa com a exemple més brutal el poc temps, espai i importància que es dona a la fam del món i a la pobresa, quan és el major problema de consciència de la humanitat. Qüestiona com aquesta situació ens fa còmplices si continuem en silenci.

Proposa que siguem crítics i que no ens deixem enganyar per les noves modes i els nous cultes per mirar de ser lliures. I demana que no ens deixem portar pel dictat de ningú i que utilitzem les noves tecnologies per actuar amb participació no presencial però expressant-se amb fermesa.

Subratlla moltes vegades l'expressió: “passar de súbdits a ciutadans”. Com la gran aposta d'una societat educada que vol dir lliure i responsable i que s'allunya així dels fanatismes i el dogmatisme.

Adverteix que en aquest moment la ciutadania ja està cansada de la incapacitat dels Estats per resoldre tots aquests problemes globals com la fam, el canvi climàtic, ... i la situació econòmica que estem vivint. I es veu amb indignació com s'estan rescatant els bancs i les entitats financeres que ens han portat aquesta situació de crisi. I en surt una pregunta: I la gent? Quan es rescatarà a la gent?

És indispensable que existeixin unes Nacions Unides fortes. És també indispensable la transició d'una economia especulativa, virtual i de guerra a una economia de desenvolupament global sostenible que amplii progressivament el número de persones que accedeixin als serveis i als béns.

Diu: “Ara és el moment de la societat civil! De la força de la paraula, al encontre, a la conciliació. De súbdits a ciutadans, la gran transició”

El text acaba preguntant-se: El món es pot arreglar?

Si es consolida la democràcia i els polítics manen de debò i no cedeixen a la pressió de les institucions financeres. Canviant l'economia d'especulació per la de coneixement.

Si es disminueixen les inversions en armes i despeses militars i es destinen aquests diners al desenvolupament global. Si s'acaba amb els paradisos fiscals i s'activen nous mecanismes de financiació. Si s'acaba amb grups com el G-7, G-8, G-20, i es reforcen les nacions unides de mitjans per acomplir els seus objectius. Si d'un dia per un altre, es diu que les drogues no calen més i es venen a preus mòdics al mateix temps que es fa campanya per difondre els problemes del seu mal ús com passa amb l'alcohol o el tabac. Si els ciutadans del món sencer, conscients del poder que confereix la participació no presencial deixen de ser receptors resignats i passen a la acció.

El llibre acaba avisant que la mobilització popular ja ha començat i que les revoltes dels països àrabs ens parlen de tot això. Les noves tecnologies de la comunicació han començat a funcionar com a punt d'expressió dels ciutadans i això esdevindrà amb les seves paraules: "una incontenible marea del ciberespai".

El llibre acaba amb una crida:

"No mireu cap a l'altre costat. Més val preveure que remeiar. Accelerem el canvi. Es produirà igualment. Penseu en la incontenible marea ..."

Federico Mayor Zaragoza és, a més a més, un gran poeta i amb un poema resumeix sintèticament el seu missatge. Transcripció tot seguit el poema que té el mateix nom que l'opuscle.

"DELITO DE SILENCIO

En Salobreña, al atardecer de agosto de 1994, escribí frente al mar.

Delito

de silencio.

Tenemos que convertirnos

en la voz

de la gente

silenciada.

En la voz

que denuncia,

que proclama

que el hombre

no está en venta,

que no forma parte

*del mercado.
En la voz
que llegue fuerte y alto
a todos los rincones
de la tierra.
Que nadie
que sepa hablar
siga callado.
Que todos los que puedan
se unan
a este grito.*⁴⁹

4.5.3. Aturem la crisi. D'Arcadi Oliveres, editat el març de 2010

En aquest llibre Arcadi Oliveres planteja que estem davant d'una crisi econòmica que té una dimensió diferent a d'altres viscudes perquè aquesta és global. Oliveres defineix quines en són les causes i què hi podem fer nosaltres.

Al començament del llibre s'analitza la crisi global que té com a detonant un sistema financer que no s'ha controlat ni regulat i ha permès generar una enorme bombolla financera que ha portat a una crisi sense precedents.

Diu Oliveres:

“Les bombolles financeres neixen perquè els inversors s'aferrin a un valor fictici. L'inversor creu o li fan creure que un negoci va bé i en comença a comprar accions. Aleshores els valors augmenten de manera artificiosa. La bombolla s'infla, però també pot rebentar en el mateix moment en què sorgeix la desconfiança. Quan això passa totes aquelles entitats financeres que han arriscat grans sumes de diners han de fer front a un problema de liquiditat. Les darreres víctimes? Els que necessiten un crèdit per als seus negocis, els treballadors que es queden sense feina perquè els empresaris apliquen un Expedient de Regulació d'Ocupació (ERO) o els que volen un pis on viure.

Els diners, doncs, circulen per la xarxa sense cap tipus de control. El més important però, és que a l'entorn d'aquesta crisi s'han enquistat diferents patologies, hi ha una

---

⁴⁹ Font: MAYOR ZARAGOZA, F. *Delito de silencio. Ha llegado el momento. Es tiempo de acción*. 1a edició. Barcelona: Editorial Comanegra, març de 2011.

crisi alimentària, que és la més catastròfica, perquè és la que s'emporta mes vides - segons l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació cada dia moren més de 60.000 persones de fam—, una crisi ecològica, una crisi energètica, una crisi de valors,..."⁵⁰

Oliveres, a cada capítol del llibre, planteja una problemàtica i tot seguit proposes o eines per combatre-la. En presentem aquí un recull molt esquemàtic.

En el primer capítol Oliveres parla de les perversions financeres, ens explica com la roda financera esta formada per responsables i víctimes del sistema.

Els màxims responsables de la crisi són: els plans de pensions, els especuladors sense fre i els bancs i caixes. I les víctimes de la crisi en són: els mateixos bancs que al provocar-la s'hi ha vist atrapats i les empreses al no tenir possibilitat de crèdit, transferint així la crisi financera a l'economia real. I sobretot les grans víctimes són els ciutadans que s'han quedat sense feina i sense casa.

Com és pot combatre això:

- Dient NO als plans de pensions
- Dient NO al frau fiscal (els més rics no paguen)
- Dient NO als paradisos fiscals
- Proposa la Banca Ètica. Aquest tipus de banca no admet diners si no té clar que el seu origen és net i garanteixen al seu client que els seus diners no aniran per armes, ni centrals nuclears, ni indústries contaminants, ni a empreses que hi pugui haver explotació i molts altres criteris negatius. A Barcelona actualment hi ha dos bancs: Triodos i Fiare.
- La nacionalització de la banca encara que sigui de forma parcial i temporal.

En el segon capítol, parla del consum desenfrenat que porta tres grans problemes:

Ens explica que fa anys que vivim en una crisi permanent provocant 60.000 morts diaris, hi ha aliments per a tots però el problema és la distribució: el nord llença una gran quantitat de menjar i el sud es mor per falta de menjar. Uns tenim massa i els altres, massa poc. El segon problema és d'origen energètic: s'utilitzen biocombustibles

---

⁵⁰ OLIVERES, A. *Aturem la crisi. Les perversions d'un sistema que és possible canviar*. 3a edició. Barcelona: Angle Editorial, juny de 2011.

per suplir el petroli i això provoca un nou desequilibri alimentari. I en tercer lloc, l'aigua. L'ús ambigu de l'aigua al primer món, amb la manca d'aigua a l'Àfrica per l'absència de pous.

També ens parla de que el planeta està "en coma" perquè amb el consum desenfrenat estem exhaurint els recursos del planeta i provocant el canvi climàtic. Ens cal urgentment canviar l'abús que fem del planeta i malgrat la urgència hi ha una gran dificultat per arribar a acords, tot i les múltiples cimeres (un exemple és la cimera de Kyoto).

En la necessitat de canviar respecte al consum i als temes mediambientals, s'esmenta també la responsabilitat individual que tots tenim.

Per combatre això proposa:

- La sobirania alimentaria. És a dir, cada país hauria de produir els aliments que necessita la població sense necessitat de dependre d'altres nacions.
- Les energies renovables i un NO clar a les nuclears.
- Canvi d'hàbits individuals i col·lectius. Cal una educació en valors que creï una consciència que el consum i la felicitat no tinguin res a veure amb les actuals.

Al tercer capítol ens explica com la bombolla financera deriva cap a l'atur i com a conseqüència molta gent que havia comprat una casa per mitjà d'una hipoteca no la pot pagar i això els porta a quedar sense feina i sense casa. Esmenta també el problema de les deslocalitzacions de les empreses, la utilització que es fa dels immigrants com a mà d'obra i la crisi dels sindicats.

Per combatre-ho proposa:

- L'ocupació de pisos buits.
- Un nou model d'empresa.
- Repartir el treball, treballar menys tots perquè tothom pugui treballar.

En el capítol quatre, qüestiona la democràcia actual, i qüestiona el poc poder real que tenen les Nacions Unides i la resta d'organitzacions internacionals i per contra el poder que tenen alguns grups selectes que agrupen polítics i persones influents i que decideixen per tots, un exemple en són el G-8, el G-20, el grup de Davos, etc. També el problema de la corrupció i la manca d'independència política.

Eines per combatre-ho:

- Democratitzar els organismes de control.

Al cinquè capítol ell parla del fet que vivim en una societat paranoica dominada per la por, el control i la desinformació.

En nom de la seguretat, cada dia estem més controlats: xips, càmeres, raigs X als aeroports, més policia, més vigilància, ... Els mitjans de comunicació magnifiquen la sensació d'inseguretat: titulars de robatoris, de terrorisme, de pandèmies, etc.

També s'esmenta el paper poc compromès de la Universitat, i la discriminació que provocarà el Pla Bolonya.

Eines per combatre-ho:

- La necessitat que la gent sigui crítica i cerqui informació fiable.
- El dret a salvaguardar la intimitat.

En el capítol sis fa una crítica molt gran a les greus guerres i als conflictes militars. Constata que el problema més greu és que són guerres inventades i generades pels interessos econòmics. Actualment els llocs on hi ha conflictes estan relacionats amb els recursos naturals d'aquests territoris, ja sigui petroli o minerals preciosos. En la major part dels casos els polítics menteixen i continuen augmentant la despesa militar.

Eines per combatre-ho:

- La negociació per evitar sempre la guerra. "No hi ha guerres <<netes>> ni guerres <<ràpides>>. Sempre hi ha víctimes."⁵¹
- Menys despesa militar.
- L'objecció de consciència.
- L'objecció fiscal, deixar de pagar el percentatge dels impostos que es destina al ministeri de Defensa.

Al final del llibre proposa un crit a la rebel·lió i ens diu que tots hi podem fer alguna cosa, però cal un canvi a gran escala.

---

⁵¹ OLIVERES, A. *Aturem la crisi. Les perversions d'un sistema que és possible canviar*. 3a edició. Barcelona: Angle Editorial, juny de 2011

Oliveres creu, però, que la revolució no vindrà d'Europa, aquí estem massa acomodats, sinó que vindrà de països del Sud. Veu esperançat el procés seguit als països llatinoamericans.

Diu que ens cal :

- Un model econòmic diferent.
- Una redistribució real de la riquesa. Entre les rentes més pobres i les més riques hi ha una relació d'1 a 86.
- Una descentralització del poder.
- Una democràcia real: han de manar els polítics escollits, no qui té el poder econòmic.
- Transparència política.

El llibre acaba amb aquest paràgraf que resumeix l'esperit de tot el llibre:

“Queda clar que el canvi per aturar la crisi passa també per un canvi de mentalitat. Sense oblidar que, malgrat som una mica còmplices del que ha passat, hi ha uns responsables i unes víctimes clares en aquesta crisi. Però encara som a temps de canviar-ho. Les perversions del sistema no anul·len les seves possibilitats de canvi”.⁵²

4.6. Recull de premsa

Aquest recull ha estat el material que he fet servir per poder elaborar la cronologia dels fets d'aquest moviment, també per recollir informació objectiva i d'opinió que ha anat sortint entre els dies 15 de maig del 2011 i el 19 de juny del 2011.

Malgrat tancar el recull en aquestes dates, incloc alguns altres articles dels esdeveniments del moviment del mes de juliol i del 15 d'octubre per la seva significació.

Per fer aquest recull he fet servir bàsicament premsa escrita. Els diaris utilitzats han estat: La Vanguardia, l'Avui, El Periódico, l'Ara, el Punt Avui i pel que fa algunes informacions de la comarca m'he basat en El 9 Nou del Vallès Oriental. També he fet servir la premsa digital d'El Periódico pels articles que es van publicar des del 15 fins al 27 de maig de 2011, ja que encara no havia definit el meu treball i, per tant, no vaig fer la recollida física dels diaris. He inclòs també una publicació de l'acampada de Barcelona editada el 15 de juny del 2011.

Tot el recull es fet només amb premsa editada a Catalunya.

---

⁵² OLIVERES, A. *Aturem la crisi. Les perversions d'un sistema que és possible canviar*. 3a edició. Barcelona: Angle Editorial, juny de 2011

El recull l'he fet agafant els articles directament dels diaris i donada la dimensió d'aquests articles que molts cops ocupaven pàgines senceres i seguides, les he plegat, i cal per poder-les llegir, desplegar-les. Indico tots aquests articles, desplegable, amb un gomet vermell a la funda.

En el recull de premsa adjunt a aquest treball trobareu dues parts:

- La primera consta d'articles ordenats cronològicament des del 15 de maig fins al 16 d'octubre, que recullen la informació dels esdeveniments del moviment del 15M.
- La segona part recull articles d'opinió, ordenats també, cronològicament. Aquests articles expressen comentaris i opinions diverses sobre el moviment i d'altres sobre temes vinculats a les causes polítiques i socials que han fet néixer aquest moviment. A continuació destacaré i comentaré tres d'aquests articles que em semblen especialment significatius.

De tot el recull d'articles que hi ha en aquest recull de premsa, n'he triat tres per comentar perquè em semblen significatius per diferents raons.

El primer, és "La contra" de la Vanguardia del 23 de juliol de 2011 on entrevisten a Klaudia Álvarez.

M'ha semblat de rellevància perquè recull el sentiment de malestar que viu la majoria dels qui s'han aplegat amb el nom d' indignats: per l'atur, el treball precari, les hipoteques eternes, la democràcia que no és, la falta de justícia social, etc.

També es representatiu del moviment per com explica la seva implicació per mitjà de les xarxes socials i les noves tecnologies, una característica totalment nova que presenta en la forma de convocar-se i organitzar-se el nou moviment del 15M.

El segon és un article d'El Periódico del 19 de juny titulat "Per què vaig a la manifestació" de Josep M. Vallès.

El destaco en primer lloc per la significació del qui l'escriu. Josep M. Vallès a part de ser catedràtic emèrit de la UAB és exconseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

Ell destaca tres problemes com a causants del malestar, que em sembla que resumeixen molt bé les raons que han donat lloc al 15M:

1. La tendència a convertir la política institucional en espectacle amb la complicitat dels mitjans de comunicació.
2. La inadaptació de les institucions democràtiques actuals per regular els nous problemes col·lectius –aquí i a Europa.–
3. I el tercer nivell més profund de la crisi d'un model socioeconòmic esgotat. Diu literalment: “Avui tenim prou indicis per afirmar que el capitalisme financer globalitzat en els seus mercats és incompatible amb el grau de democràcia política i de benestar social que havien tolerat fins ara. Ara això obliga a optar: menys democràcia per assegurar la continuïtat d'aquest model econòmic o corregir el model econòmic per preservar el màxim de democràcia i de justícia social.”⁵³

Finalment conclou que el 15M no resoldrà tots els problemes però expressa la inquietud i la voluntat de trobar-hi sortida.

És conscient de les dificultats del moviment per estructurar-se i fer-se operatiu, però igualment diu que ell participarà a la manifestació dels indignats del 19 de juliol.

El tercer que he triat, és de l'entrevista a Ramon M. Nogués feta per l' Avui. Ho he fet perquè fa una lectura del moviment dels indignats des de una altra mirada.

Ramon M. Nogués, doctor en biologia, ens planteja com la biologia ens ha fet diferents dels animals donant-nos la capacitat de pensar i la llibertat d'escollir. Els humans ens preguntem el perquè de les coses i aquí comença la transcendència. Aquesta dimensió que ens porta a qüestionar-nos com hem de ser, d'on venim, etc. D'aquí en neix la formulació religiosa, la filosòfica, l'ètica, l'estètica,...

A la pregunta: el moviment dels “indignats” és transcendent? Afirma: això és ètica pura. És a dir, entre els homes es planteja el sentiment de justícia, d'igualtat.

Al final de l'article parla dels qui lluiten a favor dels altres, diu literalment: “Ho fan per una cosa tan difícil de definir i tan imprescindible com és la dignitat. Això és

---

⁵³ VALLÈS, J.M. “Per què vaig a la manifestació”. *El Periódico*, Barcelona: 19 de juny de 2011

transcendent, no surt en el càlcul animal. L'ètica és un dels exemples de transcendència més brillants”⁵⁴

LA VANGUARDIA

LA CONTRA

Klaudia Álvarez, ‘indignada’, va participar en la gestació del 15-M

Tinc 35 anys. Vaig néixer a Cornellà i visc a Barcelona amb la meva gata. Sóc llicenciada en Comunicació Audiovisual i professora d’imatge i so en un institut. En diuen democràcia i no ho és, sense justícia social no hi ha democràcia. Crec en el potencial de les persones

“Som antisistema corrupte

VICTOR M. AMELA IMA SANCHIS LLUÍS AMIGUET

ti, imposant-nos les seves decisions. Volem referèndums vinculants per a les decisions importants i convocats per la ciutadania, com a Suïssa.

... I a Islàndia.

Allà, el primer ministre, Ólafur Raganar Crímsson, va sotmetre a referèndum la devolució del deute bancari, i els islandesos van dir que no a una llei que els obligava a pagar interessos desmesurats. Aquí decidei-

Les protestes 2.0 ▶ L'opinió

La política està feta d'emocions i de projectes. Les emocions poden ser més o menys intenses. Els projectes, més o menys elaborats. Però no hi ha política viable sense combinar sentiments i propostes. Els acampats del 15-M són, per això mateix, un fenomen polític. Han agrupat emocions: passió, convicció, indignació, simpatia. I han avançat projectes: molt genèrics o massa específics, universals o locals. Malgrat la seva barreja d'estils i de conductes, la meua avaluació de conjunt és positiva. Perquè entre la diversitat de sentiments, apareix la reclamació de més justícia social. I perquè en la multitud dels projectes, n'hi ha alguns que jo crec que són dignes de ser intentats.

Per això mateix, discrepo dels qui tracten el fenomen amb indiferència, amb recel o amb decidida hostilitat. Una posició a la defensiva és negar-se a encarar problemes de fons de les nostres societats. L'acció condemnable d'uns quants vots no justifica la desqualificació de tot el fenomen en conjunt. Si el moviment s'extingís –per cansament o per manipulació interessada–, els problemes que expressa seguirien presents i reclamant tractament.

¿Quins són els problemes? S'acumulen en tres nivells. El primer nivell se situa en la capa més visible: a tendència a convertir la política institucional en espectacle, so-

Josep M. Vallès

CATEDRÀTIC EMÈRIT DE LA UAB I EXCONSELLER DE JUSTÍCIA

Per què vaig a la manifestació

minuïda de les institucions democràtiques actuals per processar i regular els problemes col·lectius. Tenim –aquí i a la resta d'Europa– un sistema institucional (parlament, justícia, administracions, partits, sindicats) que va néixer en el context social i cultural del segle XIX. Un context que no és el del segle XXI: el parlament o els partits de l'era del telègraf no poden respondre com cal als problemes de l'era d'internet.

I, finalment, el tercer nivell –el més profund– és la crisi d'un model socioeconòmic esgotat. És el model que combinava liberalisme econòmic amb una democràcia d'ambicions igualitàries. Aquest ha estat el model vigent a l'Europa occidental entre el 1950 i el 1980, aproximadament. Però ja ens han dit veus autoritzades que la superació de la crisi no significarà recuperar la situació dels 30 anys gloriosos que no tornaran. A Espanya, aquest període ha durat menys de dues dècades. Avui tenim prou indicis per afirmar que el capitalisme financer globalitzat en els seus mercats és incompatible amb el grau de democràcia política i de benestar social que havien tolerat fins ara. Això obliga a optar: menys democràcia per assegurar la continuïtat d'aquest model econòmic o corregir el model econòmic per preservar el màxim de democràcia i de justícia social.

El 15-M i les acampades no resol-

ALVARO MONGE

▶ Manifestació a Barcelona contra polítics i banquers.

ció. És un joc que ha fet perdre credibilitat als actors que el protagonitzen: ho diuen les enquestes més solvents.

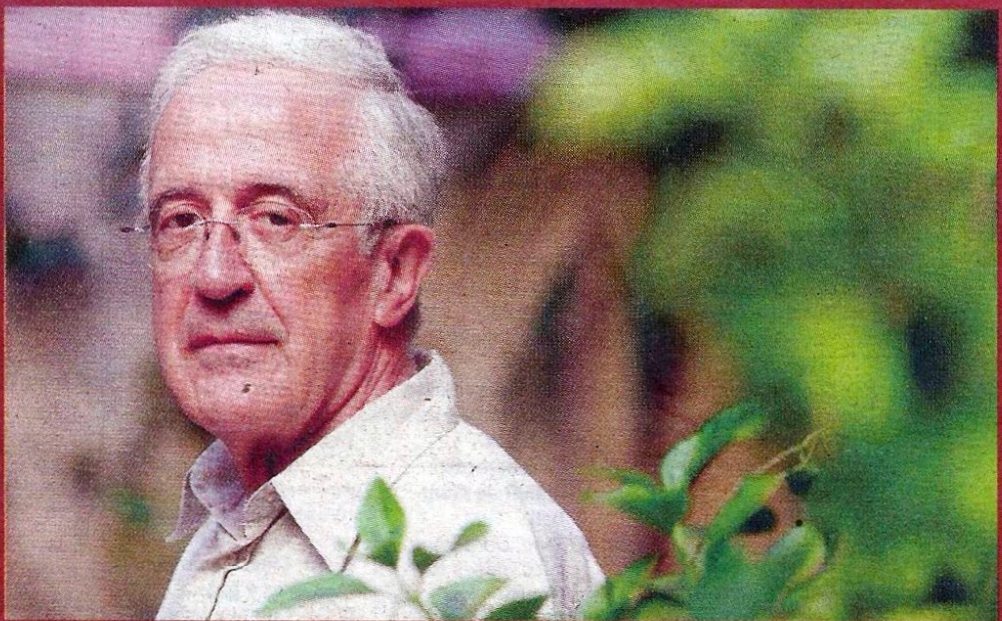
El segon nivell és la capacitat dis-

dran tots els problemes en els tres nivells apuntats. Però –de manera bigarrada i desordenada– han expressat no sols una profunda inquietud, sinó la voluntat de trobar-hi alguna sortida. El repte és ara garantir la continuïtat de la dinàmica engendrada. Amb mètodes més efectius, amb aliances més àmplies, amb una combinació intel·ligent d'objectius a curt i a llarg termini. També amb una autocrítica dels propis comportaments personals i generacionals. Cal, doncs, evitar que el fenomen s'extingeixi, i deixar així un rastre de més frustració.

O menys democràcia per mantenir el model econòmic, o canviar-lo i preservar la democràcia

La cita internacional d'avui no serà una unànime i improbable apoteosi final. Però sí que pot ser una mostra més del que és fer política en el sentit total del concepte: participar d'una emoció legítima –una prova no resignada– i reforçar una actitud –la voluntat de contribuir a trobar respostes viables als problemes pendents–. És per tot això que jo participaré en la manifestació d'avui. ■

És doctor en biologia i expert en temes de genètica i neurobiologia, però també és escolapi i prevere. Autor de nombrosos llibres, avui presenta a la Setmana del Llibre en Català *Cervell i transcendència* (Fragmenta)

JUANMA RAMOS

“El moviment dels «indignats» és ètica pura”

Mireia Rourera
BARCELONA

Es pot creure en Déu i en la ciència?

Hi ha molts llenguatges. La ciència té un llenguatge que és el de la descripció experimental: intenteu veure com són les coses i descriure-ho. Però hi ha coses que des del punt de vista humà són de molta importància, que no es poden descriure científicament. Per exemple, com ha de ser el món? Això és l'ètica. Com ens hem de comportar per ser justos? Això és la reflexió filosòfica. La religió és un altre d'aquests llenguatges.

La societat actual assimila ciència amb laïcitat.

Aquesta oposició del que és religiós amb el que és civil és un problema típicament europeu, que s'explica perquè la religió va intentar manar-ho tot, la societat va dir prou i aquí va néixer un enfrontament que encara dura. Però a d'altres llocs no passa. A l'Índia, als científics no se'ls pregunta per la seva religió. Oba-

ma cita un psalm en un discurs i ningú no ho troba estrany.

Acaba de publicar *Cervell i transcendència*. Què és la transcendència?

El cervell dels animals està programat per viure i sobreviure. Aquestes programacions en els animals són molt estereotipades. L'animal no té graus de llibertat: a un gos sa i afamat si li dones de menjar menja, no pot fer res més. Un humà... també ho acostuma a fer, però pot fer vaga de fam, per exemple. Què ens ha passat als humans? Que el cervell humà a part d'atendre a la vivència i a la supervivència pot fer tantes coses que necessita una projecció exterior perquè ens equilibri en aquest desequilibri que ha creat l'evolució. L'humà busca marcs més externs per aguantar-se ell mateix. Això és la transcendència: la recerca d'un més enllà.

Preguntar-se el perquè?

Nosaltres a més de fer les coses ens preguntem el perquè. Aquí comença la transcendència, les

grans preguntes: com hem de ser, d'on venim, cap a on va tot això. Algunes d'aquestes preguntes acaben amb formulació religiosa i d'altres no. Poden acabar amb formulació filosòfica. Wittgenstein quan fa l'anàlisi del llenguatge sempre cita l'ètica, l'estètica i la religió. Jo hi afegixo l'expressió amorosa. També el nacionalisme: la identitat d'un grup és una necessitat de transcendència.

El moviment dels “indignats”... és transcendent?

I tant! Això és ètica pura. És a dir: Per què entre els homes sorgeix el sentiment de justícia?, que hem de ser iguals? Alguns volen ser justos perquè estan oprimits, però d'altres que volen ser justos no ho estan, d'oprimits i, en canvi, creuen que s'han de dedicar a fer justícia. Aquests no van a favor seu, van a favor dels altres i ho fan per una cosa tan difícil de definir i tan imprescindible com és la dignitat. Això és transcendent, no surt en el càlcul animal. L'ètica és un dels exemples de transcendència més brillants.

Barcelona:
C/Tàpies, 2.
08001
93 227 66 00

Girona:
Santa Eugènia, 4
17005
972 18 64 00

Dipòsit legal:
B20.249-1976

4.7. Enquestes

En aquest apartat trobareu enquestes realitzades entre el 15 de maig i el 19 de juny de 2011 fetes a gent que ha participat en alguna de les acampades de Barcelona i de Granollers. Cal dir també que al ser enquestes realitzades per correu electrònic, he mantingut les respostes tal i com les va enviar la gent realitzant només una correcció ortogràfica però no una correcció de l'estil.

Enquesta 1

Edat : 22 anys

1. Per què estàs aquí?

Perquè jo també estic indignada i sempre havia pensat: “és que ens hauríem de reunir tots els que n' estem farts i parlar-ne”, però mai havia trobat el mitjà de convocatòria adequat. Les xarxes socials han estat la clau!

2. Què creus que demana l'acampada?

Crec que demana que s'escolti al poble sempre, no només cada 4 anys quan ha d'anar a votar. És a dir, que se'ns escolti de veritat, no que siguem convertits en un simple vot.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Claríssimament! Qualsevol mínima violència desvirtua un moviment que proposa el diàleg i la participació. La violència no porta enlloc i no és un bon mitjà de comunicació.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

De moment ha servit per saber que no som pocs els que estem indignats (cadascú amb els seus temes, però molts són compartits)... Crec, però, que va arribant el moment de traslladar-ho a pobles i barris, perquè una assemblea tan gran que perduri en el temps i aporti resultats no la veig viable. Almenys de moment.

Enquesta 2

Edat: 16 anys

1. Per què estàs aquí?

Perquè crec el govern no ens escolta, no fa res, sinó que són uns simples titelles a les mans de grans empreses capitalistes, i estic realment indignada, farta, de sentir-me enganyada pel nostre propi govern. Esperava aquesta revolució amb ganes. Quan per fi, la gent va començar a organitzar-se vaig odiar no poder acampar, ja que jo també volia formar part d'aquest canvi, d'aquesta protesta que tan havia desitjat!

2. Què creus que demana l'acampada?

El lema bàsic: democràcia real ja!. És a dir, el poble demana ser escoltat, el poble demana que no se'ns falti més el respecte, que no tots som uns ximpls ignorants els quals ens poden manejar com volen. La gent s'ha cansat de pagar les conseqüències d'una crisi creada pels més rics i pagada pel poble. Retallades a sanitat, a educació, ...i en canvi, ajudes a bancs i empreses. El poble ha dit prou! Nosaltres tenim la veu, i això és el que es demana, tenir el megàfon per poder arribar a tothom: "no som mercaderia en mans de polítics i banquers".

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Sí, la no-violència és la nostra força, nosaltres valorem el diàleg, la comunicació, i la violència mata qualsevol paraula. Per altra banda, sembla que "els de dalt" tenen turbulències i no escolten gaire les nostres veus, però és important mantenir el caire pacífic. Qualsevol disturbis, per mínim que sigui, seria utilitzat en contra nostra pel govern i seria motiu perquè la gent perdés la confiança en nosaltres i passéssim a ser un "grup de matats revolucionaris i radicals perillosos".

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Si la gent no es compromet més, no gaire cosa. Això només és el principi, quan obrim els ulls, quan ens adonem del que passa. El problema és que no tothom ha obert els ulls i els indignats proposem i proposem coses, però aquestes propostes no són escoltades només que per nosaltres.

Enquesta 3

Edat: 33 anys

1. Per què estàs aquí?

Perquè m'ha indignat molt l'actuació dels mossos. Tot i que comparteixo moltes coses amb aquest moviment, hi ha altres punts on discrepo. Però això no vol dir que aquesta gent no mereixi respecte. Ans al contrari! Per això m'hi he manifestat.

2. Què creus que demana l'acampada?

Crec que demanen mínims dignes per a tots, en diversos àmbits, com el polític o l'econòmic. Canvis a la gestió del país per redreçar la situació tan insostenible que vivim.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Oi tant! Tenim arguments per no haver de recórrer a la violència! No es soluciona res amb violència. Res.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Sincerament, ben poca cosa. Però si aconseguixen canviar alguna cosa, ho hauran aconseguit ells, els que lluiten i acampen i protesten. No pas els que ens quedem a casa, i m'hi incloc.

Enquesta 4

Edat: 22

1. Per què estàs aquí?

Per reivindicar l'estat democràtic que ens venen. Vivim en una societat capitalista disfressada de falsa democràcia. Fa ja molt temps d'això, però la situació actual de la gent, de les retallades, de l'atur, de les eleccions, etc. ha fet saltar l'espurna que faltava per generar tot aquest moviment. Ja hi havia lluites reivindicatives en diferents formats i a molts llocs diferents, però aquest, també "gràcies" als mitjans de comunicació, ha aconseguit tenir un ressò important que està fent moure a molta gent.

2. Què creus que demana l'acampada?

L'acampada és l'acte més important de reivindicació que s'està duent a terme en aquests moments i, a més a més, serveix per reunir a molta gent i així poder treballar directament des d'aquest espai.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Evidentment, no ens podem posar a l'alçada d'ells. Hem de demostrar que un altre sistema és possible i el primer pas és la no-violència.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Hem d'arribar a un nou associacionisme. Cal que la gent es mogui, s'indigni i tingui ganes de treballar des del seu terreny, el que es coneix, des de tot allò que està a les seves mans. Cal generar comissions que segueixin treballant, lluitin i reivindiquin aquest canvi, però alhora que es proposin canvis des de dins i que s'apliquin a les nostres vides quotidianes.

Enquesta 5

Edat: 48

1. Per què estàs aquí?

Doncs per donar suport al moviment d' indignats i indignades.

2. Què creus que demana l'acampada?

Reclamen (reclamem) els drets socials que estem perdent darrerament i una democràcia real basada en la gestió del poble i un canvi en el funcionament del que s'ha dit "democràcia".

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Oh, i tant! NO podem donar la raó als qui diuen que són quatre arreplegats okupes, fumetes i amb ganes de gresca. Cal demostrar que es pot aconseguir qualsevol cosa des de la revolució assenyada, pensada, treballada, culte...

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

No ho sé ben bé. M'agradaria que aquest moviment fos un revulsiu en les maneres de fer de la política, però els poders fàctics (grans empresaris, banquers, polítics...) ja fa molts anys que fan mans i mànigues perquè els moviments socials no prosperin. Per això cal accions factibles... i continuïtat en el moviment!

Enquesta 6

Edat: 21

1. Per què estàs aquí?

Perquè estic indignat amb els polítics que no saben escoltar a la gent que, en teoria, haurien de representar i canalitzar les seves indignacions cap a les institucions.

2. Què creus que demana l'acampada?

L'acampada crec que demana una millor qualitat de democràcia, no als polítics corruptes, canviar la llei electoral per a posar llistes obertes, contra les retallades en educació, sanitat i serveis socials, així com a favor d'un sistema més sostenible en molts àmbits, també més respectuós amb el medi ambient.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Crec que sí, ja que el fet que sigui un moviment no violent, per a mi, li dóna més legitimitat.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Estaria bé que els polítics escoltessin a la població i apliquessin les demandes que es fan. Si no escolten gens, el problema cada vegada serà més gran fins que el nivell d'indignació es convertirà en revolució i s'haurà de refundar el sistema.

Enquesta 7

Edat:16

1. Per què estàs aquí?

Estic aquí per donar suport a tota la gent que està acampada arreu del món i per participar d'alguna manera a aquesta revolució.

2. Què creus que demana l'acampada?

L'acampada demana un canvi del sistema, un canvi en la democràcia i un canvi en la societat. Que la gent sigui conscient de com estan les coses i que vulguin canviar les coses, de manera pacífica, però dura contra el sistema.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Sí, estic totalment d'acord en què aquesta revolució sigui pacífica. Després del que ha passat amb el mossos, podríem pensar que amb la no-violència no anem enlloc, però

a la tarda de divendres vam poder comprovar que hi ha molta gent unida contra la violència i disposada a lluitar, a fer propostes i a arribar a acords pacíficament.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Crec que el que pot sortir és que la gent vegi que està tot podrit i que s'han de canviar les coses. I que les places dels pobles i els barris tornin a fer la seva funció, la funció d'assemblea, per parlar i intentar arribar acords i fer propostes. Els polítics no crec que facin res amb les propostes que els fem, continuaran fent les coses mal fetes, però com a mínim veuran que hi ha gent molt en desacord amb els seus actes.

Enquesta 8

Edat:49

1. Per què estàs aquí?

Per solidaritat i donar suport a la gent que s'està mobilitzant. Perquè cal participar activament per tenir el model de societat que desitgem. Perquè la democràcia no és deixar-ho tot en mans d'altres.

2. Què creus que demana l'acampada?

- Demostrar la repulsa per la conducció de la situació econòmica que s'està fent des del govern, organismes públics i entitats financeres.
- Demanar un nou model de democràcia, més participativa i equitativa.
- Que s'imputin les responsabilitats i càrregues de la crisi econòmica als veritables responsables i no a tota la societat.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Absolutament.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

- Una nova cultura participativa de la societat.
- Impuls als plantejaments que tenen a veure amb l'equilibri i la justícia social.
- Pot-hi haver un intent de revisió del sistema (per no canviar-lo gaire) des de les entitats tradicionals (partits, sindicats, ...)

Enquesta 9

Edat:49

1. Per què estàs aquí?

Per donar suport a aquest moviment i, en concret, per protestar contra les retallades en l'ensenyament públic.

2. Què creus que demana l'acampada?

L'acampada demana un canvi de cicle, un canvi en el sistema de relacions entre la ciutadania i els seus representants polítics. També demana que es prenguin mesures contra aquells que s'aprofiten del sistema actual per a obtenir grans beneficis a costa de l'esforç de la gran massa silenciosa.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Evidentment, només els feixistes fan servir la violència. Els progressistes, els idealistes, els somiadors... sempre hem de fer servir la raó, el diàleg, el debat.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Espero que els partits polítics prenguin nota de les propostes que s'estan fent i les incorporin als seus programes com a objectius possibles i necessaris. També espero que la gent -la gran massa silenciosa- prengui més consciència de la greu crisi social i abandoni la postura còmode i egoista que ens ha portat fins aquí.

Enquesta 10

Edat: 19

1. Per què estàs aquí?

Perquè he trobat en aquest moviment una manera d'expressar quelcom que feia temps que sentia però que no expressava, possiblement per la passivitat que interessa als polítics i als poderosos.

2. Què creus que demana l'acampada?

Primer de tot un canvi d'actitud de la societat respecte a la política. I, després, una democràcia on el poder el tingui realment el poble. On la població pugui governar sobre les situacions que li interessin.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Sí. Crec que si reclames alguna cosa, perds automàticament la raó quan utilitzes la violència per reclamar-la. Crec que una revolució només seria possible des de la no-violència. Amb la violència no es guanya res, només es perd.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Com a mínim, el que segur en sortirà és que molta gent s'ha posat a pensar realment sobre política. Però d'aspectes de la política que mai es consideren, com canviar el sistema electoral. Fins i tot molta gent, entre els que m'hi incloc, ha qüestionat el sistema capitalista en què vivim. Moltes persones hem despertat de la "passivitat" enfront a les injustícies que vivim al nostre país. Pensàvem que eren impossibles de canviar, però ara veiem que no és així.

Això ja és molt important.

I si a part d'això es produeixen canvis pràctics, serà molt bo. No crec que siguin immediats, però d'aquest moviment d'assemblees i comissions pot canviar moltes coses. Segur.

Enquesta 11

Edat:48anys

1. Per què estàs aquí?

No estic acampada, però estic totalment d'acord amb aquest moviment popular que ha sorgit i que és fruit de la indignació de molta gent per la situació de malestar a què s'ha arribat (taxes brutals d'atur -40%, joves-, retallades socials i laborals com no s'havien vist mai, retrocessos en l'estat del benestar per a la immensa majoria... i, per contra, privilegis fiscals per als rics i la banca, polítics que no ens representen, destrucció del medi ambient...). Calia sublevar-se i dir prou!

2. Què creus que demana l'acampada?

La crisi no afecta a tothom de la mateixa manera. Hi ha unes elits econòmiques i polítiques que ho manegen tot i que ens han portat a aquesta situació de malestar i d'incertesa tan bèstia. Què es demana?

- Que s'acabin amb els privilegis fiscals dels més rics i de la banca!
- Reforma de la llei electoral. Hi ha d'haver mecanismes electorals més democràtics i representatius. S'han d'eliminar els privilegis de la classe política (cessament immediat de polítics corruptes!)...

- Dret a l'habitatge per a tothom
- Mesures contra l'atur
- Garantir els serveis públics de qualitat (educació, sanitat, serveis socials...)
- Vetllar pel Medi Ambient.

...

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Sí, per descomptat!

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Aquesta gran mobilització ha de fer reflexionar els que manen (és un crit d'atenció!). S'han d'escoltar les propostes que surten de les assemblees (concentracions, debats...), prendre'n nota i mirar de posar fil a l'agulla per canviar aquesta situació tan injusta. Hem de convèncer-nos tots pelgats que cal canviar el sistema actual.

Enquesta 12

Edat: 18

1. Per què estàs aquí?

Perquè crec que realment cal un canvi, no només polític, sinó que també social, econòmic. Un canvi en general. S'ha anat configurant una societat on els poderosos manen i poden fer el que volen, i això és el que cal canviar. Cal eliminar les injustícies i fer la societat igual i justa per a tothom.

2. Què creus que demana l'acampada?

Crec que l'acampada és només un símptoma de la protesta, el reflex de la indignació, però alhora el que n'ha plantat la llavor. Demana justícia, per damunt de tot. Una societat sense opressions ni abusos.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

I tant que ha de ser des de la no-violència. La violència no arregla res, com s'ha pogut demostrar tantes vegades. Si volem començar de nou ha de ser des d'una forma pacífica, respectant-ho tot i tothom.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Ara tot és molt recent, però d'això en sortiran moltes coses. El que ja tenim és que s'ha fet reflexionar als polítics i alts càrrecs de la societat i fer-los pensar. Això ja és molt. Veurem com es gestiona el que ha passat.

Enquesta 13

Edat: 21 anys

1. Per què estàs aquí?

Perquè jo també vull participar en aquest moviment; Per fi portem al carrer el nostre descontentament amb aquesta situació que estem vivint, i deixem de queixar-nos únicament a casa. Ens movem per dir "no m'agrada" i volem canviar les coses, i com que me'n sento orgullosa, jo també hi participo.

2. Què creus que demana l'acampada?

Crec que l'acampada és un grup de persones que demanen un canvi. Fa molt de temps que ens trobem en una situació insostenible, en què els rics es fan més rics cada dia, i els pobres es queden sense feina, sense casa, sense dignitat. Per això l'acampada busca que tots aquells indignats i indignades (que en som molts) que vivim en aquest país ens aixequem en conjunt i protestem pels nostres drets. Busca que es canviï la societat, que es canviï la manera de pensar, que es canviïn els polítics; però sobretot que millorin les nostres condicions com a persones, ja que tots tenim dret a un món més just.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Evidentment, i espero que així ho pensi tothom. Tot i que diuen que l'home sempre s'entrebanca amb la mateixa pedra, crec que alguns i algunes hem après que no s'aconsegueix res de bo amb la violència. Si el moviment comença des d'una base pacífica, és molt més fàcil que les coses surtin bé, que les persones es puguin posar d'acord i tinguin més força. Crec que la no violència és una de les claus que farà que aquest moviment funcioni.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Moltes coses. Penso que servirà per fer entendre a la classe política que n'estem farts i fartes que ens prenguin el pèl (evidentment no parlo per tots, però per una gran majoria), que volem una societat més justa i menys classista. També crec que és un reclam social, ja no només contra la classe política sinó contra totes aquelles persones

que es troben còmodes (o no) en la seva situació i pensen que no es necessita canviar res, que les coses ja estan bé tal i com són ara, o que és inútil moure's perquè les coses no canviaran mai. Penso que és molt difícil aconseguir tot el que es pretén des d'aquest moviment, que és un procés llarg i pesat, però tinc l'esperança que pugui funcionar, si més no com un toc d'atenció a la societat en general, per dir "ei, hi ha alguna cosa que no acaba de funcionar del tot".

Enquesta 14

Edat: 21 anys

1. Per què estàs aquí?

Estic aquí perquè no puc veure aquest avui ni aquest demà que ens espera asseguda des del sofà de casa. Ens estan prenent els drets més bàsics a costa de la butxaca de quatre rics i m'aterroritza la idea de pensar que potser demà hauré de veure algú proper morir a la cua d'urgències d'un hospital per no tenir diners per pagar una sanitat privada, o pensar que ni tan sols podré acabar aquesta carrera que tant m'omple perquè no la podré pagar

2. Què creus que demana l'acampada?

Crec que l'acampada demana un canvi radical de societat i el que és més important, crec que la seva finalitat és fer que el poble prengui consciència del que ens estan fent, que deixin d'estar adormits i controlats per quatre persones que els estan prenent tot, i comencem a lluitar pel que es nostre. Un cop aconseguim això, la intenció és buscar una igualtat social i la dignitat com a persones. Entre altres mil coses es demana predicar amb l'exemple i provocar la caiguda de les grans multinacionals que exploten a tantíssima gent al món. Una reforma electoral urgent que es basi en la democràcia i no aquesta dictadura amagada en la qual vivim que ens permet votar un cop cada quatre anys a persones que es col·loquen darrere d'unes inicials malgrat tenir els mateixos ideals, i posar a les seves mans qualsevol decisió sense ser consultada pel poble. Aturar aquestes retallades injustes i injustificades, que només perjudiquen les classes socials menys afavorides i els permeten mantenir a ells les butxaques ben carregades, si hem de retallar quelcom, que siguin els seus sous. Aturar els robatoris per parts dels bancs cap a tota la població i evitar que segueixin prenent els sostres a la gent que ja han pagat 4 vegades com a mínim. Lluitar per un creixement sostenible que no destrueixi tot el planeta, i buscar energies netes. Fer front al masclisme i a qualsevol classe de violència de gènere. Acabar amb els privilegis de la classe política i la seva immunitat jurídica, els delinqüents no poden

estar al cap d'un país, comunitat o ciutat; igual que acabar amb els privilegis de les grans fortunes que s'estan enriquint a costa dels altres. (Es busquen moltes coses més, però no podia pas escriure-ho tot...).

Entre moltes altres coses que es busquen, una molt important són els drets del treballadors, que ara com ara han perdut completament...i que tristament aquest matí he hagut de sentir com un convidat de "els matins" els anomenava privilegis. Estem perdent tot el que van aconseguir els nostres pares, o els hi estem donant, que és diferent.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Evidentment penso que ha de ser un moviment de la no violència, la violència no ens ha portat enlloc fins al moment ni ens hi portarà. Si alguna cosa em fa sentir francament orgullosa de tot plegat és aquest pacifisme amb el qual s'està portant a terme. El dia 27 de maig estava a plaça Catalunya aterroritzada, veient com a cops de porra atacaven a qualsevol que se'ls posés a davant i desitjant en tot moment que cap d'aquestes porres s'estampés contra el meu cap. Però a la vegada m'omplia de felicitat veure el comportament exemplar de totes, veure flors a les mans enlloc de pedres...

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

Alguns dies estic trista i veig que la gent no desperta, i penso que no en sortirà res i que tot s'haurà quedat amb un intent per aconseguir un demà millor, o senzillament un demà. Però altres dies crec que això ja no s'atura i que a poc a poc diferents ciutats d'Europa i del món es van sumant a aquesta causa i arribarà un moment que això serà tan gran que tots aquests que ens roben i que ens manen hauran de marxar corrents amb la cua entre les cames i podrem evitar així el desastrós futur que ens espera. (Com comentari personal, em posa la pell de gallina quan parlant amb la meva avia de 85 anys em diu: nosaltres vam viure molta misèria, però si vosaltres no ús aixequieu i no hi feu res al respecte en viureu molta més).

Enquesta 15

Edat: 20 anys

1. Per què estàs aquí?

Perquè crec en aquest moviment i la millor forma de recolzar-lo és venint aquí i escoltar el que diu la gent de peu, el poble.

2. Què creus que demana l'acampada?

Es podria resumir en "Democràcia real ja!", lema del moviment i que engloba moltes coses alhora. I què entenc jo per democràcia real? Partits polítics transparents i fidels a les voluntats del poble; que el poder no estigui sempre entre els dos partits majoritaris; també transparència dels bancs, responsables molt importants de la crisi que estem patint; impedir que es duguin a terme les retallades en sanitat i educació (encara q ja s'estan realitzant). Crec q aquests són alguns dels punts més importants.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

És el més important de tot, que en cap moment es passi del pacifisme a la violència perquè llavors és quan es perdrà credibilitat. A més, amb la violència no s'arregla res. Una demostració és el que va passar divendres 27 de maig, els mossos van fer servir la violència per treure la gent de plaça Catalunya i l'únic que van aconseguir és que "els indignats" continuessin a la plaça i que el moviment es fes encara més fort. El que s'hauria de fer, des de la no-violència, és la negociació, el poder parlar amb els polítics però clar, per fer això han d'estar disposats a sentir el que es demana i a parlar-ne. I per ara, no sembla que sigui així.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

És difícil dir-ho. Va començar molt bé però pot acabar desapareixent com si aquí no hagués passat res o, per altra banda, es pot arribar a canviar el sistema. Potser soc pessimista però crec que tot això acabarà per convertir-se en no-res. Qui té el poder té la força i per ara, estem comandats per un grup de privilegiats que ens mouen com a titelles fent el que els interessa a ells. I si volen, poden obviar tot això i continuar tal i com ho han fet els darrers anys...

Enquesta 16

Edat: 19

1. Per què estàs aquí?

Perquè crec que el que està passant és molt important i considero vital recolzar-ho. Tota aquesta mena de revolució ja hauria d'haver passat fa molt de temps. Veig que els governs s'aprofiten molt de nosaltres, que van tirant de la corda, i nosaltres cada vegada estem pitjor, més enfonsats i més oprimits, però com que ja n'estem acostumats, aguantem. I no podem renunciar a drets tant importants com l'educació i la sanitat, que són clau en la població. Per això s'ha de donar suport i fer pinya, per això sóc aquí.

2. Què creus que demana l'acampada?

Primer de tot que s'escolti al poble, que els governants no es mirin el melic i tinguin en compte les persones que componen la societat que ells governen i no coneixen absolutament gens. Es demanen els drets de les persones: rebre na educació digna, una sanitat bona, ser recompensats per la feina, no haver de donar un ronyó i mig per poder tenir un piset o una caseta (considero que els joves ja no optem a poder viure en casa o pis propi si no som rics perquè és impossible!), drets tant simples com poder viure sense haver d'estar a l'aguait per on te la fotran cada vegada. També es demana que no s'amagui la informació, que no es capgirin tots els fets, i que les coses s'entenguin tal com son.. encara que això ja és més complicat, perquè la realitat pot veure's de 1000 maneres diferents.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

I tant. És bàsic. No es pot anar per la vida a cops de destrat. Per aconseguir objectius fermes s'han de raonar, parlar, i arribar acords. a la força no en traurem res, al contrari.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

No ho sé, i em fa por. M'agradaria que això fos només un principi. Que moltes persones obrissin els ulls i deixessin d'estar enfonsats on són i valoressin si el que tenim ara és el que volen pel seu futur i per les persones que estimen. S'hauria d'aconseguir que els governants no s'embutxaquessin tants diners, i els destinessin a objectius més vitals. Almenys, espero que del moviment se'n derivi una consciència col·lectiva i optimista per a canviar la societat actual (almenys una miqueta!).

Enquesta 17

Edat : 20

1. Per què estàs aquí?

Bàsicament per aprofundir amb les dinàmiques assembleàries que s'estan fent de manera massiva, i que està mostrand als diversos ciutadans i ciutadanes, que la política va més enllà de les institucions.

2. Què creus que demana l'acampada?

Doncs no crec que de moment demani res, de moment, està expressant un malestar degut a la situació econòmica i política. Mica en mica, ha d'anar demanant coses. Però un dels primers punts, a nivell general, es pot considerar

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Sí, tot i que pot ser que al voltant del moviment es produeixin actes violents. En el cas que el moviment usés la violència entraria amb contradicció al que de moment s'està defensant.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

No ho sé, però crec que les noves dinàmiques que influiran en la política que es durà a terme en un futur immediat.

Enquesta 18

Edat : 38

1. Per què estàs aquí?

Porque me gustaría hacer algo para cambiar las cosas y realmente no se que hacer. Los gestos individuales no se notan mucho pero entre todos...También por un tema de conciencia, me da tranquilidad.

2. Què creus que demana l'acampada?

Un cambio a todos los niveles, este sistema no funciona.

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

Por supuesto, como todos deberían ser, pero eso no significa que deje de ser consistente, fuerte y firme.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moment?

No lo tengo claro, pero por lo menos hay un levantamiento popular, un movimiento de masas y nos sentimos acompañados, el tiempo dirá lo que saldrá de todo esto.

4.8. Entrevistes

En aquest apartat, transcriu les quatre entrevistes que he realitzat a persones que han participat en diferents lluites socials i accions per la pau, i que són:

- Josep Mayoral i Antigas, membre de l'executiva mundial de la Xarxa d'Alcaldes per la Pau i alcalde de Granollers.
- Arcadi Oliveras i Boadella, president de Justícia i Pau, president de la Fundació Universitat Internacional de la Pau i professor d'economia aplicada a la UAB.

- Pepe Beunza i Vázquez, Primer objector de consciència de l'Estat espanyol i activista per la pau
- Teresa, ermitana del Mas Blanc i activista en moviments ecologistes i de lluita social.

Els quatre entrevistats ens donen la seva opinió sobre el moviment del 15 M. En els dos primers casos, a més, Josep Mayoral i Arcadi Oliveres expliquen la seva participació en accions o moviments per la pau. En els dos darrers, les seves opinions i la seva lluita en accions o moviments per la pau es recull en altres apartats del treball.

4.8.1. Josep Mayoral i Antigas, alcalde de Granollers

Nascut a Granollers el 13 d'octubre de 1954, té 56 anys. Economista. Professor de l'Escola Municipal de Treball de Granollers (des de l'octubre de 1976), de la qual en va ser director. Actualment en excedència.

Membre del Consell Nacional del PSC, partit en el qual milita des dels seus inicis, ja que va formar part del nucli impulsor del PSC a Granollers. Primer secretari de l'Agrupació de Granollers (1997 – 2004).

Ha estat diputat president de l'Àrea d'Obres Públiques (1995 – 1999) i diputat de Turisme (1999 – 2004). Diputat president de l'Àrea d'Espais Naturals (des del 23 de novembre de 2004 al 14 de juliol de 2011). Ha estat vicepresident primer de la Diputació de Barcelona (des del 26 de novembre de 2009 al 14 de juliol de 2011). Actualment és portaveu del grup socialista a la Diputació de Barcelona.

És alcalde de la ciutat de Granollers des del 12 de febrer del 2004.⁵⁵

1. *A Granollers, podries dir-me alguna experiència de moviment veïnal o social no violent que hagi aconseguit algun objectiu concret?*

Tot el que ha passat al voltant del bombardeig té una importància transcendental a la ciutat de Granollers. En l'època del franquisme era un tema que s'explicava en silenci. Era quan en Raimon cantava aquella cançó que diu : “ a vegades la pau no és més que por” és a dir, la pau de la por. Però quan arribà la democràcia un grup de regidors i regidores i una sèrie de persones que havien viscut el bombardeig, varen pensar que s'havia de recuperar la memòria, van creure important commemorar el bombardeig i

⁵⁵ Font: AJUNTAMENT DE GRANOLLERS. *Biografia de Josep Mayoral i Artigas*. [en línia] [Consulta:2.10.2011] Disponible a: <http://www.granollers.cat/alcalde/biografia-josep-mayoral-i-antigas>

tot el patiment que havien viscut les generacions anteriors. Es va celebrar d'una manera especial i forta quan va fer 50 anys i a partir del l'any 1987, 50é aniversari, s'ha commemorat cada any el bombardeig que va tenir lloc a la ciutat de Granollers el dimarts 31 de maig de l'any 1938.

Gràcies a tot això s'aconsegueix que l'educació per la pau sigui una referència. Un exemple en són les escoles que reben molta més educació sobre tot això que altres escoles d'altres ciutats, s'aconsegueix que la ciutat tingui un Centre de cultura per la Pau, s'aconsegueix que l'urbanisme de la ciutat tingui present aquesta història(rajoles que indiquen on van caure les bombes, recuperació de refugis,...). La ciutat ha aconseguit que allò tan dolorós que va passar fa molts anys, que és l'exponent màxim del que vol dir una guerra, un atac salvatge a la població civil, un moment en que s'intenta generar por i temor a la població civil. En un minut van morir centenars de persones,... aquest esdeveniment tan extremadament dolorós és el que fa a Granollers treballar per la pau. Una fita molt important que a vegades no es valora massa però que és molt important.

2. Com sorgeix la xarxa d'alcaldes per la pau?

És una organització internacional, que té municipis a tot el món. Apareix com a iniciativa de l'alcalde d' Hiroshima, el gran lema del qual és: les ciutats no poden ser objectiu de bombardejos. Aquest alcalde, sota aquest lema i amb el dolor d'una ciutat que havia pràcticament desaparegut, va voler explicar que des de les ciutats també és pot treballar per la pau. I va començar aquesta xarxa que avui ja té 4.000 municipis de gairebé tot el món.

Serveix per parlar de la Pau. Per aconseguir la pau, és evident que el govern ha d'intervenir, però hi ha una part molt important que s'ha de fer des del poble, amb l'educació. Aquesta organització té un vessant internacional molt important. És una organització de referència per l' ONU quan es plantejava el tractat de no proliferació d'armes,. Però el que nosaltres volem es que sigui un referent per parlar de la pau, des de les ciutats, els pobles i la població en general.

3. Perquè Granollers s'incorpora aquesta xarxa?

Per diferents objectius. Primer de tot ens sembla que pot ser útil que hi hagin moltes ciutats que se sumin a aquesta xarxa. L'any 2009 ens conviden a formar part de l'executiva mundial d'alcaldes per la pau, i després de parlar-ho amb la Generalitat, es considera oportú entrar a formar part d'aquesta xarxa. Amb l'objectiu que aquestes

organitzacions que trobem a nivell mundial han de poder ser explicades de forma regional. Una de les coses que perseguim és treballar per la pau fent una petita xarxa de ciutats del mediterrani i treballar juntes.

Una de les campanyes que defensa aquesta organització és intentar que el 2020 no hi hagin armes nuclears, i tot això pensem que està molt bé però l'objectiu que nosaltres ens proposem es treballar amb xarxes de pau més regionalitzades, i per tan més actives.

4. *Quina és la teva experiència a la xarxa d'alcaldes per la pau?*

Bàsicament aquesta, la de veure com aquestes organitzacions tan grans han de ser més flexibles, aquestes organitzacions són molt grans i s'han d'intentar fer actives en zones concretes.

5. *Què significa i com repercuteix a la població el fet d'estar adherit aquesta xarxa?*

Intentem transmetre els missatges que l'organització dona i en tot cas mantenim un compromís en la nostra acció quotidiana i educativa, fent que tota aquesta vessant hi sigui d'una manera molt activa. Jo no sé ben bé que és conseqüència de que, no sé si el fet d'estar a la xarxa ens fa ser una ciutat molt més conscienciada o el fet de ser una ciutat molt conscienciada i molt activa en aquest tema és el que ens fa entrar a la xarxa.

6. *Com sorgeix l'iniciativa de crear el centre de cultura per la pau de Can Jonch?*

Sorgeix abans d'entrar a la xarxa d'alcaldes per la pau. Ens trobàvem que teníem un equipament del qual havíem de definir l'ús i un dels regidors proposa fer un equipament d'aquesta mena, a partir d'un procés participatiu amb tota la gent que podia estar-hi interessada es decideix tirar-ho endavant i el govern municipal aprova la proposta.

7. *Quins són els seus objectius ?*

Bàsicament en són tres: el primer és que Can Jonch pugui ser la casa de tots aquells que treballen en temes de cooperació (ONG,...). Es l'espai en el que es troben, fan les reunions,... el segon és que sigui l'espai que l'ajuntament de Granollers fa servir per mediació de conflictes, el tercer és que esdevingui un centre d'estudis, es adir que sigui un espai on es recopila el màxim de documentació vinculada amb la cultura de la pau.

8. *Quines activitats realitza?*

Exposicions, reunions, conferències,... .Hi ha les que proposa el propi centre i també moltes activitats promogudes per les mateixes ONG, associacions,etc vinculades al Centre.

9. *Què aporta a la gent de Granollers i a la comarca?*

Bàsicament la vida de l'espai és per la gent. Totes les coses que si fan són per la gent.

10. *Perquè creus que neix el moviment del 15M?*

Perquè vivim uns moments molt complicats. En primer lloc perquè hi ha una situació econòmica molt difícil, un cost de vida molt elevat i la gent jove no pot accedir al món laboral. En segon lloc hi ha un gran desencontre entre la política institucional i la gent. Un exemple és el que es pot observar en les últimes eleccions municipals a Granollers: la participació va fregar el 50%, i hi va haver un 8% de vots en blanc. Per tan hi ha un volum important de gent que se sent allunyada de tot allò que s'està fent des de les institucions. Es busquen altres formes per expressar-se i altres formes de dir el que pensen. Per tan jo diria que hi ha aquests dos elements: una situació al carrer molt molt complicada i la segona el fet de que des de les institucions no s'estan donant respostes ni sortides al que la gent demana.

11. *Creus que es pot considerar un moviment social no violent?*

Aquí ho ha estat, a altres llocs no tant. Jo fujo del sí o el no. A Granollers ho ha estat. Com a tot arreu hi ha gent de tot, però, majoritàriament s'ha expressat com un moviment pacífic, pacifista.

12. *Creus que a partir d'aquest moviment es podran canviar algunes coses?*

Totes aquelles coses que ens fan pensar sobre el futur ens ajuden a canviar les coses, ens fa posar temes sobre la taula. Sense anar més lluny dissabte passat (9 de juliol de 2011), el candidat del PSOE , Rubalcava va parlar de la llei electoral, va parlar d'una sèrie de coses que abans de tot això no se'n parlava. És evident que quan es posen coses sobre la taula, quan es convida a la reflexió es pot avançar.

13. *Quin creus que serà el futur d'aquest moviment?*

Són temps molt difícils. Lles coses varien molt ràpid i sóc incapaç de dir cap a on anirà tot això, el que està clar és que ha posat coses sobre la taula per tal de que es pugui reflexionar. Hem d'estar atents i ser capaços de fer-nos moltes preguntes, no estar tancats i intentar buscar totes les solucions. La veritat absoluta no està enlloc i hem d'anar treballant des de la modèstia i la prudència.

4.8.2. Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau

Nascut a Barcelona l'any 1945, és doctor en Ciències Econòmiques i professor del departament d'Economia Aplicada de la UAB. Com a expert en relacions Nord- Sud i qüestions de desenvolupament i economia de la defensa, imparteix nombroses classes de màsters i postgraus en cooperació i desenvolupament.

És president de Justícia i Pau, de la Fundació Universitat Internacional de la Pau de Sant Cugat del Vallès i membre de la Societat Catalana d'Economia, d' ATTAC i de la junta de govern de l' Institut Català Internacional per la Pau (ICIP).

En el terreny editorial ha col·laborat en diverses obres i en solitari ha publicat: *Contra la fam i la guerra* (2004), *Un altre món* (2006), *El meu camí cap a la utopia* (2008), *En qué mundo vivimos* (2009), *Aturem la crisi* (2011) i *Això no funciona* (2011).⁵⁶

1. *Perquè creus que neix el moviment del 15M?*

Jo diria que, fonamentalment, com una resposta raonable a una situació d'injustícia que existia. A la meua manera de veure s'hauria d'haver originat com a mínim dos anys abans, perquè aquesta situació d'injustícia ja s'havia generat, especialment, a partir del 2008, que és quan esclata la crisi, mentre que el moviment surt al carrer el 15 de maig del 2011, per tant, porta dos anys i mig o tres de retard.

La primera raó és perquè hi ha unes situacions, per una banda, laborals: d'atur, d'impossibilitat d'accés a la feina per part de la gent jove, de finalització de les assegurances d'atur per part de la gent gran que s'havia quedat sense feina. Tot això seria un element, l'altre que ha tingut molta força ha estat la qüestió dels desnonaments, el fet que a la gent se'ls hi hagin quedat el pis i que ni tan sols hagi servit per cancel·lar una hipoteca, sinó que els hi queda una part important de

---

⁵⁶ Font: OLIVERES, A. *Aturem la crisi. Les perversions d'un sistema que és possible canviar*. 3a edició. Barcelona: Angle Editorial, juny de 2011.

l'hipoteca pendent. També, encara que això potser ha sortit més a altres llocs que no pas a Catalunya, la idea aquesta que aquesta democràcia que tenim és més formal que real i que s'hauria de fer un aprofundiment democràtic important. Penso que aquests són els elements fonamentals, i si afegim el que ha passat a Madrid que no conec gaire, també va sorgir de protesta la llei Sinde, que la ministra de cultura tirava endavant per prohibir la llibertat d'expressió,... per tant, jo diria que hi havia el focus de l'atur, el focus dels desnonaments, el focus de la llei Sinde, el focus de la gent jove que té dificultats d'accés a una primera feina i a partir, d'aquí, doncs un descontentament social important. Pensem també que aquells que s'havien quedat sense feina feia dos anys, quan neix el 15M ja pràcticament han vist desaparèixer l'assegurança d'atur, les assegurances d'atur duren un any, un any i mig, dos anys, com a molt i després ja no hi són, amb tot això la situació s'havia anat agreujant.

No crec que tingués tanta importància, encara que alguns ho han dit, el fet de la proximitat de les eleccions, perquè total les eleccions la importància que hi podien tenir era molt relativa, el 15M vol dir 15 de maig i les eleccions eren una setmana més tard i potser han fet canviar el vot d'un senyor però la capacitat d'influència d'un moviment social amb una setmana és pràcticament nul·la.

Jo diria que aquests han estat els orígens.

2. *Creus que es pot considerar un moviment social no violent?*

Clarament social i clarament no-violent. Impulsat des de la societat, amb moltes persones que potser la característica que tenien és que no estaven massa vinculades a moviments socials anteriors, per tant, surt molt com a novetat i les actituds que s'han demostrat han estat totes de caràcter no violent. Les úniques accions violentes que es varen produir varen ser al Parlament de Catalunya i quan jo em vaig atrevir a dir que això ho havia fet la policia em volien jutjar, per tant, hem de callar i no dir res més.

3. *Creus que a partir d'aquest moviment es podran canviar algunes coses?*

Han de canviar, necessàriament, han de canviar. Aquest moviment tal i com està ara no faria canviar les coses, però en la mesura que vagui evolucionant sí que podrà fer canviar les coses.

4. *Quin creus que serà el futur d'aquest moviment?*

Jo crec que l'evolució està anant per bon camí, i s'acaba de demostrar amb el que s'ha produït a Madrid el cap de setmana del 23 de juliol. La gent deia: aquests s'han mort,...

i NO, no estan ni morts ni desapareguts: hi ha hagut un premi Nobel d'Economia, predicant com han de canviar les coses i em penso que és avui (27.07.2011), tot i que no ho he seguit gaire, que havien d'anar al parlament espanyol a rondinar d'alguna cosa. Per tan això té plena vida. La manifestació del 19J va ser molt forta, diuen que unes 250.000 persones, per tant, considerable.

5. *Com creus/t'agradaria que continués?*

Per mi hauria de continuar. Primer de tot, aquest estiu s'hauria de continuar amb els debats i les reflexions. Aquest és un moviment que ha d'anar molt lluny, i com deia un dels lemes apuntat a la plaça Catalunya: "*Vamos despacio porque vamos lejos*". Per tant tot això ha de tenir uns bons fonaments, una bona discussió. S'ha de tenir amb compte que aquests fonaments s'han de crear de mica en mica perquè fins ara hi havia hagut molta gent vinculada al 15M que havien fet un sal al buit: de la *play-station* a la manifestació. I per anar de la *play-station* a la manifestació hi ha un camí llarg a recórrer entre mig: has de tenir quatre nocions polítiques i saber que vols. I jo crec que això és el que s'ha de fer aquest estiu: pedagogia. No es fa a la plaça de Catalunya, tot i que m'han dit que a la Porxada de Granollers encara hi ha gent que ho fa... Però si no es fa a les places s'ha de fer, com alguns ja intenten, a les platges, s'ha de fer en debats en ateneus, s'ha de fer en rotllanes que hi hagi en els camps d'estiu, s'ha de fer d'aquesta forma que ells anomenen descentralitzada. I això per mi ha de tenir una durada llarga, llarga vol dir com a mínim fins a finals de setembre. Aleshores un cop aconseguit aquest primer punt, que jo l'anomeno el punt de pedagogia, encara convindria fer dues o tres coses més. El següent punt que convindria fer és crear allò que ja es demanava abans i que era massa d'hora per demanar-ho, i que els mateixos del 15M anomenaven un consens de mínims; és a dir, posar-se d'acord en unes quantes reivindicacions, quinze o vint peticions que podrien anar des d'abolir els desnonaments dels pisos, o que s'asseguri un mínim per la feina infantil, etc. Tot això s'hauria d'anar formulant i crear aleshores aquest consens; això per mi, seria el segon pas. Un tercer pas seria que aquestes peticions concretes es poguessin dur a terme fent pressió a aquells que han de prendre decisions. Un quants seran els polítics, per descomptat, però els banquers també han de prendre decisions, si molt m'ho apures, els notaris amb el tema dels pisos també han de prendre decisions. Molta gent ha de prendre decisions i, per tant, la següent fase serà, no únicament haver formulat les propostes, sinó que el moviment organitzat demani a aquests que han de prendre decisions que les prenguin.

I després, per mi, hi ha dues coses més que són importants, que no sempre surten, ara, afortunadament, comencen a sortir però fins ara ho havíem sentit poc i és que el 15M és un moviment excel·lent i encantador però no està sol! I s'haurien de començar a adornar que hi ha molta gent, a Catalunya, a la resta d'Espanya i a la resta del món que demanen el mateix des de fa molt de temps. Què vull dir amb això? Doncs que s'han de fer vincles amb les ONG's, que s'han de fer vincles amb les entitats, que s'han de fer vincles amb els fòrums socials, fins i tot amb alguns partits polítics, tot i que ells ho neguin jo penso que també, n'hi ha alguns, evidentment d'esquerres, que fan uns plantejaments en unes línies semblants i, per tant, per mi, la següent etapa seria la que anomenaria "crear aliats". Crear aliances amb la societat sencera, amb tot allò que ja està organitzat. Per exemple, jo he anat (per sort meva) moltes vegades a això que en diuen "El Fòrum Social Mundial". Aquest fòrum es fa cada dos anys i es va demanar que en els anys que no hi ha el Fòrum Mundial s'organitzessin fòrums a nivell català, brasiler, ... és igual. I des de Justícia i Pau ens hem convertit en promotors d'aquest fòrum social català que ja hem celebrat dues vegades. I ja varem aconseguir una cosa, que va passar sense massa pena ni glòria, que va ser que l'últim cap de setmana de gener de l'any 2008 i l'últim cap de setmana de gener de l'any 2010, vol dir cada dos anys, al recinte de la plaça universitat, allà a La Universitat de Barcelona, varem aconseguir reunir durant quatre o cinc dies més de 5000 persones, que no és una quantitat petita. Però ni un sol diari en va parlar, en Laporta pot dir tres tonteries i ja surt a tots els diaris i tu pots tenir a 5000 persones reunides durant tres o quatre dies allà i ningú en diu absolutament res. Però si ara miro què es va reivindicar en aquesta reunió del 2008 i què es va reivindicar en aquesta reunió del 2010, el 95% de les coses coincideixen. Ara, al setembre des de Justícia i Pau ja es començarà a preparar tot pel pròxim fòrum del gener i aquesta feina l'hem de fer amb pont als indignats. No pot ser que el 15M faci unes reivindicacions i nosaltres que fa quatre anys que les fem anem per diferents camins.

L'altre cosa que s'ha de fer és crear ponts, amb el fòrum social català, amb ONGs, ... amb el que sigui. I la darrera cosa que s'ha de fer, que segurament és la més llunyana però que penso que també és molt important, és que aquestes raons que són la base de les protestes del 15M són molt importants però encara és més important que aquests dies es mori gent de gana a Somàlia, i aquest moviment d'això no en parla. He posat l'exemple de Somàlia com podríem haver posat l'exemple del deute extern de Bolívia, però totes aquestes reivindicacions de justícia social que es mouen molt, la guerra de Líbia també ens serviria d'exemple, s'haurien de veure reflectides i incorporar-les a l'agenda.

Per tant:

- Primer: pedagogia,
- Segon: formulació de reivindicacions.
- Tercer: capacitat de saber a qui s'han de dirigir aquestes reivindicacions.
- Quart: pont amb aquells que vénen treballant coses similars.
- Cinquè: Agafar altres temes que encara no s'han incorporat a l'agenda.

Per mi seria un desiderata màxim de com hauria d'evolucionar el moviment, no vol dir que evolucioni així, és com m'agradaria.

6. *A la premsa s'us ha considerat un referent d'aquest moviment, què en penseu?*
És un perfecte error. Primer de tot, perquè jo no tinc capacitat per ser referent de ningú i, en segon lloc, tampoc penso que hi hagi d'haver lideratges de cap mena en aquest moviment. Una de les avantatges que presenta el moviment és que té un caràcter molt horitzontal i que vol obtenir una participació molt popular i per tan jo penso que està molt bé.

Si en alguna cosa he destacat, i tampoc ho amago, no és per liderar aquest moviment. Mira si l'he liderat poc, que no he anat ni un minut d'una sola assemblea, per tant, mai ho he liderat. L'únic que, com que hi ha una cosa que sempre m'ha agradat que és fer pedagogia, quan m'han cridat fos des de la Porxada, fos des Lleida o fos des de Burgos, me n'he anat allà i he fet la xerrada que m'han demanat. I penso que porto 29 acampades visitades, que no està malament. És clar, quan tu et repeteixes molt et diuen: "aquest senyor és el líder", però de líder res, no he anat ni un sol minut a cap reunió organitzativa ni a res. Però, com que penso que ja tinc anys d'experiència i que aquestes coses les puc explicar, quan em criden hi vaig. Si jo hagués estat dins de l'organització, aquest cap de setmana hagués anat a Madrid, però ningú no m'ha demanat cap xerrada a Madrid, doncs no hi he anat.

Cap tipus de lideratge en aquest sentit ni cap voluntat de tenir-lo, a part penso que el que seria la desgràcia d'aquest moviment seria esdevenir un partit polític, això és una cosa que no s'ha d'admetre de cap manera.

Què ha de ser un moviment social?

Un moviment amb capacitat de pressionar. Jo amb això dels partits polítics sempre poso un exemple, això que explicaré em creava una simpatia fa uns anys i ara no me la causa. Suposo que els que tenim una certa edat ja n'han sentit parlar: el famós moviment dels verds alemanys. Els verds alemanys era un moviment ecologista,

pacifista, feminista, antitrangenista, ... digues-li com vulguis i era excel·lent, era un moviment maco. Jo el vaig escollir, això que ara és tan popular que és la banca ètica jo ho vaig descobrir gràcies als verds alemanys perquè ells ja en parlaven i aquí no en sabíem res de res. Bé, magnífic, un moviment amb el qual tu podies identificar-t'hi. Al cap d'un cert temps, el moviment dels verds alemanys, va decidir esdevenir partit polític: molt bé, va esdevenir partit polític. I com que era partit polític, el que aleshores era candidat a ser primer ministre alemany, que era un senyor socialdemòcrata que es deia *Schröder* (parlo de 10 o 12 anys enrere) els va cridar i els va dir que ell sol no podia obtenir la majoria del govern però que si s'associava amb ells [partit polític] faríem que la dreta se n'anés i que ells verds i els altres socialistes ocupessin el poder. I efectivament, els verds varen dir que sí, es varen incorporar al govern de coalició que es va fer entre verds i socialdemòcrates alemanys, el líder dels verds, va ser ascendit a ministre d'afers estrangers i al cap de dos dies el tenies com a ministre d'afers estrangers alemany reunit a Brussel·les a l'OTAN organitzant la invasió d'Iraq. És clar, que una gent que havien començat essent pacifistes, que havien començat amb arrels no violentes,... i moltes coses per l'estil, els acabes veient convertits en un ministre que es reuneix en nom del govern alemany per organitzar la guerra d'Iraq. A mi em van caure als peus. I això és el que em faria por. Aquest moviment de pressió, acusat algunes vegades per no posar-se en la política, fa una altra política. És a dir, si tu et plantes davant de tots els notaris espanyols i aconseguixes que els notaris espanyols es posin d'acord per no fer cap desnonament, ... Déu ni do la política que has fet! Potser l'exemple no és bo, és una utopia! Imagina't que els jutges només executessin lleis justes humanament parlant ... tot això és molta política, però és una política parlamentària! I si aconseguíssim, doncs jo que sé, que les banques canviessin les seves vinculacions amb els crèdits, doncs aconseguiríem moltes coses.

Tot això és fer política. Mira jo tinc 65 anys i mai, ni de ben jovenet, he format part de cap partit polític. Però he fet política tota la meva vida, ja en feia d'antifranquista a la universitat, en els caputxins de Sarrià quan es va fer la caputxinada. Es pot fer política sense la necessitat d'estar incorporat a un partit polític.

7. Quines són les idees que podem canviar i les coses que tots podem fer per aconseguir un món més just i més democràtic?

Bé, fins ara hem parlat de qüestions que en podríem dir macros, però jo entenc que aquí també hi ha d'haver, si es que realment volem canviar les coses, opcions micros, i aquestes opcions micros les coneixem tots: una opció micro és per descomptat una actitud no-violenta en tot allò que volem fer però aquesta actitud micro també és,

encara que sé que la paraula està super suada, la del consum responsable, tenint amb compte que els límits dels recursos del planeta els tenim davant nostre. Una actitud senzilla, com posar els comptes en una banca ètica o que et neguis a tenir un fons de pensions, perquè en el moment que el fas et fas accionista de la *Repsol*,... i actituds d'aquesta mena són necessàries. És important la pedagogia a la gent que hi ha al teu voltant, per exemple que intentis una cosa que és importantíssima i que des de la setmana passada amb els esdeveniments de Noruega encara s'ha demostrat més important, que és la necessitat d'acolliment migratori. Ahir llegia un article preciós a [*Le Monde*] que deia: aquesta policia no ha salvat la vida d'aquests nanos perquè estava obstacada amb l' islam i mai havien pensat que un senyor blanquet podia cometre aquests crims. Per tan, el blanquet és més perillós que l' islam (si és que l' islam és perillós, que no ho és). Per tant, hem de començar a ensenyar i quan anem per aquí i la gent diu mira aquest senyor no farà cap mal, doncs aquest senyor blanquet pot fer tant mal com en pot fer un altre. I tot això és una pedagogia perquè tu vas per Barcelona, Granollers o Sant Cugat i preguntes què opinen sobre la immigració magrebí i et diuen les mil pestes cada un i per tant, nosaltres hem de fer molta pedagogia en aquest sentit.

Per tant, actituds nostres per canviar les coses en podem tenir moltes.

8. *Penseu que tindrà algun ressò en la política i en la societat?*

Sí, sí sí jo penso que en tindrà. No vull dir immediat, ni tan sols m'atreviria a dir, tot i que m'agradaria, que això evités una terrible victòria del PP d'aquí quatre dies. Però de totes maneres això acabarà tenint un ressó, segur, perquè ja és molta gent que s'adona de la injustícia. Per part d'alguns sectors de la societat hi ha hagut com tres moments pel que fa el seu posicionament davant del moviment:

- Primer: indiferència, quan tot el moviment va començar (quatre arplegats a la Plaça de Catalunya, penjats,...)
- Segon: Rebuig, criminals davant del parlament,...
- Tercer: no m'atreveixo a dir comprensió, però com a mínim orelles una mica més fortes per escoltar. (després de la manifestació del 19J, hi ha molta gent que diu: "potser tenen raó".

9. *Quin és el paper d'entitats com Justícia i Pau en la societat d'avui?*

Bé, de fet, Justícia i Pau, no se si es pot dir en la societat d'avui, perquè funcionem des del 1968 i ja tenim 43 anys: som més vells que l'anar a peu. Però el nostre paper

en aquest moment i en el primer moment no ha canviat gaire. El nostre paper és la defensa dels noms que la defineixen: de la justícia i de la pau. I en aquell temps s'havia de fer defensar aquesta justícia criticant el franquisme, lluitant pels presos polítics, contra la pena de mort, i criticant allò que en el seu moment ens semblava. I ara doncs, potser com que de pena de mort no n'hi ha i de franquisme no n'hi ha, es tracta de criticar altres coses però també dir-les.

I en quan a la pau, el mateix. En aquell temps defensàvem els objectors de consciència i ara defensem el NO anar a Líbia o el NO anar a Iraq o el NO anar a Afganistan i, per tant, aquests objectius, jo diria, que se segueixen mantenint. És clar, les èpoques comporten accions diferents.

10. Quins són els objectius de Justícia i Pau?

Ja els hem dit, els vells i els nous objectius són iguals però has d'anar incorporant coses noves amb el temps. Estic segur que quan fa 43 anys es va crear Justícia i Pau ningú pensava amb l'ecologia, ningú pensava en l'escalfament del planeta, ningú pensava amb la contaminació perquè en aquell temps eren uns temes impensables. I ara, no és que sigui la nostra afinitat principal però evidentment hem de començar a pensar, com ja hem dit abans, en consum responsable, etc. Aquestes coses són coses que es van proposant de nou a mesura que el moviment avança.

Però les peces fonamentals de treball jo diria que són les de sempre, i sempre ens hem definit com una cadira de 4 potes:

- Primera pota: la que ens va crear, que eren els drets humans. I drets humans volia dir això que et dic: presos polítics dels franquisme, amnistia política, pena de mort, etc. I ara no són els mateixos però continuen sent drets humans. Ara podem lluitar pels drets humans dels immigrants, perquè el immigrants a casa nostra els drets els tenen completament violats,...

- Segona pota de la cadira: la famosa qüestió de la pau. En aquell temps la pota de la pau volia dir NO al servei militar obligatori i en canvi ara vol dir això que ja t'he dit: NO a la guerra a Líbia o fer objecció fiscal a la despesa militar o una de les nostres especialitats que és la crítica del comerç d'armes i la denúncia de totes les armes que Espanya ven a països en guerra.

- Tercera pota: la del desenvolupament dels pobles del tercer món. Nosaltres no hem tingut mai cap tipus d'accions: no tenim ni una escola, no tenim ni una granja, no tenim cap pou a cap país del tercer món però sí que fa 30 anys que donem la tabarra sobre en quina mesura els governs han de cooperar en el desenvolupament, en quina

mesura s'ha d'anular el deute extern, en quina mesura s'han de fer aquestes coses. I aquesta és la nostra tercera tasca.

- Quarta pota: la pobresa i la marginació a casa nostra. Tenim voluntaris que fan cursos a les presons per majors de 25 anys, que organitzen campionats de bàsquet, que fan concursos literaris a la presó. Tenim un grup de dones a Terrassa, que assisteixen als presoners que estan hospitalitzats en fase terminal de la seva malaltia i els acompanyen, ja que no tenen ni familiars ni amics, perquè puguin tenir una mort digne per dir-ho d'alguna manera. És a dir que aquestes coses les anem fent.

11. Penseu que la No-violència és la única manera vàlida de lluitar per aconseguir canvis socials?

Per descomptat, és la única absolutament; la única i no es pot qüestionar. Tot i això, t'he de dir que m'he mig discutit amb un mosso d'esquadra en un programa de radio, parlàvem de la violència i jo li deia: retirem-ho això de la violència! Res de res, encara que la violència la mantingui l'Estat, sempre és destructiva. Una cosa és la força i una altra cosa és la violència, a veure si m'explico: tu estàs acampat en una plaça, ve la policia i et diu que marxis i tu no vols marxar. Però la policia considera que aquella plaça ha de ser neta per la raó que sigui, aleshores la policia t'agafa a pes i et porta a la vorera; això és una acció de força però no és una acció violenta. L'acció violenta és la que fa el Felip Puig quan engega els mossos a la plaça amb les porres. S'ha de distingir entre una acció de força i una acció violenta: que l'autoritat faci una acció de força perquè pensa que la Plaça Catalunya ha d'estar neta, amb raó o sense, ho admeto, si volen que t'agafin i et portin a la vorera. Ara que per portar-te cap allà ho facin a cop de porra, no es pot permetre.

Això que diuen que l'Estat ha de tenir el monopoli de la violència, jo ho trobo una estupidesa. NINGÚ ha de tenir el monopoli de la violència, ni l'Estat ni ningú. El monopoli de la violència és absurd. L'estat pot tenir una acció de força en un moment determinat, i encara seria discutible, però ho admeto. Però monopoli de la violència res de res, la violència no serveix per RES. I encara m'atreviria a dir, sense ser jurista, que sempre és un delictes, suposo que no ho admetria ningú però jo ho diria.

12. Una pregunta a nivell més personal: Que és el que us ha mogut tota la vida a lluitar per la justícia des de la proposta pacífica ?

Mira doncs, probablement, llegir el diari cada matí. Una cosa tan senzilla com llegir el diari. És a dir, si tu esmorzes (com intento fer jo) llegint el diari, arribes a notar TAL quantitats d'injustícies, TAL quantitat de coses que no funcionen, que un cop esmorzat

t'has de posar a treballar. I agafes el diari d'aquest matí mateix, i què ens diu: doncs que 12.000 somalis estan morint-se de gana, que aquesta policia de noruega tan "civilitzadeta ella" es va equivocar perquè buscava perills islàmics en lloc de buscar perills nazis com era aquell senyor. Només aquestes dues coses del diari d'aquet matí ja t'han de motivar i fer-te veure les coses com cal. I això era l'esmorzar d'aquest matí però el demà al matí poden ser coses ben diferents. I cada dia tens coses per les quals lluitar, i jo penso que el motor ha de ser aquesta informació que tens i per descomptat has de tenir una mena de petit esperit que et digui: això no pot ser! No és gaire més complicat, no has de prendre ni pastilles ni res, lectura del diari cada matí i s'ha acabat.

No us canseu mai?

No, perquè tinc la impressió que segueixo aquell lema. No sé si el cantava en Raimon en una cançó o era de l'Espriu. Bé, el lema deia: "quan creus que això s'acaba, torna a començar!" Per mi una frase que em va identificar molt, i ja que parlem de la no-violència,... una frase que en Xirinacs sempre deia és: "lluitem contra els forts mentre siguem febles i lluitem contra nosaltres mateixos quan siguem forts". Per tant, no s'acaba mai, i has d'anar tornant a començar! I això fa que no acabis mai la feina.

13. Em podríeu dir alguns moviments que hi hagin hagut al llarg d'aquest segle aquí i a la resta del món que s'hagin mogut des de la no-violència?

Nosaltres aquí Catalunya sempre hem estat bastant propers de una font que s'inspira amb el Gandhià, però que és menys, que és la font del Lanza del Vasto i de El Arca que hi havia a prop de Montpeller a França que defensava actituds molt clarament no violentes. I que amb certa manera varen portar aquí un grup adequat de gent, alguns dels quals van ser els inspiradors dels objectors de consciència.

Un altre element, en el qual per sort meva jo hi vaig tenir un paper relativament actiu l'any 1976, és allò que es va dir "la marxa de la llibertat". Era un marxa que volíem fer per aconseguir les famoses *-llibertat, amnistia i estatut d'autonomia-*. Sortint de diferents llocs de Catalunya, després de les detencions pertinents, doncs, s'arribava a Poblet, l'onze de setembre on ens van cascar de mala manera, a mi no em van cascar perquè em vaig amagar, però de totes maneres era la nostra realitat. Penso que ha estat un altre bon referent el fet de que aquí a casa nostra, en un moment determinat que el nombre de gent que havia de fer "la mili" era de 160.000 persones per any (és a dir, aquells que tenien l'edat de fer "la mili" cada any eren 160.000) i a l'últim any dels

160.000 que havien de fer "la mili", 100.000 es van declarar objectors de consciència. Tot això té una força d'acció no violenta important!

A l'estranger, tot el moviment dels camperols sense terra de Brasil, és un altre bon exemple. Aquí hi hagué, a prop de Londres, unes bones dones que es varen passar tot l'hivern sencer, que vol dir 9 mesos amb un fred que pelava, a uns camps d'Anglaterra perquè no s'instal·lés allà una caserna nuclear o no sé que.

També és un bon exemple, aquests amics d'El Arca de prop de Montpeller que varen impedir amb una severa acció no violenta, que l'exèrcit francès instal·lés una base militar a prop del seu territori.

Els pacifistes holandesos amb una acció molt interessant varen aconseguir que el parlament holandès,... –bé això ho explicaré bé perquè sempre m'ha agradat molt explicar-ho-: Abans hi havia, durant l'etapa de la Guerra Freda, la famosa amenaça d'Estats Units - Rússia i Rússia - Estats Units amb la pega que els míssils de Rússia no arribaven a Estats Units i queien a l'aigua i els d'Estats Units no arribaven a Rússia i queien a l'aigua. I els americans varen dir: "ja ho arreglarem això". I com que ells tenien aliances amb països europeus varen dir: "doncs posarem els euromíssils: els míssils col·locats a Europa". I un dels països escollit per Estats Units per posar els euromíssils va ser Holanda i el govern Holandès va dir que sí que sí, que ja els hi deixarien un terreny. Però els pacifistes holandesos varen dir: "escolta, armes nuclears americanes aquí a Holanda ni pensar-ho!". Se'n varen anar al govern Holandès i li van dir: escolta no ho volem això, eh! I el govern Holandès va dir: "no teniu res a fer, ja hem signat el conveni amb el govern Americà i això es tirarà endavant". Doncs aquests pacifistes, amb una acció no violenta que va fer època, es varen organitzar i assessorar. Els van dir que miressin la constitució holandesa, i la constitució holandesa deia que quan el govern holandès prenia una determinació de política internacional, no bastava en que el consell de ministres ho aprovés: calia que el parlament li donés el vist-i-plau parlamentari. Aleshores els pacifistes holandesos van anar al govern i varen dir: "escolta tu! Un acord del consell de ministres diu que es poden instal·lar aquests míssils però si no s'ha dit al parlament no es poden instal·lar!". El govern els va donar la raó perquè pensaven que no hi hauria cap problema: "el partit polític del govern te majoria parlamentaria, farem una sessió de tràmit al parlament, el parlament votarà que sí i tots contents!". Aleshores quan els pacifistes varen saber que el parlament havia de donar aquest vist-i-plau es varen organitzar d'una manera encantadora. Si a Holanda hi havia uns 300 diputats i diputades, més o

menys, varen organitzar 900 pacifistes per tal que cada 3 pacifistes “apadrinessin” a un diputat, i en el mes previ a la votació cada 3 pacifistes es varen fer càrrec de un diputat i quan el diputat arribava de bon matí al parlament, me l’assaltava un dels pacifistes, en aquest cas el pacifista del torn del matí i me li deia:

- Escolta que has de fer d’aquí a 3 setmanes?
- I el diputat deia: ah! he de votar allò dels euromíssils,...
- I què votaràs?
- Doncs votaré el que hem digui el cap del partit.
- No, no pots votar el que el cap del partit et digui, tu has de votar el que et digui la teva consciència. Això no és una cosa qualsevol, és col·locar míssils nuclears que amenaçaran a Rússia i els Russos posaran uns míssils nuclears que amenaçaran a Holanda i el teu nen pot acabar com aquell nen d’ Hiroshima. Oi que això no ho vols? Doncs vota que no.

Em deixaven el diputat, el diputat treballava tot el matí i quan el migdia arribava a casa per dinar, es trobava el pacifista del torn del migdia a la porta i me li deia:

- Què has de votar d’aquí 3 setmanes?
- Mmm... oh! allò dels míssils,...
- I què votaràs?
- El que em digui el govern
- NOOOO!...

I me’l deixava, i per si hi havia algun dubte hi havia el pacifista del torn de nit que em deixava aplanat el diputat en qüestió. Resultat: al cap d’un mes es va produir la votació, i tot i que el partit del govern tenia majoria (per tan si els diputats haguessin obeït el que els deia el partit haguessin hagut de votar que sí) molts van trencar la disciplina de vot, varen votar que NO i a Holanda no es varen instal·lar els míssils nuclears. Tot això va passar l’any 1982 i és una historieta maca com altres que hi ha hagut a Europa i altres llocs.

14. Penseu finalment que la política trobarà una manera de regenerar-se i avançar en la línia que proposa el 15M de “democràcia real , ja!”?

Jo en tindria moltes ganes, al cap i a la fi, encara que avui la política està un 90% desprestigiada jo amb certa manera ho respecto perquè el polític és aquell que, encara que no ho sembli, es dedica a la cosa pública. Enlloc de dedicar-se a una botiga de moda, a un partit de futbol o a la borsa. Encara que els polítics ara es dediquen al partit de futbol i a la borsa però el polític com cal s’hauria de dedicar a això: a

regenerar la política amb l'interès centrat amb la cosa pública i treballar perquè els ciutadans estiguin bé. El que ha passat és que això ha caigut tant per terra que polítics que es dediquin a la cosa pública jo penso que n'hi ha pocs. I atenció, no tots els partits. Jo penso que hi ha polítics de dreta honorats, polítics de centre honorats, polítics d'esquerra honorats però també hi ha polítics de dreta trapelles, polítics de centre trapelles i polítics d'esquerra trapelles.

Jo amb el tema de la política discrepo una mica amb els acampats: ells opinen que tota política és que no, que cap partit polític,... i a veure, jo hi estaré més o menys d'acord però si em llegeixo les reivindicacions dels del 15M, amb un 70% estan coincidint amb el programa polític d'Iniciativa per Catalunya. Els hi agradi o no els hi agradi, amb un 70% estan d'acord. I no poden, com jo he sentit dir per allà, quan apareix un d'Iniciativa, dir-li: tu! ves-te'n que ets "apestós" de la classe política!. I no, no ets "apestós" de la classe política. Quan se'm presenti el senyor Anglada doncs aquest sí que és un "apestós" de la classe política, però amb un senyor d'Iniciativa que demana el 70% de coses com jo, doncs jo no li diria res de tot això.

Però sembla que la política s'hagi convertit més en un ofici que no pas en un servei al poble.

Sí, estic completament d'acord amb tu. El que jo fa molts anys que crec que s'hauria de fer és desfer totes les joventuts polítiques de tots els partits. Amb aquests nanos de 17 i 18 anys l'únic que estàs fent és fer malbé aquesta criatura per tota la vida. A la política s'hi ha d'entrar quan acabes la carrera, que tens uns estudis i saps una mica el que vols,... Aquesta canalleta o es desentendran de la política o al cap d'un cert temps viuran del morro, i com que no sabran fer res més que això es convertiran en aquesta classe de polítics. Desaconsellades totalment les joventuts polítiques de qualsevol partit.

I per últim : Què diríeu a gent jove com jo que volem un món millor i més just..... Què podem fer ? on hem de col·laborar?

Bé, mira en primer lloc jo diria que formant-vos i informant-vos. Allò que dèiem abans, no fer el salt al buit i anar de la Play-Station a la política, s'ha de fer tot un camí de recorregut primer. I molta formació, no només estudiant sinó llegint el diari cada dia, etc. Després, un cop tens això, mai pots agafar totes les opcions perquè el món és molt complex i molt variat i no pots dir que et dedicaràs a tot però aleshores dins de la teva feina segur que hi ha alguna cosa que t'interessa més. Et poden interessar més les migracions, et poden interessar més les presons, l'especulació financera, et poden

interessar més les carreteres, els envasaments,...jo que sé! Aleshores un cop has fet això, fas una tria i un cop madur, un cop acabat els estudis,... doncs aquell tema pot ser un tema de referència per tu. Sense oblidar, allò que dèiem fa una estona, que hi ha uns temes que són d'interès general. Encara que tu t'hagis especialitzat en fer una campanya a favor dels sense sostre, no et pots oblidar de l'escalfament del planeta. Especialitzar-te i treballar en allò que t'agradi però a partir d'aquí anar atenent a tot allò que és humà, sense oblidar-nos massa que ens hem de comprometre amb totes aquestes coses.

I tenint amb compte el "micro" del qual parlàvem abans, aquestes accions individuals, que consisteixen en la banca ètica,etc... Mira, l'altre dia posava un exemple que és molt bèstia però que a mi em resulta molt útil per aquest l'Anglada. En aquest moment a l'estat Espanyol hi ha 5 milions d'immigrants. Imaginem-nos una cosa que és inimaginable: que en vinguessin 50 milions més, ningú, ni l'Anglada pensa que a Espanya poden venir 50 milions més d'immigrants. Quan serien: 5 que n'hi ha i 50 que en vindrien: 55 milions! Quans habitants té Espanya? 55 milions d'habitants. Que faria això: doblaria el numero d'habitants d'Espanya! Què voldria dir? Doncs imaginem-nos que l'economia no creixés, voldria dir que cadascú de nosaltres passaria a tenir la meitat de la renda, perquè seriem el doble d'habitants. Molt bé, si ara tenim 20.000€ l'any doncs passariem a tenir-ne 10.000€, la meitat perquè seriem el doble. Però es que nosaltres, ara en aquest moment cadascú tenim una renda que almenys és 80 vegades més gran que la renda d'un senyor que viu a Bolívia. Per tan si vinguessin 50 milions d'immigrants passariem a tenir la meitat de renda, amb el qual passariem a tenir una renda, que no és 80 sinó 40 vegades més gran que la renda d'un senyor que viu a Bolívia. Per tan, què més vols? Si ja seràs 40 vegades més ric que un de Bolívia, deixa entrar 50 milions d'immigrants! És una solemne tonteria el que estic dient, però penso que ens ha de fer reflexionar sobre aixó, si ara tu i jo tenim diners que ens permeten comprar 80 vegades més coses que un senyor que viu a Bolívia, i llavors, que tindrem la meitat de renda, només podrem comprar 40 vegades més! Tots vivim al mateix planeta, tots hem de ser solidaris i el dia que em trobi el senyor Anglada pel carrer, que no me'l trobaré, li diré això: Escolti, deixi entrar 40 milions d'immigrants i després ja en parlarem!! Què és aquesta estupidesa que vostè predica?

Estic exagerant molt, és una caricatura però penso que a vegades, pedagògicament, ens serveix. La teva obligació a part de tenir una bona formació, doncs és també el dia que et trobis als teus companys o les teves companyes a la facultat o on sigui dir-los-hi: escolta, el dret de l'immigrant existeix i el dret de que tu no escalfis més el planeta el tenim.

Un tema que s'ha posat bastant sobre la taula per part dels acampats: el tema del decreixement. NO PODEM CONTINUAR CREIXENT de cap manera, no hi tenim dret. Els ecologistes diuen que de tot allò que nosaltres consumim cada any ja no es renova l'any següent. Fins l'any 1986 tot el que els humans destruïem del planeta, l'any següent el planeta ho renovava. És a dir, que si embrutàvem l'aigua, les pluges la feien neta. Contaminàvem l'aire, els vents ho netejaven. Tallàvem la fusta, els boscos tornaven a créixer. Però des de l'any 86 allò que els humans tranquem del planeta el planeta ja no ho refà l'any següent i això és una estadística que em miro cada any. L'última estadística que ha sortit diu: tot allò que el planeta va refer el 2009 (perquè encara no ha sortit l'estadística del 2010), no era el que els humans havíem destruït el 2008, era el que els humans havien gastat de l'1 de gener al 23 de setembre del 2008. I com varem viure del 23 de setembre al 31 de desembre? De gorra! A costa de les futures generacions, perquè no som capaços de renovar-ho. És clar, ara vivim de gorra, però d'aquest viure de gorra no n'és culpable tota la humanitat, també ho posa el mateix informe. En el món vivim 6800 milions de persones, 900 pertanyem al primer món i 5100 pertanyen al 3r món i d'aquest consum desbocat del planeta, el 75% el fem nosaltres. I els altres 5100 les veuen a venir. NO HI TENIM DRET, NO HI TENIM DRET! No tenim dret vol dir que el dia que necessitem una taula i un llit a casa, NO TENIM DRET d'anar a l' IKEA perquè és una botiga impresentable! Pots aconseguir mobles de segona mà, pel carrer o on sigui. Tot això és una mentalitat que hem d'anar assumint perquè sinó condemnem a la misèria les properes generacions! Entrar en aquest pensament, comprenc que és difícil, molt poc popular, si em presentés a unes eleccions i ho digués no aconseguiria ni un sol vot, però de totes maneres són coses que s'han de dir!

4.8.3. Pepe Beunza

Després de l'entrevista citada a l'apartat 3.1. vaig dir a Pepe Beunza i Vázquez que seguidament li demanaria què pensava sobre el 15M. La seva resposta va ser aquesta:

“Mira el 15M sembla un miracle, sembla un miracle perquè veure gent jove potent i forta, com aguantava els cops de la policia i posava les mans a l'aire, això, això és com un miracle! Això és un canvi cultural espectacular, perquè el més fàcil era contestar als policies amb pedres, amb pals, amb el que fos. Però NO, ells van aguantar. El fet que el 15M hagi optat per la no-violència, això li dona una potència i una qualitat extraordinària. I una eficàcia perquè la policia no en sap, no està

preparada per lluitar contra els no-violents i això li dona una potència extraordinària i permetrà avançar molt. Evidentment les raons ideològiques del moviment no poden ser de més sentit comú, no ? contra la corrupció, per una societat més pacífica, per una societat ecologista, contra el canvi climàtic, per una societat que estigui basada en el treball i no l'especulació, ... tot això té un futur extraordinari.”

1. *Perquè creus que neix el moviment del 15M?*

Crec que va néixer perquè la gent jove ja estava molt indignada, com diu la paraula que el moviment ha fet seva, perquè no pots estar mirant com el món s'enfonsa i tu esperant que s'enfonsi per anar al barranc. Per tan crec que la gent jove va reaccionar d'una manera molt digne, molt valenta i perquè penso que no és que “un altre món és possible”, sinó que “un altre món és necessari” i hem d'aprofitar tot el que tenim per fer un món habitable per tots. Tenim riqueses per tots, tenim aliments per tots. El que no tenim és per la cobdícia d'una quants. Al món hi ha suficient perquè tots puguem viure dignament, però si uns quants s'ho reparteixen entre ells no en queda per la resta. Per tan hem de canviar el repartiment.

2. *Creus que es pot considerar un moviment social no violent?*

És defineix com un moviment no-violent. Per a mi va ser una gran alegria. I això és el que jo penso que li dona molta força. És un moviment que no utilitza la violència a la resposta de la policia, que respecta la gent, que procura que tothom pugui participar, i tot això li dona molta diversitat i molta força.

3. *Creus que a partir d'aquest moviment es podran canviar algunes coses?*

Jo crec que només amb aquests moviments es poden canviar les coses, perquè tenim el mite de la violència i pensem que la violència pot canviar. Però la violència no canvia res, la violència no serveix per aconseguir la justícia. Ho hem vist a la revolució russa. La violència només serveix perquè uns pocs puguin dominar als altres. Però una societat justa i democràtica s'aconsegueix a partir de la no-violència. Si tot el que gastem en armament ho dediquéssim a despeses socials eliminaríem la gana, la malaltia,... Tot això fa temps que estaria resolt. Però, és clar, la guerra i la violència són un gran negoci i per això han dedicat molt temps a intentar convèncer la gent que a partir de la violència podem arribar a molts llocs, però per a mi amb la violència no s'arriba enlloc.

4. *Quin creus que serà el futur d'aquest moviment?*

És un moviment molt creatiu i molt espontani i no fàcil de preveure però jo espero que ajudi a aconseguir un món habitable per a tots: pacífic, ecològic i respectuós.

4.8.4. Teresa, ermitana del Mas Blanc

Teresa viu en una ermita al Mas Blanc a Centelles i és una de les persones que ha participat més activament amb la lluita contra la MAT a la comarca d'Osona. Per voluntat expressa d'ella no dono més informació de la seva persona i la presento com l'Ermitana del Mas Blanc que és com ella demana ser presentada.

10. *Perquè creus que neix el moviment del 15M?*

Jo penso que hi ha molta solera, ja ve de tots els fòrums socials, internacionals,... i de molta gent que ja està indignada, però no només indignada en el sentit de protestar i prou. Hi ha molta gent indignada en el sentit de que un altre món és possible. Tot això no sorgeix així com un bolet, hi ha tota una trajectòria des de fa temps.

11. *Creus que es pot considerar un moviment social no violent?*

Jo crec que sí. Perquè els brots de violència que hi ha hagut són gent que no estaven gaire endins en el moviment, gent que no està gens en aquesta dinàmica. Però per exemple, allà a plaça Catalunya, aquella imatge d'un noi oferint un clavell a un Mosso, o tots netejant, tota l'organització, les assemblees pacífiques que s'han donat als barris, totes les assemblees als diferents pobles,... a mi em va donar una esperança i molta alegria!

12. *Creus que a partir d'aquest moviment es podran canviar algunes coses?*

Sí, i tant! Jo tinc molta esperança!! Jo crec que sí. La gent diu: oh però aquests no poden pas governar! I jo penso: no, si és que ells no volen pas fer això. Precisament és tot d'un altre paradigma el que estan presentant, i això és el que m'entusiasma! No ho sabria explicar, perquè jo sóc molt pobre però, vull dir que "no tinc tots els ets i uts", però jo penso que és esperançador, molt esperançador!

13. *Quin creus que serà el futur d'aquest moviment?*

No el sé, però per jo penso que en aquest moviment s'ha donat una mostra de democràcia participativa i autèntica, perquè ara no tenim autèntica democràcia. I tot això de les assemblees, de tenir amb compte cadascú. El fet de que s'hagi anat expandit per tot el territori fa que sigui com una taca d'oli que s'escampa i que pot

ressorgir. Les coses sempre es fan des de la base, mai des de dalt. Crec que el fet de que cadascú posi els seus coneixements (les comissions de l'organització: els de sanitat, els d'educació, els que sabien coses d'economia, els que se'ls donava bé les noves tecnologies,...tothom aportava alguna cosa) al servei dels altres també indica una línia de futur que s'està apuntant.

Crec que una cosa a destacar d'aquest moviment és la capacitat de convocatòria que es fa en unes formes, per nosaltres desconegudes, i que no són les que es feien servir abans. I això crec que també és una riquesa ja que en certs moments determinats pot donar tot un altre aire. I una altra cosa que m'agrada d'aquest moviment és que sap integrar-ho tot, a tall d'exemple: jo vaig anar a St. Andreu i allí em vaig trobar, primer de tot unes àvies tocant fent picar unes tapes de cassola (fent la cassolada), hi havia una colla de bastoners, hi havia la resta de gent que més tard es reuniria i farien l'assemblea,... jo crec que integrar tot això és fantàstic i així s'està fent una xarxa sòlida.

Veig potser que a Madrid s'ha aprofundit més, per els ecos que vaig sentint, però bé a cada lloc es fa el que es pot. Crec que aquesta caminada que s'està fent fins a Madrid és molt maca, tota la gent que ha anat acollint als caminants,... estem en un moment que encara no podem fer un salt a una cosa nova però es va empenyent la pedra i jo crec que és el moment de conscienciació i de sensibilització i crec que això s'està fent molt bé! I això de que hi pugui participar gent gran, com per exemple un Arcadi Oliveres, gent que té una solera impressionant i gent que ha lluitat per altres coses, en altres èpoques. A plaça Catalunya vaig veure un grup dels socialistes de tota la vida, amb els sindicats,... amb un discurs dels de sempre però obrint-se ja i mirant com fer-ho per intentar seguir tot això.⁵⁷

4.9. Buidatge del contingut de les enquestes

En aquest apartat farem un anàlisi de les 18 enquestes presentades en l'apartat 4.7. Cal dir que la síntesi d'aquestes enquestes era força difícil de realitzar ja que es tracta de preguntes obertes i el que he intentat fer ha estat plasmar les principals idees que la gent ha plantejat.

---

⁵⁷ Font: entrevista realitzada a l'Ermitana del Mas Blanc el dia 25 de juliol de 2011.

Edat

Pel que fa al perfil dels entrevistats, només en sabem l'edat però podem observar que de les 18 respostes 7 procedeixen de persones d'entre 15 i 20 anys, 5 de persones d'entre 21 i 25, 4 d'entre 45 i 50 i dues més d'entre 30 i 40 anys.

1. Per què estàs aquí?

En resposta a la primera pregunta, trobem respostes força diverses però amb certs punts en comú.

La indignació és el motiu bàsic que porta a tota aquesta gent a moure's encara que la indignació de cada un dels enquestats ve donada per motius diferents (que a vegades coincideixen): un govern que no escolta i està al servei del capital; el sentir-se enganyats pels polítics i governants que no escolten a aquells a qui representen (raó molt citada); l'actuació dels mossos d'esquadra; les retallades socials i laborals que està duent a terme el govern; els privilegis (fiscals) dels rics i la banca; etc.

El portar al carrer el descontent per totes aquestes raons (4 respostes) i el fet de donar suport al moviment (6 respostes) que s'havia iniciat són dues de les raons més repetides en les enquestes realitzades.

Com dèiem amb anterioritat, molts dels enquestats comparteixen el sentiment de no veure's representats pels polítics i poderosos, i això ha comportat la reivindicació d'aquesta "Democràcia real" que també queda palesa a les enquestes.

Podem veure també la voluntat de molts dels enquestats de participar activament en el moment de canvi que estem vivim així com la voluntat de lluitar per una societat més justa i igualitària o per un canvi polític, social i econòmic. Alguns també expressen que tenien aquesta voluntat de fer alguna cosa però no sabien com fer-ho.

També surt en una resposta el fet de la importància de les xarxes socials com a eina per propulsar aquest moviment.

Finalment, un dels enquestats també parla de la importància d'aprofundir en dinàmiques assembleàries com a eina per millorar la societat.

2. Què creus que demana l'acampada?

En aquesta pregunta, tot i la presència de diversos matisos trobem dues vessants bàsiques com a resposta de la qüestió.

En primer lloc, hi ha 11 de les 18 persones que coincideixen en què l'acampada reclama una democràcia real i hi ha moltes altres respostes en aquest mateix sentit com per exemple: que s'escolti al poble (la veu és del poble); que la democràcia va més enllà de votar cada 4 anys; que les persones no som només vots en les eleccions; que s'han de fer canvis en la gestió del país per redreçar aquesta situació insostenible; que cal canviar la llei electoral i fer llistes obertes; un canvi de sistema i de cicle (a tots els nivells); un clar no contra els polítics corruptes (3 respostes); etc.

En segon lloc, l'altra vessant de les respostes va adreçada als temes més referents a la crisi global que estem patint: no a les retallades socials en educació, sanitat, serveis socials, etc. (8 de les 18 persones enquestades); la sensació que la societat no ha de pagar les conseqüències d'una crisi creada pels poders econòmics; no a les ajudes a bancs i financers (privilegis fiscals); repulsió a la conducció de la situació econòmica que feta des del govern i els organismes públics i que s'imputi responsabilitat als responsables i entitats financeres (en referència a aquest fet i al tema de la imputació de la banca s'hi refereixen 8 dels 18 enquestats); no a una consideració de les persones com a mercaderies en mans dels polítics i els banquers; uns mínims dignes per a tothom; la creació d'un nou sistema més sostenible (3 de les respostes); dret a l'habitatge per tothom (3 respostes); la voluntat de viure en una societat més justa i sense abusos (3 respostes); no a la pèrdua dels drets dels treballadors; etc.

Finalment, hi ha una idea en una de les respostes que podríem dir que sintetitza les altres i és que designa l'acampada com l'expressió d'un malestar. Una altra resposta que també ho sintetitza bastant és la que diu que veu l'acampada com el fet de treballar junts per trobar solucions entre tots i de forma pacífica (present la idea a dues de les enquestes).

3. Penses que aquest ha de ser un moviment des de la no-violència?

El 100% dels enquestats estan d'acord en el fet que la no-violència és clau perquè el moviment prosperi: dels 18 enquestats, 8 afirmen que la violència no porta enlloc, 5 que qualsevol violència desvirtua el moviment de diàleg i participació, 4 diuen que la

no-violència és la força del moviment i el que fa que funcioni, 3 coincideixen en què un altre sistema és possible i el primer pas és la no-violència, 3 més afirmen que la força és la raó, el diàleg, el debat i la lluita pacífica i finalment n'hi ha un que diu "flors en lloc de pedres" que il·lustra la clara voluntat no violenta del moviment.

4. Què penses que pot sortir de tot aquest moviment?

Podríem dir que hi ha 3 posicions: els que pensen que pot prosperar i que és un despertar de la nostra societat que estava adormida, els que opinen que en sortirà poca cosa o res i finalment els que no ho saben.

Començant pels primers, és a dir, els que veuen futur al moviment, veiem que són 13 dels 18, una gran part dels enquestats. La gran majoria pensen que a part de servir per despertar aquesta societat on vivim, acomodada i benestant, que semblava voler-se mantenir aliena dels problemes que passessin al seu voltant i que, efectivament, poden sortir-ne moltes coses bones. Alguns opinen que és un canvi en la consciència col·lectiva que portarà molts canvis en la societat. Creuen que servirà perquè la classe política s'adoni que som molts els indignats i fer visibles els problemes de la nostra societat (3 persones). 4 dels enquestats pensen que els polítics han d'escoltar la població i aplicar-ne les demandes. També diuen que això farà possible que prosperin els moviments socials, que és un revulsiu en la manera de fer política i que demana una revisió del sistema (4 persones), que aquest moviment permetrà arribar a un nou associacionisme, que farà que sorgeixi una nova cultura participativa i que la gent desperti de la passivitat on estava immersa (4 persones opinen això). Vàries persones (5 dels enquestats) opinen que s'ha de fer un canvi d'escala en l'enfocament del moviment i aplicar les assemblees per pobles i per barris, per debatre i aportar propostes, per treballar des del que cadascú coneix més bé formant comissions de treball i fent que les places dels pobles tornin a ser l'espai d'assemblea. Tanmateix, aquests mateixos alerten que és un principi i que cal que la gent obri els ulls i es comprometi (3 persones). També alerten del fet que si no s'escolta el moviment la indignació es convertirà en revolució. Un dels enquestats diu que és un moviment imparable però un altre diu que els que estan al poder intentaran aturar-lo i que quedi en no-res. Finalment, un dels entrevistats diu que és massa recent encara per saber-ne les conseqüències però que en sortiran moltes coses.

Seguidament, trobem els que no saben ben bé el que passarà, que són tres dels enquestats.

Finalment, trobem que dues persones creuen que en sortirà ben poca cosa si la gent no s'hi compromet.

4.10. Resum del contingut de les entrevistes

Com ja hem dit a l'inici d'aquest capítol, tenim dos grans blocs en el contingut d'aquestes entrevistes. D'una banda la opinió de les quatre persones entrevistades, en relació al moviment del 15M i d'un altre l'explicació que Josep Mayoral i Arcadi Oliveras fan de la seva participació en accions o moviments per la pau, en el que ens defineixen aquestes organitzacions on treballen i participen i també ens fan unes reflexions sobre les seves vivències personals.

4.10.1. Buidatge del contingut relatiu al moviment del 15M

En referència al moviment del 15M, en l'entrevista s'han proposat quatre preguntes a tots els entrevistats:

Per què creus que neix el moviment del 15M?

Creus que es pot considerar un moviment social no violent?

Creus que a partir d'aquest moviment es podran canviar algunes coses?

Quin creus que serà el futur d'aquest moviment?

En l'entrevista a Arcadi Oliveras, en funció de la conversa i els seus continguts es van incorporar algunes altres preguntes que van servir per centrar alguns punts de vista o alguns exemples concrets. En aquest resum, el contingut d'aquestes altres preguntes s'ha incorporat a alguna de les quatre preguntes comuns, per tal de poder donar-li un tractament homogeni al conjunt de les entrevistes.

Analitzem, doncs cada pregunta:

1. Per què creus que neix el moviment del 15M?

Els quatre entrevistats coincideixen en afirmar que el moviment del 15M sorgeix com a reacció o com a resposta a una situació difícil en aquests moments de crisi, que provoca indignació. També és reitera que la situació per als joves és especialment dura: atur juvenil, impossibilitat d'accedir al món laboral.

J. Mayoral posa l'accent, també en el desencontre entre política institucional i societat i que el moviment es basa en la recerca d'altres formes d'expressar-se i de participar. Arcadi Oliveras diu que hauria d'haver sorgit abans i que és una resposta a una situació d'injustícia, i identifica els motius de la situació d'injustícia en la situació laboral (atur, no accés dels joves al món laboral i pèrdua del subsidi d'atur), la situació del habitatge (desnonaments, pèrdua de l'habitatge i situació d'endeutament), la realitat de la democràcia (democràcia formal però no democràcia real), La llei Sinde. Finalment diu que per ell el fet e la proximitat de les eleccions és un fet irrellevant. Pepe Beunza diu que el moviment és una reacció a la passivitat amb valentia i dignitat i afirma que no es tracta de dir que "un altre món és possible", si no que es l'expressió de que "un altre món és necessari". També constata que al món hi ha suficient riquesa per a que tots puguem viure dignament, però el que no hi ha és per satisfer l'enorme cobdícia d'uns quants. Teresa, l'ermitana del Mas Blanc diu que aquest moviment no ha sorgit ara de cop, si no que es fruit d'un llarg procés que te en els fòrums socials internacionals, per exemple, una llarga trajectòria.

2. Creus que es pot considerar un moviment social no violent?

En aquesta pregunta i ha una gran unanimitat en la resposta de que sí, que és un moviment no violent.

Josep Mayoral diu que clarament a Granollers ho ha estat, que creu que en altres llocs potser no tant, però bàsicament per la diversitat de gent que s'ha afegit al moviment. Amb tot considera que, majoritàriament s'ha expressat com a moviment pacífic i pacifista. Arcadi Oliveras considera que és clarament social i clarament no violent. Impulsat des de la base, des de la societat, amb l'implicació de persones que no estaven vinculades a moviments socials anteriors. Finalment diu que les úniques accions violentes es varen produir a l'entrada del Parlament de Catalunya i afirma "Quan em vaig atrevir a dir que això ho havia fet la policia (els actes violents del Parlament), em volien jutjar, per tant, hem de callar i no dir res". Pepe Beunza diu que justament el que li dona força al moviment és el fet de ser no violent. Diu que és respectuós, participatiu i molt divers, i que l'evidència de que és no violent és que davant les agressions de la policia la seva resposta ha estat les mans alçades i obertes, per tant una resposta no violenta. Una societat justa i democràtica s'aconsegueix a partir de la no violència. Teresa, l'ermitana del Mas Blanc considera

que els brots de violència que s'han pogut veure en el moviment s'han de considerar actituds particulars i no posicionament del conjunt. La seva organització participativa és motiu d'esperança.

3. Creus que a partir d'aquest moviment es podran canviar algunes coses?

Tots parlen de que d'una o altra manera si que serà un motor de canvis.

Josep Mayoral afirma que tot el que fa pensar sobre el futur, i aquest moviment ho ha fet, ajuda a canviar les coses. Posar temes sobre la taula ajuda a avançar. Un exemple pot ser el de plantejar canvis en la llei electoral, que els plantejaments del 15M, han forçat a posar aquest tema en el debat polític. Arcadi Oliveras per la seva part creu que les coses han de canviar necessàriament i que aquest moviment a mida que vagi evolucionant contribuirà a aquest canvi. Pepe Beunza planteja que només moviments com aquest poden fer canviar les coses. La violència no fa canviar res, no serveix per aconseguir la justícia, només serveix per que uns pocs puguin dominar la societat. Teresa, l'ermitana del Mas Blanc viu aquest fet amb molta esperança. Diu: "La gent diu que aquesta gent no poden governar, i no s'adonen que aquest moviment el que està fent és presentant un altre paradigma".

4. Quin creus que serà el futur d'aquest moviment?

En les respostes tots comenten la dificultat de saber del cert quina direcció prendrà, amb el temps, aquest moviment, però, al mateix temps, es manifesten esperançats i convençuts de que donarà fruit. Josep Mayoral diu que en aquests temps, en que els canvis són molt ràpids, costa saber cap a on anirà, però afirma que s'ha posat sobre la taula temes que han de ser motiu de reflexió. Cal estar atents, fer-nos preguntes, no estar tancats i buscar solucions, des de la modèstia i la prudència i amb el convenciment que no hi ha ningú que tingui la veritat absoluta. Arcadi Oliveras concreta un possible escenari d'evolució del moviment, que creu que és possible i que és el que a ell li agradaria. Diu que va per bon camí que està actiu. Que ha d'anar molt lluny, i que en aquest primer temps el que està fent, amb els debats, les reflexions i la discussió de diferents temes, és posar els fonaments. Ha de continuar així, i fer pedagogia del moviment. Després caldrà una etapa d'establir un consens mínim, de posar-se d'acord en algunes reivindicacions, poques, que es puguin traduir en peticions concretes i que serveixin per fer pressió en qui ha de prendre decisions:

polítics, banquers, etc. Finalment li sembla que caldria establir vincles amb ONG's, entitats, fòrums socials, organitzacions polítiques que formulen reivindicacions similars i que treballen pel mateix, des de fa temps. Pepe Beunza veu el futur amb esperança pel fet de tractar-se d'un moviment molt creatiu i espontani. Diu que espera que ajudi a aconseguir un món més habitable per a tots: pacífic, ecològic i respectuós. Finalment, Teresa, l'ermitana del Mas Blanc, diu que ha donat una mostra de democràcia autèntica i participativa, que s'ha anat estenent com una taca d'oli per tot el territori. També la forma de treballar la fa ser esperançada en el futur, doncs creu que el treball des de la base, no des de dalt, en que cadascú aporta i posa els seus coneixements al servei del conjunt i la forma de convocatòria i d'informació a través de les xarxes socials, integrant gent molt diversa (edats, precedències, formació) la converteix en una xarxa sòlida i amb futur. És un moment de sensibilització i de conscienciació, encara no és el moment de fer el salt a una cosa nova.

4.10.2. Resum del contingut relatiu a la participació en accions o moviments per la pau

En aquest apartat posem, de forma resumida, les explicacions de Josep Mayoral i d'Arcadi Oliveras en referència a la seva participació en accions o moviments socials per la pau.

Josep Mayoral: Xarxa d'Alcaldes per la Pau i Centre per la Cultura per la Pau "Can Jonch"

Josep Mayoral explica com a partir d'una situació dolorosa per a la ciutat de Granollers com va ser el bombardeig que es va produir durant la guerra (31 de maig de 1938), en un dia de marcat, es crea a la ciutat un moviment per recuperar la memòria d'aquests fets i per treballar per la pau, a nivell local.

Aquest procés porta a la ciutat a desenvolupar una sensibilitat i una voluntat de treballar en l'educació per a pau. Així es crea el Centre de la Cultura per la Pau de Can Jonch, que és un centre que acull organitzacions que treballen en el món de la cooperació, també és un espai destinat a la mediació de conflictes i a centre d'estudis i documentació de la cultura per la pau.

També explica el procés que ha seguit la ciutat de Granollers fins a incorporar-se a la Xarxa d'Alcaldes per la Pau (Mayors for peace) i formar part de la seva executiva

mundial, així com de forma molt resumida els objectius i la història d'aquesta organització. És una organització que sorgeix per la iniciativa de l'alcalde d'Hiroshima, amb el lema "les ciutats no poden ser l'objectiu de bombardejos". El seu objectiu és el treballar per la pau des de l'àmbit local i creant xarxa entre pobles i ciutats del món. Avui hi ha més de 4.000 municipis adherits arreu del món. En temes de pau i desarmament és una organització de referència per l'ONU. Una de les campanyes que actualment està en marxa és la de treballar amb l'horitzó de que no hi hagin armes nuclears l'any 2020. A nivell de ciutat es treballa per transmetre els missatges de l'organització i per que això ajudi a mantenir el compromís en l'acció quotidiana i educativa per la pau.

Arcadi Oliveras: Justícia i Pau, els moviments no violents i la lluita i el compromís per la justícia

Arcadi Oliveras en aquesta part de l'entrevista ens parla de forma extensa i posant molts exemples dels moviments socials, de com es pot fer política sense estar en cap partit polític i de les actituds personals ("opcions micro") com a eina per aconseguir canvis socials i un món més just i democràtic.

Dedica un grup de respostes a explicar l'organització "Justícia i Pau", el paper que fa des de fa més de 40 anys en defensa de la justícia i la pau, tal com defineix el seu propi nom. Els principis fonamentals són la defensa dels drets humans, la lluita per la pau i el desenvolupament dels pobles del tercer món i el treball contra la pobresa i la marginació a casa nostra. En els primers temps, en ple franquisme, la lluita en favor dels presos polítics, contra la pena de mort i al costat dels objectors de consciència centrava la seva acció. Actualment els objectius i els criteris es mantenen, però les accions es van adequant a les noves realitats.

A continuació planteja el moviment no violent com una forma de lluita, explicant i distingint entre una acció de força, com a actitud que pot tenir l'autoritat, i una acció violenta, que considera inadmissible en qualsevol circumstància, il·lustrant el seu argument amb alguns exemples. Conclou "La violència no serveix per res".

També, des de la seva vivència personal, diu com les injustícies que veu a diari el motiven, diu, a treballar per intentar aconseguir un món més just. En paraules de L.M. Xirinacs: "Lluitem contra els forts mentre siguem febles i lluitem contra nosaltres mateixos quan siguem forts" i per tant, diu: "això fa que no acabis mai la feina".

En aquest conjunt de vivències personals explica la seva vinculació i la seva experiència amb alguns moviments que tenen en la seua plantejaments bàsics la no violència:

La comunitat de l'Arca (Lanza del Vasto)

La Marxa per la Llibertat (1976, amb el lema Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia)

El Moviment "Sense Terra" del Brasil

El moviment dels pacifistes holandesos contra la instal·lació de míssils nuclears d'EEUU en l'etapa de la Guerra Freda

Després de fer una reflexió al voltant de la realitat de la política, del que és i del que hauria de ser, proposa un seguit de recomanacions per als joves que es volen comprometre en treballar per un món més just, i diu que la formació i la informació són el camí per poder tenir criteris propis i eines per poder treballar a nivell social.

Finalment, tot i que és un tema que va sortint en totes les seves reflexions, fa un apunt explícit a la problemàtica energètica i ambiental, al creixement sense fre, a l'escalfament global i diu que cal un plantejament a fons i de forma urgent per frenar la destrucció del planeta i no condemnar a la misèria a les generacions futures.

5. CONCLUSIONS

Quan parlem de no-violència és evident que no només podem parlar d'un tipus de lluita sinó d'una manera de fer i de ser.

Un cop estudiats quatre dels grans pensadors de la no-violència veig que la no-violència és una forma de lluita social capaç de canviar moltes coses. Ja que la violència no serveix per res, pot semblar que resol alguna cosa puntualment, però mai pot resoldre els problemes de fons. La filosofia no violenta queda molt ben resumida amb aquesta frase d'en Xirinacs: "Hem de lluitar contra els forts mentre siguem febles i hem de lluitar contra nosaltres mateixos quan siguem forts"⁵⁸.

Pel que fa als quatre grans referents puc concloure que són sempre persones d'una vàlua personal molt important caracteritzada per: la coherència personal, la fidelitat a la lluita amb perseverança, la mirada transcendent i la profunda espiritualitat que tots comparteixen. Sempre persegueixen un mateix objectiu: la justícia, el bé comú sempre va per davant de l'interès personal i el perdó sense oblidar mai el passat.

Respecte als diferents moviments que he presentat remarco unes quantes característiques que tots ells comparteixen: la desobediència civil, en tots els casos hi ha hagut intervencions de les autoritats amb accions de força i violència, sempre són lluites de grups de persones convençudes del que fan, tots ells persegueixen una causa vinculada a la justícia, cercant sempre una major justícia social i en tots ells sempre hi ha una voluntat molt clara i manifesta de fer-ho pacíficament. També queda clar que com en totes les lluites no sempre acaben com un voldria: hem vist que la lluita contra la MAT no aconsegueix frenar la construcció de la línia però el grup guanya uns valors i una manera de fer que els enriqueix plenament com a persones i com a grup i que els reforça en seus valors a favor de la sostenibilitat. Les característiques que he destacat dels quatre referents històrics les podem veure reflectides en la gent d'aquesta lluita. Pel que fa al moviment del sense terra del Brasil, la lluita no està acabada perquè les diferències entre rics i pobres continuen sent destacades i el cultiu de grans extensions amb conreus destinats als biocombustibles per part dels grans propietaris fa que el país pateixi una manca d'alimentació bàsica que s'ha d'importar i resulta massa cara per aquells sectors més desfavorits de la població.

---

⁵⁸ Font: Entrevista a Arcadi Oliveres, realitzada el 27 de juliol de 2011

El moviment 15M és una manifestació del malestar social respecte a la situació econòmica, política, laboral i financera que viu el nostre país i el món sencer i que comença amb manifestacions a Madrid i Barcelona i ja han tingut un ressò mundial (el 15 d'Octubre). Aquest moviment ha estat una crida a la lluita i demana un canvi profund.

Per un costat exigeix: DEMOCRÀCIA REAL JA! És a dir, una nova forma de fer política, on els ciutadans no només comptin el dia d'anar a votar. També demana una economia honesta, fent una crítica molt gran al sistema financer actual. Es demana una economia ètica. Al mateix temps fa una demanda de mínims on destaquen l'exigència d'uns sous dignes, el dret a l'habitatge per tothom i uns serveis públics de qualitat.

Hem vist en el treball que Stéphane Hessel fa un crit a la indignació i demana als joves que s'organitzin, Federico Mayor Zaragoza demana si us plau que tots aquells que poden no restin callats, i adverteix que Internet i les xarxes socials poden canviar radicalment la forma d'organitzar-se i avisa que no som conscients de la força que aquestes noves eines tenen, força en positiu, esperançadament. Oliveres ens demana que sapiguem com hem arribat a aquesta crisi i ens proposa eines per combatre-la a nivell personal i col·lectiu.

Com hem anat veient el 15M presenta moltes de les característiques que tenen les accions no violentes. Pel que fa als enquestats tots consideren que el moviment del 15M és clarament no violent i coincideixen que la no-violència és l'única clau perquè el moviment prosperi. Els entrevistats remarquen que el fet de ser no violent li dóna una força excepcional, tots ells citen els petits actes de violència que hi ha hagut i consideren que han estat actituds particulars, en cap cas ha estat el posicionament del moviment sencer.

Per tant: la no-violència és una eina de lluita social capaç de canviar moltes coses que dificulten la vida de les persones i que són injustes en el món que vivim? De moment en aquest moviment en concret veiem que el futur encara és molt incert i que no se sap ben bé cap a on pot anar però veiem que a partir d'una lluita no violenta la societat s'ha despertat i s'han posat temes sobre la taula. Els entrevistats ens diuen que només moviments com aquest, però evolucionats, són capaços de contribuir a aquest canvi extremadament necessari.

M'agradaria acabar aquest treball amb un paràgraf que em va dir en Pepe Beunza quan li vaig dir que seguidament parlaríem del 15M, ell es va emocionar i abans de que jo pogués preguntar res em va dir:

“Mira el 15M sembla un miracle, sembla un miracle perquè veure gent jove potent i forta, com aguantava els cops de la policia i posava les mans a l'aire, això, això és com un miracle! Això és un canvi cultural espectacular, perquè el més fàcil era contestar als policies amb pedres, amb pals, amb el que fos. Però NO, ells van aguantar. El fet que el 15M hagi optat per la no-violència, això li dóna una potència i una qualitat extraordinària. I una eficàcia perquè la policia no en sap, no està preparada per lluitar contra els no violents i això li dóna una potència extraordinària i permetrà avançar molt. Evidentment les raons ideològiques del moviment no poden ser de més sentit comú, no? Contra la corrupció, per una societat més pacífica, per una societat ecologista, contra el canvi climàtic, per una societat que estigui basada en el treball i no l'especulació, ... Tot això té un futur extraordinari.”

59

A part de totes les conclusions que he tret a nivell formal aquest treball m'ha fet créixer molt com a persona. Sortint de totes les entrevistes que he fet, he quedat meravellada.

---

⁵⁹ Foto: Assemblea a la Plaça Catalunya el dia 21 de maig de 2011. Font: Pròpia.

La pau interior, la coherència i la confiança amb la que tots ells m'han expressat les seves experiències m'ha fet veure que no estem sols, que hi ha molta gent que vol i creu que és profundament necessari un món millor. Tota la part teòrica m'ha fet veure que al llarg de la història i ha hagut molts esdeveniments preciosos que ens han fet arribar on som. L'espiritualitat i la fe que tots ells m'han transmès m'ha fet veure que realment ens hem d'endinsar en aquests valors autèntics que són els que ens omplen i ens fan feliços.

«No es veu bé més que amb el cor; allò essencial és invisible per als ulls».

Antoine de Saint-Exupéry

Sempre havia volgut fer un treball de recerca on la humanitat i l'esperança es fonguessin i crec que ho he aconseguit. Tothom qui he citat en aquest treball ens demana que ens hi posem i que ho fem junts, agafo les seves paraules i us ho demano: un nou món no és possible, ara, un **NOU MÓN ÉS NECESSARI!** Posem-nos-hi tots junts i lluitem. Deixem de mirar-nos el melic i mirem els ulls de tots aquells que ens envolten i que estan patint, no tenim el dret de quedar-nos quiets veient com mig món es mor de gana i l'altre meitat llença el menjar per la finestra. Tenim totes les eines per fer una societat més justa on tots puguem viure dignament. Cadascú des del seu lloc que lluiti per una societat on els valors que comptin siguin aquells que realment ens omplen com a persones.

6. BIBLIOGRAFIA

Documents impresos

- ④ CARLIN, J. *El factor humà*. 6a edició. Barcelona: edicions la Campana, 2010.
- ④ COMUNIDAD DE TAIZÉ. *Elige amar. Hermano Roger de Taizé (1915-2005)*. 1a edició. Boadilla del Monte (Madrid): PPC Editorial y distribuïdora, 2007.
- ④ COROMINA, E.; CASACUBERTA, X.; QUINTANA, D. *El treball de recerca. Procés d'elaboració, memòria escrita, expressió oral i recursos. Guia de l'estudiant*. 1a edició. Vic: Eumo editorial, 2000 (reimpressió del 2006)
- ④ DUCH I PLANA, J M. *L'altre Gandhi, l'espiritualitat d'un mite*. 1a edició. Lleida: Pagès editors, 2006.
- ④ HESSEL, S. *Engagez-vous!* 1a edició. La Tour d'Aigues (France): Éditions de l'Aube, 2011
- ④ HESSEL, S. *Indigneu-vos!* 1a edició. Barcelona: edicions Destino, 2011
- ④ KRAMER, A. *Mandela. El rebelde que dirigió su nación a la libertad*. 1a edició. Madrid: Altea, 2006.
- ④ MANDELA, N. *El largo camino hacia la libertad*. 1a edició. Madrid: Punto de lectura, 2004.
- ④ MARTÍN BUSTAMANTE, C. *Martin Luther King*. 1a edició. Barcelona: Editorial Labor, 1991
- ④ MAYOR ZARAGOZA, F. *Delito de silencio. Ha llegado el momento. Es tiempo de acción*. 1a edició. Barcelona: Editorial Comanegra, març de 2011.
- ④ NICHOLSON, M. *Mahatma Gandhi. El hombre que, mediante la no violencia, liberó a la India del dominio colonial*. 1a edició. Madrid: Ediciones SM, 1991. Col·lecció: Gente de ayer y hoy
- ④ OLIVER OLMO, P. *La utopía insumisa de Pepe Beunza. Una objeción subversiva durante el franquismo*. 1a edició. Barcelona: Virus editorial, 2002
- ④ OLIVERES, A. *Aturem la crisi. Les perversions d'un sistema que és possible canviar*. 3a edició. Barcelona: Angle Editorial, juny de 2011.
- ④ PRAT, E. (ed). *Pensamiento pacifista. Henry D.Thoreau, Leon Tolstói, Ghandi, Albert Einstein, Virgínia Woolf, Hannah Arendt, Martin Luther King, E.P. Thompson*. 1a edició. Barcelona: Icaria editorial, 2004. Col·lecció: Antrazyt, 205
- ④ ROURERA, M. "L'entrevista. Ramon M. Nogués" *El PuntAvui*. Barcelona: 17 de setembre de 2011

- ⊗ SCHLOREDT, V.; BROWN, P. *Martin Luther King. El gran líder de la no violencia en EE UU que murió en defensa de los derechos de los negros*. 1a edició. Madrid: Ediciones SM, 1990. Col·lecció: Gente de ayer y hoy.
- ⊗ VALLÈS, J.M. “Per què vaig a la manifestació”. *El Periódico*, Barcelona: 19 de juny de 2011
- ⊗ VIEJO, R. (ed.) *Les raons dels indignats*. 1a edició. Barcelona: Pòrtic, juliol de 2011.
- ⊗ XIRINACS, L M. *La noviolènica*. 1a edició. Maçaners: Abadia editors, 2009.

Material per recull de premsa

- ⊗ *Ara*. Barcelona: Edicions de premsa periòdica Ara, 2011
- ⊗ *El 9 nou*. Granollers: El 9 nou edició del Vallès Oriental, 2011
- ⊗ *El Periódico de Catalunya*. Grup Zeta. Barcelona: Edicions Primera Plana, 2011
- ⊗ *El Punt Avui*. Grup Hermes. Barcelona: El Punt Avui, 2011
- ⊗ Grup Zeta. *ElPeriodico.cat* [en línia] Barcelona: Edicions Primera Plana, 2011 [Consulta: 17.10.2011] Disponible a: www.elperiodico.cat
- ⊗ *La Vanguardia*. Grupo Godó de Comunicación. Barcelona, Ediciones La Vanguardia, SL, 2011

Documents electrònics

- ⊗ ACAMPADABCN. *Declaració*. [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://acampadabcn.wordpress.com/documents/declaracion-de-principios/>
- ⊗ ACAMPADABCN. *Demandes de mínims*[en línia] [Consulta:1.7.2011] Disponible a: <http://www.acampadadebarcelona.org/index.php/ca/acampada-bcn/documents/demandes-de-minims/item/123-demandes-de-minims>
- ⊗ AJUNTAMENT DE GRANOLLERS. *Biografia de Josep Mayoral i Artigas*. [en línia] [Consulta:2.10.2011] Disponible a: <http://www.granollers.cat/alcalde/biografia-josep-mayoral-i-antigas>
- ⊗ BIBLOTECA B. FRANKLIN. *Martin Luther King, Jr.* [en línia] Embajada de los Estados Unidos – México [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: http://www.usembassy-mexico.gov/bbf/bfholidays_MLKing.htm
- ⊗ CASASÚS, J.M. “Nunca es tarde para aclarar” *La Vanguardia* [en línia] 4 de juliol de 2004 [Consulta: 25.10.2011] Disponible a: <http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/1962/06/16/pagina-11/33673845/pdf.html?search=mst>

- ④ CIA *The World Factbook* [en línea] [Consulta: 25.10.2011] Disponible a: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html>
- ④ Comunidad de Taizé. *Fotos del hermano Roger*. [en línea] [Consulta: 17.10.11]. Disponible a: http://www.taize.fr/es_article10362.html
- ④ CORRÊA, C.E. "MST en Brasil: Más que acceso a la tierra" *LEISA, Revista de Agroecología*. (2003) [en línea] [Consulta: 25.10.2011] Disponible a: <http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/latin-america/3-acceso-y-control-sobre-los-recursos/mst-en-brasil-mas-que-acceso-a-la-tierra>
- ④ "Los Sin Tierra multiplican las ocupaciones en vísperas de su jornada de lucha" *La Vanguardia* [en línea] 17 d'abril de 2007 [Consulta: 25.10.2011] Disponible a: <http://www.lavanguardia.es/internacional/20070417/51329993676/los-sin-tierra-multiplican-las-ocupaciones-en-visperas-de-su-jornada-de-lucha.html>
- ④ MLK ONLINE. *I have a dream speech* [en línea] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/dream.html>
- ④ MLK ONLINE. *I See the Promised Land / I've Been to the Mountaintop* [en línea] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/promised.html>
- ④ MLK ONLINE. *Letter From Birmingham Jail* [en línea] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/jail.html>
- ④ Movimiento de los Trabajadores Rurales Sin Tierra [en línea] [Consulta: 25.10.2011] Disponible a: <http://www.movimientos.org/cloc/mst-br/>
- ④ NELSON MANDELA FOUNDATION. *Memory. Timeline*. [en línea] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.nelsonmandela.org/index.php/memory/views/chronology/>
- ④ Next Kid Thing. *Celebrating and giving thanks to Dr. Martin Luther King* [en línea] [Consulta: 17.10.11] Disponible a: <http://nextkidthing.com/?p=4692>
- ④ NOVA ENERGIA [en línea] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://novaculturaenergia.blogspot.com/>
- ④ PAOLA, A.F. *Descolonizando Asia* [en línea] Editat: 14.10.10 [Consulta: 17.10.2011] Disponible a: http://asia-sxx.blogspot.com/2010_10_01_archive.html
- ④ PEPE BEUNZA. *Biografía de Pepe Beunza*. [en línea] Editat el 7.10.2000 [Consulta: 2.10.2011] Disponible a: <http://pepebeunza.blogspot.com/2000/10/biografia-de-pepe-beunza.html>
- ④ UNITED NATIONS. *Día Internacional de Nelson Mandela. Cronología: La vida de Mandela* [en línea] [Consulta: 27.8.2011] Disponible a: <http://www.un.org/es/events/mandeladay/chrono.shtml>

- ④ NOBELPRIZE.ORG. *Nelson Mandela - Biography*. [en línia] [Consulta: 26.8.2011]
 Disponible a:
http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1993/mandela.html
- ④ POPULATION REFERENCE BUREAU. *2010 World Population Datasheet*. [en línia]
 [Consulta: 25.10.2011] Disponible a: http://www.prb.org/pdf10/10wpds_eng.pdf
- ④ SOLER, A. *Ghandi i la No-violència* [en línia] Barcelona: Justícia i Pau, Juny del 2000. Col·lecció: Quaderns per a la solidaritat [Data de consulta: 14.6.2011]
 Disponible a:
http://pangea.org/aa_upload/7dc10f2cdabf56575884fff9bafc49b5/Q8.pdf
- ④ XTEC. *Pepe Beunza, el primer objector de consciència de l'Estat espanyol*. [en línia] [Consulta: 2.10.2011] Disponible a:
<http://www.xtec.net/centres/a8043486/revistes/rampa/pepebeunza.htm>

Altres materials

- ④ AMERICAN INSTITUTE FOR EDUCATION (AIE) *Leyendas de la historia: Grandes pensadores: Gandhi, Albert Einstein, Benjamin Franklin, Martin Luther King Jr.* [DVD] Distribuïda: S.A.V.O.R, Barcelona. Durada aproximada: 120 minuts
- ④ THE HISTORY CHANNEL. *Mahatma Gandhi*. [DVD] Mediasat Group S.A., 2005. Durada: 50 minuts. Col·lecció: Grandes Biografías en DVD
- ④ THE HISTORY CHANNEL. *Nelson Mandela*. [DVD] Mediasat Group S.A., 2005. Durada: 50 minuts. Col·lecció: Grandes Biografías en DVD
- ④ YORK, S. (director) *A force more powerful*. [DVD] York Zimmerman, Inc., 2000. Durada: 174 minuts.

7. ANNEX

7.1 I Have a Dream Speech ⁶⁰

Martin Luther King's Address at March on Washington

August 28, 1963. Washington, D.C.

I am happy to join with you today in what will go down in history as the greatest demonstration for freedom in the history of our nation.

Five score years ago, a great American, in whose symbolic shadow we stand signed the Emancipation Proclamation. This momentous decree came as a great beacon light of hope to millions of Negro slaves who had been seared in the flames of withering injustice. It came as a joyous daybreak to end the long night of captivity.

But one hundred years later, we must face the tragic fact that the Negro is still not free. One hundred years later, the life of the Negro is still sadly crippled by the manacles of segregation and the chains of discrimination. One hundred years later, the Negro lives on a lonely island of poverty in the midst of a vast ocean of material prosperity. One hundred years later, the Negro is still languishing in the corners of American society and finds himself an exile in his own land. So we have come here today to dramatize an appalling condition.

In a sense we have come to our nation's capital to cash a check. When the architects of our republic wrote the magnificent words of the Constitution and the declaration of Independence, they were signing a promissory note to which every American was to fall heir. This note was a promise that all men would be guaranteed the inalienable rights of life, liberty, and the pursuit of happiness.

It is obvious today that America has defaulted on this promissory note insofar as her citizens of color are concerned. Instead of honoring this sacred obligation, America has given the Negro people a bad check which has come back marked "insufficient funds." But we refuse to believe that the bank of justice is bankrupt. We refuse to believe that there are insufficient funds in the great vaults of opportunity of this nation. So we have come to cash this check -- a check that will give us upon demand the riches of freedom and the security of justice. We have also come to this hallowed spot to remind America of the fierce urgency of now. This is no time to engage in the luxury of cooling off or to take the tranquilizing drug of gradualism. Now is the time to rise from the dark and desolate valley of segregation to the sunlit path of racial justice. Now is the time to open the doors of opportunity to all of God's children. Now is the time to lift our nation from the quicksands of racial injustice to the solid rock of brotherhood.

It would be fatal for the nation to overlook the urgency of the moment and to underestimate the determination of the Negro. This sweltering summer of the Negro's legitimate discontent will not pass until there is an invigorating autumn of freedom and equality. Nineteen sixty-three is not an end, but a beginning. Those who hope that the Negro needed to blow off steam and will now be content will have a rude awakening if the nation returns to business as usual. There

⁶⁰ MLK ONLINE. *I have a dream speech* [en línia] [Consulta: 29.8.2011] Disponible a: <http://www.mlkonline.net/dream.html>

will be neither rest nor tranquility in America until the Negro is granted his citizenship rights. The whirlwinds of revolt will continue to shake the foundations of our nation until the bright day of justice emerges.

But there is something that I must say to my people who stand on the warm threshold which leads into the palace of justice. In the process of gaining our rightful place we must not be guilty of wrongful deeds. Let us not seek to satisfy our thirst for freedom by drinking from the cup of bitterness and hatred.

We must forever conduct our struggle on the high plane of dignity and discipline. We must not allow our creative protest to degenerate into physical violence. Again and again we must rise to the majestic heights of meeting physical force with soul force. The marvelous new militancy which has engulfed the Negro community must not lead us to distrust of all white people, for many of our white brothers, as evidenced by their presence here today, have come to realize that their destiny is tied up with our destiny and their freedom is inextricably bound to our freedom. We cannot walk alone.

And as we walk, we must make the pledge that we shall march ahead. We cannot turn back. There are those who are asking the devotees of civil rights, "When will you be satisfied?" We can never be satisfied as long as our bodies, heavy with the fatigue of travel, cannot gain lodging in the motels of the highways and the hotels of the cities. We cannot be satisfied as long as the Negro's basic mobility is from a smaller ghetto to a larger one. We can never be satisfied as long as a Negro in Mississippi cannot vote and a Negro in New York believes he has nothing for which to vote. No, no, we are not satisfied, and we will not be satisfied until justice rolls down like waters and righteousness like a mighty stream.

I am not unmindful that some of you have come here out of great trials and tribulations. Some of you have come fresh from narrow cells. Some of you have come from areas where your quest for freedom left you battered by the storms of persecution and staggered by the winds of police brutality. You have been the veterans of creative suffering. Continue to work with the faith that unearned suffering is redemptive.

Go back to Mississippi, go back to Alabama, go back to Georgia, go back to Louisiana, go back to the slums and ghettos of our northern cities, knowing that somehow this situation can and will be changed. Let us not wallow in the valley of despair.

I say to you today, my friends, that in spite of the difficulties and frustrations of the moment, I still have a dream. It is a dream deeply rooted in the American dream.

I have a dream that one day this nation will rise up and live out the true meaning of its creed: "We hold these truths to be self-evident: that all men are created equal."

I have a dream that one day on the red hills of Georgia the sons of former slaves and the sons of former slave owners will be able to sit down together at a table of brotherhood.

I have a dream that one day even the state of Mississippi, a desert state, sweltering with the heat of injustice and oppression, will be transformed into an oasis of freedom and justice.

I have a dream that my four children will one day live in a nation where they will not be judged by the color of their skin but by the content of their character.

I have a dream today.

I have a dream that one day the state of Alabama, whose governor's lips are presently dripping with the words of interposition and nullification, will be transformed into a situation where little black boys and black girls will be able to join hands with little white boys and white girls and walk together as sisters and brothers.

I have a dream today.

I have a dream that one day every valley shall be exalted, every hill and mountain shall be made low, the rough places will be made plain, and the crooked places will be made straight, and the glory of the Lord shall be revealed, and all flesh shall see it together.

This is our hope. This is the faith with which I return to the South. With this faith we will be able to hew out of the mountain of despair a stone of hope. With this faith we will be able to transform the jangling discords of our nation into a beautiful symphony of brotherhood. With this faith we will be able to work together, to pray together, to struggle together, to go to jail together, to stand up for freedom together, knowing that we will be free one day.

This will be the day when all of God's children will be able to sing with a new meaning, "My country, 'tis of thee, sweet land of liberty, of thee I sing. Land where my fathers died, land of the pilgrim's pride, from every mountainside, let freedom ring."

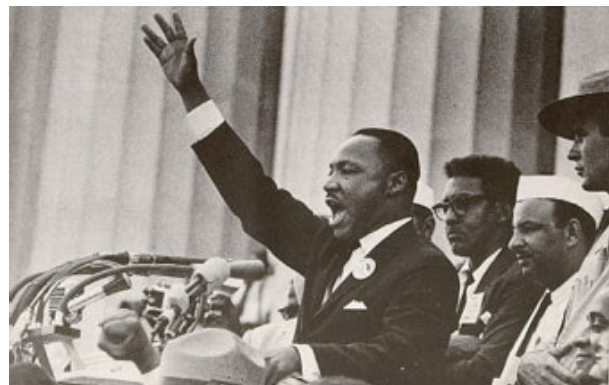
And if America is to be a great nation this must become true. So let freedom ring from the prodigious hilltops of New Hampshire. Let freedom ring from the mighty mountains of New York. Let freedom ring from the heightening Alleghenies of Pennsylvania!

Let freedom ring from the snowcapped Rockies of Colorado!

Let freedom ring from the curvaceous peaks of California!

But not only that; let freedom ring from Stone Mountain of Georgia!

Let freedom ring from Lookout Mountain of Tennessee!

Let freedom ring from every hill and every molehill of Mississippi. From every mountainside, let freedom ring.

When we let freedom ring, when we let it ring from every village and every hamlet, from every state and every city, we will be able to speed up that day when all of God's children, black men and white men, Jews and Gentiles, Protestants and Catholics, will be able to join hands and sing in the words of the old Negro spiritual, "Free at last! free at last! thank God Almighty, we are free at last!"

7.2 Documents sobre la MAT

7.2.1 Guia de la “contemplació” no violenta del Mas Blanc

Guia de la contemplació no violenta del Mas Blanc per aturar la MAT i avançar en una nova cultura de l'energia

1. La **contemplació** és una **acció sorgida de la contemplació de la unitat de la vida per protegir-la i estimar-la**, i, per tant, per protegir i estimar totes les persones, les considerem amigues o enemigues.
2. La **noviolència**, arrelada en vàries tradicions, entre elles la cristiana, ha anat convertint-se, des de fa 100 anys amb els experiments de Gandhi, en un **savi camí de transformació personal i social que, davant qualsevol agressió a la vida**, ens convida a anar **més enllà de la passivitat** resignada o de les **accions de sensibilització** i jurídiques.. sense haver de recórrer a la violència, que no és altra cosa que incrementar l'espiral d'agressions a la vida.
3. La **contemplació no violenta del Mas Blanc vol aturar la MAT**, ni que sigui en **una sola baula de l'enorme cadena d'interconnexió elèctrica**, centralitzada i nuclear radioactiva, que els interessos dels poders polítics i econòmics ens volen imposar, tot impedit la imprescindible inversió massiva en la Generació Elèctrica Renovable i Distribuïda (GERD), que ens ha de permetre sobreviure a la crisi del canvi climàtic i a la de l'exhauriment del petroli i de l'urani.
4. Els **consells que proposem** a tothom que vulgui participar en aquesta contemplació no violenta són:
  1. **Considerem la base** de la torre 38 com un **espai especial, sagrat, que ha de ser respectat per tothom**, com a símbol del respecte a la natura, de la qual en som part i no amos, com a símbol i realitat de que a l'aturar la MAT aturem un model de creixement insostenible que ens obligui a avançar cap a un model de decreixement sostenible.
  2. En aquest **espai podem alternar-hi qualsevol activitat conscient**: de **silenci** en grup (a $\frac{3}{4}$ de 8 del matí i del vespre), de **cant i música**, de **diàleg**, d'**expressió corporal** i dansa.. de **creació artística**, de **cultiu** de plantes i flors.. tot amb l'actitud de respecte propi de les celebracions del temple de la vida.
  3. **Qualsevol persona que s'hi acosti l'hem d'acollir, convidar-la a participar**, explicar la nostra posició, i, si cal, abans de discutir amb ningú, donar-li els textos que hem preparat sobre el sentit de la contemplació.
  4. La **nostra resposta a qualsevol persona que ens demani o ens forci a deixar l'espai** serà la de, un cop donades les explicacions orals o escrites, **continuar amb les nostres activitats**. Si cal, seure en rotllana, i fer el **silenci en grup**, com el de cada matí o tarda.
  5. En cas que ens **vulguin agafar físicament** per desallotjar-nos, cal **deixar-se caure, com morts**: és una actitud que dificulta el trasllat forçat i que, en qualsevol cas no pot ser vista com agressiva. Si aconseguen desplaçar-nos -uns metres o uns kilòmetres, uns minuts o unes hores- un cop ens deixin anar, cal intentar tornar a seure al mateix lloc.
  6. En cas que **vulguin colpejar-nos**, o comencin a fer-ho: els qui ho desitgin, poden mantenir la mateixa actitud de deixar-se fer, sense ni córrer ni, òbviament, tornar-s'hi.
  7. Quan hi hagi **indicis que poden venir a desallotjar-nos**, cal fer **córrer la veu** (sms, mails, telefons..) a les persones que s'han ofert a venir en cas d'emergència i als periodistes, líders socials, culturals, religiosos i polítics.

Per una nova cultura de l'energia

Aturem la MAT: ni aquí ni enlloc

1. **L'energia és un tema clau** de les societats contemporànies que no es pot deixar en mans dels interessos lucratius d'empreses privades: **cal una deliberació pública** – ciutadania i administració – sobre com avançar **cap a un model energètic sostenible**.

2. **La crisi que vivim**, tant pel fet que **l'era del petroli s'acaba** -tot encarint-se-, com pel fet que el **canvi climàtic provocat pels combustibles ens amenaça** greument, **ens urgeix a fer un tomb** en els nostres hàbits i sistemes relacionats amb la **producció, distribució i consum d'energia**.

3. És el moment **d'apostar per una nova cultura de l'energia** que impliqui tothom en **l'estalvi, l'ús eficient, la generació renovable i distribuïda d'energia**, que no necessita grans línies de transport. Cal **aturar tots els sistemes obsolets i insostenibles** i cal invertir en tots els sistemes que garanteixin a la població una producció i un ús responsable de l'energia.

4. Tenim la certesa que els **nostres representants polítics no estan a l'alçada d'aquest context de crisi i de canvi històric de model energètic** i que, enlloc de liderar les transformacions necessàries a benefici de tothom, estan més aviat influïts pels interessos de les gran companyies privades que imposen models centralitzats de producció i transport d'energia, que donen, grans beneficis als seus accionistes, entre ells a la gran banca que, alhora, te endeutats la majoria de partits polítics.

5. Els afectats -entre ells, els alcaldes de quasi 200 municipis- per la construcció de la línia de Molt Alta Tensió (MAT) de Sentmenat – Bescanó – Santa Llogaia – Baixàs, **no han rebut fins ara una argumentació clara per part dels governs respectius sobre la necessitat d'aquesta línia** doble de 400.000 volts que perjudica el territori i els seus habitants. I tampoc no han tingut una resposta clara dels impactes de la Molt Alta Tensió sobre la salut.

6. Per tot plegat, després d'estar anys demanant l'aturada de la MAT, després de **denunciar il·legalitats i irregularitats** en la seva tramitació i construcció, després d'oferir alternatives i d'esperar sentències judicials, **considerem inacceptable la política de fets consumats** de continuar construint la línia i les torres.

7. **Havent exhaurit tots els mitjans polítics i jurídics per obtenir una resposta argumentada** per part dels nostres representats polítics sobre la necessitat d'aquesta línia, en el marc d'una nova cultura de l'energia a la que es refereixen en les seves declaracions, però no en els fets.

8. Ens veiem obligats a expressar la nostra **objecció de consciència a la construcció d'aquesta línia** que representa un model insostenible i obsolet d'energia, imposat pels interessos de les transnacionals que necessiten interconnectar Europa amb les futures centrals nuclears que, al nord d'Àfrica, voldran que substitueixin les centrals nuclears europees que, en pocs anys, s'hauran de tancar per haver exhaurit la seva vida útil.

9. Aquesta objecció de consciència ens porta a **assumir les conseqüències dels nostres actes noviolents d'aturar físicament la construcció de noves torres**, tot esperant guanyar temps perquè **el mal d'un fet consumat** no sigui irreparable, temps perquè una **deliberació social, jurídica i política** ens porti a **construir entre tots una nova cultura de l'energia sostenible, necessària i urgent, sense la qual el nostre món no serà viable per a nosaltres ni per a les generacions futures**.

Ciutadania per una nova cultura de l'energia. novaculturaenergia@gmail.com

Osona, 30 de juny de 2008

---

⁶¹ Font: documentació personal dels activistes de la lluita, proporcionada el dia 25 de juliol de 2011

7.2.2. El conte de l'AMIC i la MAT

LA COMUNITAT DE LES TORRES

(o el: "conte de l'AMIC i la MAT")

Una vegada hi havia un país on el seu rei, per tal d'afavorir les arquitectures d'uns quants cancellers avars, va decidir construir una gran línia elèctrica. Segons les mentides del monarca, aquella corrua d'enormes estructures metàl·liques que enfilava per sobre les carenes i pel mig dels conreus, era imprescindible per a la bona marxa de l'economia de xics i grans, pobres i rics, pagesos i menestrals. A la línia li van posar el nom de "MAT", que volia dir: "Molt Alta Tensió"

De seguida, a les tavernes i als forns no es va parlar d'altra cosa. La gent dels pobles del voltant de la MAT estaven estranyats de que es malmetessin així els camps i els turons. Alguns dels més irats, van demanar explicacions i s'hi van mostrar obertament en desacord. Tot fou debades. Sense esperar les resolucions del jutge a qui varen acudir els súbdits atribolats i, emparades pels guardes del palau, es van iniciar els treballs per l'aixecament de les altíssimes torres, amb els seus vuit braços oberts al cel.

Primer de tot van aparèixer els grans cercles dels fonaments de les torres pels boscos del país. Unes grans rotllanes solcaren els camps i s'acostaren, desvergonyides, fins les cases de pagès i els pobles que es trobaven en el seu recorregut serpentejant vers les muntanyes. Llavors no hi van valer els planys dels amos dels trossos, els pèssims auguris de metges i apotecaris, o les propostes assenyades que els savis van llençar des de les places. Enmig de la indiferència generalitzada del país, apuntalada en la comoditat de la gent que només volia el plat segur a taula i un llum per encendre en la nit, gairebé ningú no va fer cas del lament de la terra ferida.

I heus ací que, quan els equips de treballadors s'enfilaven laboriosos com eixams, sobre els esquelets de les torres que creixien esparses pel traçat, algú va fer un gest nou davant mateix del palau reial.

- Oi que el rei no us ha explicat les autèntiques raons que justifiquen la construcció de la MAT? Cridava un titellaire vestit amb colors llampants, fent anar, amunt i avall, les seves figuretes plenes de cordills de seda. I mentre deia això, feia pujar els seus ninots per la petita ferramenta d'una torre elèctrica que, lentament, es desplegava davant la mirada dels passants, esdevenint així una rèplica terrible dels monstres de ferro que creixien pel país. I el titellaire afegia: - Què fareu ara, habitants dels pobles i ciutats, davant d'aquest pesta que s'abat damunt vostre? O és que potser no trobeu les torres que avancen com un foc descontrolat, un atemptat interessat com tants d'altres que el rei i els seus cancellers us imposen de mil maneres? I quan el titellaire que feia de rei, deixava anar el crit de victòria en acabar la torre de juguina, el titellaire aixecà la veu amb totes les seves forces: "què espereu doncs per ocupar les torres?..." Un silenci molt gran es va apoderar de la plaça i, per fi, els nois i noies que se'l miraven embadalits, van esclatar en una ovació eixordadora.

De resultes d'això alguns vilatans varen obrir els ulls i van constituir una entitat ben especial; s'anomenava: "Amics del Moviment per la Interconnexió de la Consciència (AMIC)" i des d'ella, van proposar d'aprofitar la base de cada torre, sense importar l'estat de la seva construcció, per convocar a una revolta tranquil·la. I heus ací que de primer tímidament, i després, com un seguit d'alimares que s'encenen en la nit, una altra mena de torres es van començar a construir calladament. A les orelles del rei arribaren des d'aquell dia alguns estranys missatges.

Algú informava que a la torre nº 9 una colla d'infants es reunien cada dia, a una hora determinada, per jugar a bitlles. La torre 11 s'havia convertit en un gran molí de vent i a la 29, un doctor hi ofería la seva consulta. La torre 37, convenientment engalanada, havia estat convertida per un grup de joves en una central alternativa que anomenaven "festa-acció". A la 38 un grup de contempla-actius hi feien silenci cada matí i cada vespre. A la torre 47, les comares del poble havien desplegat les seves eines de costura i enfilaven el safareig acostumat de cada dia. Els amics de la torre 74 s'hi trobaven sovint per llegir

alguns poemes d'un poeta nostrat, al so de les flautes dolces. A la torre 83 s'hi feien classes de dansa i a la 95 s'hi feia teatre, música i poesia. Se sabia d'un noi solitari que es va acostar a la torre 110 per llegir-hi el seu llibre i que, a partir d'això, moltes altres persones s'hi havien anat sumant en una sessió silenciosa de lectura. A la torre 137, els propietaris afectats hi feien la trobada informativa cada divendres a la tarda. Un grup de monges, acompanyades de devots d'altres religions, feien servir la base de la torre 155 per aixecar al cel les seves pregàries. A la torre 173 els joves del poble hi havien instal·lat un campament d'estiu. A la torre 191 hi havia xerrades setmanals amb savis vinguts d'arreu per explicar els efectes nocius de la línia. En fi, a la torre 218 un pagès hi cultivava carabasses, a la 227 deien que s'hi trobaven els enamorats i fins i tot hi havia una torre, la 245, on s'hi feien cerimònies de bateig i de casament dels feligresos d'una parròquia veïna...

A la crida de l'AMIC, un seguit pintoresc, però altiu, d'activitats diverses es convocaven aprofitant cada torre de la línia. Fidels a la convocatòria totes elles compartien una actitud pacient de persistència tossuda i una valentia pacífica en la seva negativa al pas de l'estructura agressiva i imposada. Per fi hi havia una veu que es feia gran i que deia: prou!

I a aquesta veu no li va espantar ni el fred d'algunes tardes, ni la pluja, ni les visites sovintejadades dels guardes de palau que no donaven l'abast, anant de torre en torre, explicant la il·legalitat d'aquelles conductes forassenyades. Seguint el crit del titellaire que viatjava per la línia, els homes i les dones del país, persistien en la seva voluntat d'ocupar les torres, en un acte de rebuig que s'estenia com la pólvora, i que cada cop prenia formes més divertides. Va arribar un dia que gairebé totes les torres foren ocupades pacíficament almenys per una estona, i la notícia d'aquest fet va arribar a tots els racons del reialme.

I així s'escaigué que un dia el rei, prenent els vestits de pagès, es va acostar furtivament a la torre 263. Es malfiava dels espies i volia saber per ell mateix les raons d'aquella revolta estèril i incomprendible. El que va veure el va deixar d'una peça. Sota un llençol pintat que deia: "l'AMIC per l'aturada immediata de la MAT", centenars de persones s'havien reunit per la trobada habitual de la comunitat de les torres. Una noia es va adreçar a l'assemblea i va recordar que, com cada setmana dels últims sis mesos, abans de res es farien uns minuts de silenci per demanar que el rei reconegués les veritables raons de la seva decisió, i aturés la línia. Esverat, el sobirà es cregué descobert, però es calmà tot seguit comprenent que allò devia ser un ritual acostumat i que, sortosament, ningú s'havia adonat de la seva presència. Després del silenci, el representant de cada torre de la comunitat va fer el testimoni setmanal de l'activitat que s'hi estava portant a terme. Durant més de dues hores - que se li van fer eternes -, el rei va escoltar el repàs de les accions que creixien en quasi tots els punts de la línia i escoltà, amb el cor encongit, la remor sorda del seu poble que havia convertit cada torre en temple, escola, llit d'amor, espai de jocs, lloc de trobada...

Capficat com estava, no s'adonà que la gent s'havia dispersat i que, sota de la baluerna altiva de la torre, només hi eren ell i un curiós personatge. Era el titellaire que ara escenificava per últim cop i pe espectador que quedava el seu espectacle macabre. Els ninots tornaren a aixecar la torre de joguina i, el titella arrogant del rei llençà de nou el seu crit de victòria. El titellaire es va commoure en comprovar l'espectador rereassagat, enlloc d'aplaudir enfervorit com tots, deixava anar una llàgrima que, imperceptible, li relliscava galta avall.

L'endemà, amb gran sorpresa de tothom i envoltat dels seus cancellers malmirrosos, el rei va anunciar l'aturada de la línia. Des de llavors, dels braços de les torres que es rovellaven lentament, hi ha penjats milers de nius d'ocells i, als seus peus, els habitants del país segueixen inventant cadascú d'ells l'acció més impensable en un homenatge renovat i inacabable al seu propi valor.

Fet a la torre nº 38, el dia 3 d'agost de 2008.

Alfons, Martí i tothom que hi ha aportat vida!!